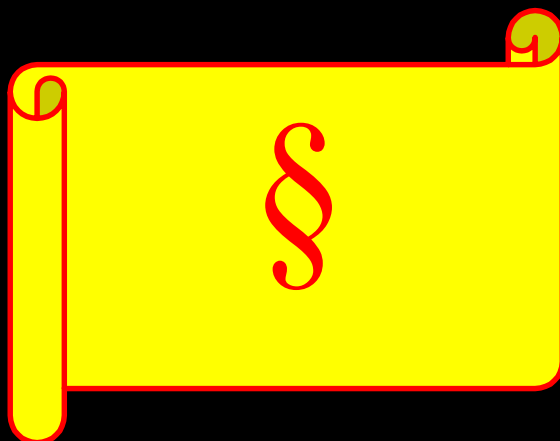

Fricz - Pável
György István

Vakszerencse

Javított kiadás

Fricz György - Pável István

Vakszerencse

Javított kiadás

Borító: Pável István

TARTALOM

I.

Egyél-igyál, míg áll a világ!

II.

Új törvény önkényt tör

III.

*Mint a madár, szabad vagy már!
avagy
Mint a galamb, ha merik, és szabadon eresztik!*

IV.

Ne félj, jön a derék ki/beteljesedés.

V.

Csak a csúnya munka, míg az ember meg nem unja.

VI.

Így hát itt a bírság

VII.

Gombát? Azt hát!

VIII.

Minden jó, ha végre vége!

Mottó:

Ha segíteni nincs már mód a bajon,
adj túl minden keserves, buta bánaton.
Hogyha sorsod megrabolna,
közönyöddel bosszantsd vissza őt.
Nevesd ki rablód, s ezzel meglopod,
de téged foszt ki buta bánatod.

(W. S. a legnagyobb, magyarul akár így is írhatta volna.)

Vakszerencse

I.

Egyél-igyál, míg áll a világ!

Mivel vidám hangvételű történetünkben olyan élethelyzetek is előfordulnak, amilyenekkel az ember nem szokott viccelni, így a szerzők, arcukon a lehető legártatlanabb kifejezéssel, óvódás becsületszavukat adják az alábbiakra:

Írásunkban nem rejtünk el fondorlatos trükköt, az nem tartalmaz egyetlen bántó szándékkal átítatott mondatot sem, ráadásul még a komolyság súlyos vádjával szemben is védve érezzük magunkat. Igyekszünk jó szándékunkat mihamarabb egyértelművé tenni, miközben reméljük, hogy a rossz szándék halvány gyanúja sem vetül majd születésünktől fogva ártatlan lényünkre.

Nem róható fel senkinek, hogy a hangzatos nevű Szomorú Szamarú Agár- és Agráregyetem hajdani diákjai húsz éve megszerzett diplomájukat kívánják megünnepelni némi alkohol, kevés étel és egymás értékes társaságában. Mivel a gyorsvonatként száguldó idő az élet távoli területeire sodorta az egykori végzősöket, így az első találkozás lehetősége a legtöbbjükben felkelti az érdeklődést, és boldogan mondanak igent Vidám Hibás Iván, az agár- és agrártudományok doktora meghívólevelére:

„Kedves Évfolyamtársam! Ez év júniusában immáron huszadik alkalommal végeznek hallgatók a szeretett Szomorú Szamarú Agár- és Agráregyetemünkön. Ahogyan egy fej káposztában az újabb és újabb levelek, olyan szorosan épülnek egymásra az évfolyamok vizsgálóikkal, ballagásaikkal, találkozósaikkal. Mi ugyan vizsgáztunk, elballagtunk, és mégsem találkoztunk a régvolt idők fehér lepelben kísértő szellemének megidézésére. Ha Te is úgy gondolsz, július 7-én este 19 órakor jöjjünk össze a KÉT SZÉP KÉK BANÁNHÉJ nevű színvonalas étteremben egy vacsora és némi itóka elfogyasztására! A legdiszesebb helyiségét, a Vadász termet foglaltam le számunkra. Ha sikerült felkeltenem érdeklődésedet, kérlek, minél előbb jelezd, hogy megfelelő helyet tudjak foglalni neked! Ha ennek hiányában mégis eljönne - legnagyobb sajnálatomra - előfordulhat, hogy csak a ruhatárban, a kabátok között lesz hely számodra. Szorult helyzeteden némileg javíthat, hogy nyáron alighanem kevesen viselnek majd bundát vagy télikabátot.

A találkozó költségét egy volt évfolyamtársunk állja. Ne keseredj el, ha e remek lehetőséget nem tudod kihasználni, mert ha személyes jelenléteddel nem, de a rád eső fogasztás értékével akkor is megtisztelsz bennünket. Legrosszabb esetben, majd a rendőrárváknak veszünk belőle karácsonyi ajándékot.”

Ilyen kedves invitálásnak ugyan ki is tudna puszkaporos szagú partizánként, az utolsó töltényig ellenállni? Az érintett személyek semmiképpen sem. Erre utal a nevezett napon zsúfolásig megtelt különterem, és a ruhatárban lágy tavaszi szellőként lengedező volt hallgatók egyre növekvő tábora. Hó, máris visszakoznunk kell, mert az időben kissé előreszaladva megelőztük történetünket.

A főszervező, Vidám Hibás Iván jóval a vacsora kezdése előtt, kezében egy méretes faládikát cipelve, görbe lábaival kivonul az étterem forgóajtóval felszerelt bejárata elé. Különös látványt nyújt a majd' két méter magas férfi, a csíkos ingéhez viselt pöttyös nyakkendőjével. Az előkelő ruha látványát a hosszú, kétszárnyú frakk van hivatva szolgáltatni. Ivánt, totyogó járása miatt, a távolból akár pingvinnek is vélhetnénk, ha valaha is találkoztunk volna e tengeri madár méregzöld színű ruhába bújt példányával.

A nyúlánk férfi nagy ötlete volt, hogy készíttessen egy fehér színű, tenyérynyi méretű kitűzőt, amelyen fekete betűkkel rögzítik a hajdani évfolyamtársak nevét abból a célból, hogy biztosan megismerjék egymást. Már az első érkezőnél kiderül, hogy nem alaptalanul dicsérjük a rendező ötletét.

A bejáratnál, idegtépő féknyikorgás közepette, egy fekete taxi áll meg, majd egy oly jelentéktelen külsejű férfi száll ki belőle, hogy akár álarc nélkül is rabolhatna bankot, hisz másnap úgysem emlékezne arcára a kutya sem. A nyitott ablakon át egy bankjegyet nyújt be a sofőrnek, majd türelmesen megvárja, amíg a taxisok kopottas egyenruháját viselő kopasz férfi az utolsó fillérig markába számolja a visszajárót.

- Apád, anyád idejőjjön! - mormogja a jellegtelen külsejű férfi, majd megköpdösi pénzét és könnyed mozdulattal a zsebébe süllyeszti.

Ezután határozott léptekkel elindul a bajárat felé. Kicsit meglepődik, hogy újabban milyen frakkszerű ruhába öltöztetik a portásokat, de nem sokat törődik ezzel, már menne is el az ajtónálló mellett, mikor az megfogja sűrke öltönybe öltöztetett karját, egy kérdést intézve hozzá:

- Szervusz! Ki vagy?

- Nem vészes, bár azért jöttem el, hogy egy kicsit összeszedjem magam.

- Ne szólj semmit, te csak Lágyvég Kázmér lehetsz! Neki volt ilyen ocsmány, humorhoz kísértetiesen hasonlító dumája.

- Nem, én az úttörővasutas nagymamám vagyok vörös kendővel a nyakában és tárcsával a kezében, te nagyokos! Egyébként, szia! - feleli Kázmér, majd könnyedén tovalibben a hívogató italokat sejtető bárpult felé.

A helyiségben szinte ordít a magány. Egyetlen vendég sem üli körül a mintegy négy méter hosszú pultot, amely mögött egy fiatal szőkeség éppen körmeit festegeti. Kázmér szeretne valakivel néhány szót váltani, de nem akad egyéb mondanivalója, ezért kissé szégyenkezve rendel egy italt. Fél óra alatt a csillogó bárpolcokon elhelyezett italok jelentős részét végigkóstolja. Nincs benne kétely afelől, hogy ezzel nincs is semmi baj, hiszen csak hasznára válhat, ha személyesen tapasztalja meg, mely italok nevezhetők édesnek, hiszen azok fogyasztásától el kellene tiltania cukorbeteg feleségét. Milyen bölcs is az ember! Minden alkoholista megtalálja az elfogadható okot, amiért piál. Hiába az ember nem olyan, mint az állat, hogy csak akkor iszik, amikor szomjas! Kázmér az önként magára vállalt szondázás felénél sem tart, amikor testi szükségletei kielégítése céljából nekiindul, hogy megkeresse az egyszerre fontossá vált mellékhelyiséget.

A lassan gyülekező társaságra ügyet sem vetve, sietősen végigmegy a boltíves, neonfényben úszó folyosón. Csak a régi korok hangulatát árasztó ruhatár előtt lassítja le lépteit.

- Sziasztok Ígylesz Ikre! Ti semmit sem változtatok! Mindig is ti voltatok a leglógósabbak az egész évfolyamban. Jól esik szembesülni az állandósággal ebben a gyorsan változó világban - veti oda Kázmér, a ruhatárban helyet foglaló csoport két tagjának. Majd egy váratlan gondolat hatására úgy dönt, hogy egy kis időt ő is eltölt e nemes társaságban.

Azok, akik meglepődnek a „folyó ügyek” sürgető hatását figyelmen hagyó döntésen, bizonyára nem veszik számításba az Ígylesz Ikre látványának nevető izmokra kifejtett hatását. A két apró fejen komikusnak tűnik a rövid, vörös színű hajkorona, amelynek szálai rendületlenül dacolnak a gravitáció bármilyen legyőző erejével. A fésülhetetlen egyenes hajszaalak a megfelelő helyen mintha mókusfület formáznának. Ráadásul az ikrek lábai, mintha éppen az utolsókat rúgnák, úgy kapálóznak jóval a padló felett.

- Azért csak ne szerénykedj, Kázmér! Annak idején te is ott voltál a szeren! - válaszolják az ikrek szinte egyszerre, miközben kaján vigyor ül meg arcukon.

- Most jut eszembe, még lógtok nekem egy húszassal, mikor adjátok meg? - kap a fejéhez Kázmér.

- OK! Majd a pultnál igyál meg valamit az egészségünkre, és szólj, hogy írják a számlánkhoz!

- És ki is fizetitek?

- Mi, minek? Ma minden számlát a Hedvig áll! Tudod, örömlány lett, most ünnepli az ötvenezredik látogatóját.

- Hogy milyen pletykások vagytok ti férfiak! Ráadásul még el is túloztok mindent! - szólal meg egy megnyerő külsejű hölgy egy félreeső akasztóról.

Igen a hölgy külseje valóban megnyerő lehet egy papagáj számára, de e faj kényesebb példányai alighanem visszautasítanának egy ennyi színből összeállított tollkölteményt, amennyi a hölgy ruházatán megjelenik. Öltözetének összehatásán jelentősen javít a karcsú dereka körül feszülő vastag fekete bőrv.

- Ugyan már Margaréta, te a nagy szíveddel mindenkit védelmedbe veszel, de még egy árva fillért sem dobtál koldus kalapjába.

- Miért is tettem volna? Magam is el tudom inni csekélyke jövedelemem. Figyelj Kázmér! Van még itt szabad hely, ha akarod, te is felakaszthatod magad ide.

A választ alig halljuk meg, mert figyelmünket valami más köti le.

Kint az utca esőcseppektől csillogó macskakövezetén motoros rendőrök állnak meg hangos szirénázás közepette. A hat motor oly védőn fog közre egy fekete limuzint, ahogy gondos anya tartja gyermekét. Nem is lepődnénk meg a látványon, ha ez nem közvetlenül patinás éttermünk bejárata előtt történne. A rendőrök néhány másodpercig lelkesen bögetik a márkás motorjaikat, miközben a személyzet és a jelenlévő vendégek közt egyaránt elterjed a hír, hogy megérkezett a rendőrség. Több vendégben felötlik a gondolat, hogy ha adóívkön nagyobb jövedelmet vallottak volna be, akkor bizonyára nem értük jönnének a fakabátok. Mindenestre, néhányan boldogan fizetnének akár milliókat is a rendőrök azonnali távozásáért. De mindez micsoda felesleges pénzpocsékolás lenne, hiszen nemsokára kiderül félelmük alaptalansága. Kinyílik a fekete gépjármű jobb első ajtaja, és egy sötét öltönyt viselő, ránézésre is testörnek látszó férfi pattan ki, majd mély meghajlással nyitja ki a limuzin hátsó ajtaját, amelyen keresztül egy jól öltözött, ápolt szakállat viselő úr lép a múlt század derekán lerakott utcai kövezetre, és mintha ő is meghívott vendég lenne, elindul az üresen ásító forgójajtó felé.

- Jó napot, miniszterelnök úr! Megtiszteltetés, hogy eljött közénk! - köszönti Iván az érkezőt.

Ha bárki, a fenti köszönésen elmerengve, a derék szervező által elfogyasztott alkohol hatására gyanakodna, nyomban megnyugtathatjuk, hogy az események háttérében nem ez áll. Igaz ugyan, Iván az imént minden erőlködés nélkül megivott fél liter rumot, de ez a legkevésbé sem zavarja meg elméjének élességét. Néhány barátja véleménye szerint, ezt az elmét különben is felesleges lenne megzavarni. Nem, semmiféle tévedésről nincs szó! Önző Győző állam- és kormányfő a Banán Köztársaság köztiszteletben álló férfiúja joggal lehet a találkozó színhelyén, mint ahogy ott is van. Ezt azonban nem annyira mostani pozíciója, mint inkább húsz évvel ezelőtti helyzete teszi érthetővé.

Igen, jól sejti a kedves olvasó, hogy a köztársaság derék vezetője jómagá is a nagyhírű egyetemen szerzett diplomát. Igaz, egyetemi pályafutása során szép számmal utóvizsgázott, de ebben az esetben is a részvétel a lényeg, nem az eredmény.

Részvét az pedig volt bőven! Még az agárismeretek világhíres professzorában is, aki az államvizsgán tízpercnyi nyomasztó csend után megigazította méretes orrán díszelgő vékonykeretes szemüveget, majd az alábbi kérdést intézte a soros vizsgázóhoz:

- Kedves Győző, meg tudná nekem mondani, hogy az imént mily fondorlatos kérdéssel zavartam meg lelki nyugalmát?

Sajnálatos módon, a segítő szándékú érdeklődés nem érte el a kívánt hatást mivel...

- „oooo” - érkezett a szellemes felelet, jól szemléltetve a közismert mondás bölcsességét, miszerint „Ne szólj szám, nem fáj fejem!”

Ám lehet, hogy ezzel a népi bölcsességgel sincs minden rendben, hiszen estünkben az „okos” hallgatás csak további megpróbáltatásokat eredményezett.

- Megértem, hogy ellenérzést kelt önben törekvésem, hogy szeretnék a fejébe látni, de ne féltsen, engem nem zavar az üresség látszata!

Mivel a leendő miniszterelnök már abban az időben is javában edzett, hogy a később megismerésre kerülő államtitkokat meg tudja őrizni, ezért még ekkor sem szólt semmit és mintha az élete múlna rajta, tovább kérődzött felfújható rágógumiján. A jó szívű vizsgáztató következő kérdésével újabb engedményt tett a megkövetelt tudás egyre távolodó területén:

- Legalább azt mondja meg, hogy mit kérdeznek magától!

- Talán azt, hogy jól aludtam-e? Tudja professzor úr, a vizsgadrukktól nem tudtam kipihenni magam, azért nem jut eszembe semmi - hangzott a sikeres államvizsgát érő válasz.

- Nem gondolt még arra, hogy vizsgaidőszakban drukk helyett hasznosabb lenne tanulni?

- Miért, nincs meg a kettesem?

- Már hogyan lenne, megvan az! A jó szívemért meg öregkoromban fellökhethet az utcán, ha esetleg találkozunk!

Megnyugtathatunk mindenkit, a jó előbb vagy utóbb elnyeri méltó büntetését, a sors megadja mindenkinek azt, ami jár. A későbbiek során a miniszterelnök vezette rendőrség teljesítette be a jószívű professzor jövőbe látó szavait. Jogos a kérdés, ugyan miért is ment tüntetni az egyetem megszüntetését elrendelő kormány határozat ellen? Aligha állásának elvesztése miatt, hiszen már régóta a nyugdíjasok sanyarú kenyere ebből. Viszont még akkor is szerette az általa kitalált agárismeret nevű tárgyat, amit sehol a világon nem oktattak - azóta sem - egyetemi szinten.

Eleget időztünk már egyéni érzelmeken rágódva, ideje hát, hogy a lovak közé csapjunk, oly lelkesen, ahogy annak idején a sors kezének szerepét játszó rendőrök csaptak a tömegbe keménygumiból készült botjaikkal!

Most, hogy a múlt tündértaván egy csöppnyit elidőztünk, hallgassuk csak, mily szavakat intéz a haza első embere a főszervezőhöz:

- Szervusz Iván! Azt mondtad: „Megtiszteltetés, hogy eljött közénk!” Az lenne az új divat, hogy régi barátok úgy beszélnek egymásról, mintha egy harmadik személyről lenne szó? De félre a viccet, régen mintha tegeződtünk volna?! - értetlenkedik a miniszterelnök, miközben magyarázatra várva néz Vidám Hibás Ivánra.

- Bocsi, de évek óta nem találkoztunk és a hatalom állítólag sok rendes embert megrontott már. A gaz Rodriguez meg nem túl kedvező képet festett rólad az előbb. Egyszóval, nem akartam kockáztatni, mégis csak te képviseled a hatalmat országunkban! A rendőrségedre és kemény gumibotjaira még gondolni sem szeretnék!
- Igazad van! Azokra nem gondolni kell, hanem érezni, ahogy csattan a bőrön!
- A rendőrség?
- Nem, a gumibotjuk!
- Ezt nem kellett volna! - tárja fel véleményét Iván, miközben megvakarja vállát ott, ahol égni kezd a sebhely, amely testének és az említett eszköz kölcsönhatásának következménye.
- Miért nem? Néhány ütés erejéig én is kapcsolatba kerültem velük, nem volt az nagy dolog! - hangzik a meglepő beismerés Önző Győző állam- és kormányfő szájából.
- Te hogy ismerkedtél meg velük? Alig hinném, hogy mellettem tüntetél volna az egyetem megszüntetése ellen?
- Á dehogy, csak a legjobbat szerettem volna megvenni hű rendőreim és szeretett polgárain számára.
- Ne!
- De!
- Csak nem azt akarod mondani, hogy személyesen próbáltad ki?
- Pedig így volt.
- Mondd, és kit vertél vele? - folytatja érdeklődését Iván
- Minek nézel te engem? - hökken meg a miniszterelnök.
- Hát igen, ez elég érdekes téma. Egyébként, muszáj most erre válaszolnom?
- Nem, de nem is erről van szó. Én nem adtam, hanem kaptam, ahogy most is jelzi a karom. Meg is mutatom a helyet, ahova a próbagumibot csapott, és hagyott fájó nyomot - mondja az ország első embere, miközben felgyūri hófehér ingujját, hogy megmutasson egy hosszú, vékony heget.
- Jó, már elhiszem, hogy megtetted. Igen, már hallgató korodban is megvolt benned a vonzódás az ilyen furcsának tűnő kísérletek iránt. Emlékszem, egyszer...
- Jó, majd máskor elmeséled! Elárulnád nekem, milyen Rodriguez emlegettél az előbb? Csak nem a Tisztaideg Rodriguezt beszéltél? Szent ég! Ő is itt van? - lepődik meg szokatlan módon a politikus.
- Nem gondoltam volna, hogy ennyire örülsz az ÖEP (Örök Ellenzéki Párt) soros elnökének! Akkor ez az este nem úgy sül el, mint egy kivénhedt harcos fegyvere a nászéjszakán. Ha jól emlékszem, annak idején ti nem voltatok jóban, sőt! De így is van ez rendjén, az idő jótékony keze begyógyít minden sebet, és takaró fátylat von a komor emlékek köré - állapítja meg a főszervező, Vidám Hibás Iván, miközben alig leplezett, kaján vigyor jelenik meg arcán.
- Tévedsz! Kellemetlennek tartom a találkozást egy olyan emberrel, akivel kölcsönösen annyi kígyót-békát vágtunk egymás fejéhez az utóbbi években. Én leginkább varangyos békát, míg ő többnyire kígyót. A legutóbbi például, egy nyolc méteres anakonda, speciel egészen megviselt. Rosszul érintett, ahogy a nyakam köré csavarodott. Brrr! Mit is mondjak? Mindezt valóban jobb volna elfeledni, mint a szűkös egyetemi évek alatt a menzai ebéd befizetését! -

fejt ki véleményét, a tőle elvárható indulattal Önző Győző, jelenlegi miniszterelnök és hajdani évfolyamtárs egy személyben.

Miután megérkezik az utolsó vendég is, követve a főszervezőt, máris a freskókkal díszített „Vadász” teremben találjuk magunkat, ahol az összejövetel résztvevői élénk beszélgetésbe merülve zsonganak a teremben. Így van időnk alaposan körül nézni. A helyiség elnevezése igen találónak bizonyul, hiszen a halványsárga mintás selyemtapétával bevont falakat már emberemlékezet óta szarvas és vadkan vadászatot ábrázoló képek díszítik. Mindez jó illik a terem közepén megterített, hosszan egymáshoz tolt, faragott lábú asztalokhoz. Örömmel legeltetjük szemünket az előkelően öltözött vendégeken, amikor valami érdekes dolog történik az asztal közepe táján.

Önző Győző állam- és kormányfő széles mozdulatokkal gesztikulálva szól az alacsony, de kifogástalan eleganciával öltözött szomszédjához:

- Szia Rodriguez, tisztázzuk, nem vonom vissza!

- Te jó Isten! Mit mondtál már megint rólam? - érdeklődik őszinte kíváncsisággal Tisztaideg Rodriguez, az ÖEP (Örök Ellenzéki Párt) elnöke.

- Azért ne ess túlzásba! Elég, ha elnök úrnak, esetleg miniszterelnök úrnak szólítasz. Egyébként azt javasolnám, hogy ma viselkedjünk úgy, mintha nem politikusok, hanem évfolyamtársak lennénk!

- Nem bánom, hiszen ez valóban érthető kérdés.

Így születik meg a nap első megegyezése, amit hamarosan követ még néhány. Sok ország felvirágozna, ha a parlamentjében évente legalább ennyi egyetértés lenne, mint amennyivel ez a nap meglep minket. Nos, ne vágjunk az események elé, azok úgyis egy versenyautó sebességével közelednek felénk, és a legfőbb ideje lenne félrelépni azok szédülten forgó kerekei elől.

A vacsora élvezete közben a résztvevők többnyire a „mondd csak, mi van veled?” udvarias kérdést teszik fel egymásnak. Ám a válasza nem igazán kíváncsiak. Viszont mindenki szívesen dicsekedne azzal, hogy ő valóban megfogta az isten lábát. Egyszerűen azt is mondhatnánk, hogy a vacsora éppúgy zajlik, ahogy ez megszokott dolog a világ bármely táján. És hogy miért nem mondjuk ezt? Mert azok, akik nem az alkalmas percet lesik, hogy magukhoz ragadassák a szót, azok rácsodálkozhatnak a felszolgálók katonás testtartására, és a kelleténél nagyobb létszámára. A terem bejáratánál álldogáló teremfőnök kísértetiesen emlékeztet bennünket Önző Győző legjobb testőrére. Különös, hogy ez a „hasonlóság” az egyre több alkoholt elfogyasztó vendégek közül senkinek sem tűnik fel.

A vacsora utolsó fogása egy-egy nagy adag presszó kávé, abból a célból, hogy a résztvevők biztosan állják a további megpróbáltatásokat. Hiába van vége a találkozó hivatalos részének, azért marad még elég tennivaló. Egyesek átmennek a szomszédos táncterembe, ahol színvonalas élőzene szolgáltatja a talpalávalót. A hawaii inget viselő zenészek lelkesen próbálják felidézni a húsz évvel ezelőtti slágereket. Több hajdan együtt járó pár újra egymásra talál és a lassú számok ütemére szívják be a régi idők hangulatát. A kevésbé szerencsések felkeresik a bár, hogy legalább szemeiket legeltessék az egyre szebbnek tűnő, pult mögött tüsténkedő miniszoknyás szökeségen. A megfontoltabbak talán csodára várva ülnek rendületlenül korábbi helyükön, amikor...

- Szerintem kártyázni kellene! Mit szóltok egy kis rabló rómihez? - veti fel a kérdést Szétnéz Elek a néhány, asztalnál maradt évfolyamtársnak.

Szegény Elek! Míg a válaszra vár, minden igyekezetét beveti, hogy sikerüljön híresen bandzsa szemeivel egyértelműen a miniszterelnökre néznie. Elég reménytelen vállalkozás, nem is jön össze neki! Viszont az ajánlata elfogadása kerül. Két kísérletéből egy sikeres! Ötven százalék, ez nem is rossz arány!

Jaj, mily meglepetések érnek e nyári est feledhetetlen óráiban! Az Örök Ellenzéki Párt vezére, Tisztaideg Rodriguez kijelenti, hogy ő is szívesen kártyázna a többiekkel. A kormányfő és az ellenzék vezére együtt forgatják majd az ördög bibliáját, ahelyett, hogy egymás torkának esnének, ahogy szoktak, és ahogy ezt elvárnák tőlük híveik. Micsoda politikai skandalum! Még szerencse, hogy az étterem vezetője, átlátva a helyzet tarthatatlanságát, felajánlja irodáját a neves vendégeknek. Így Szétnéz Elek és a két politikus átvonul a puritán módon berendezett helyiségbe. Csupán fekete bőrfotelek és rozsdamentes lábakon átívelő üveg asztallap sugallja, hogy a képek nélküli fehér falak inkább a használó ízlésről, semmint vagyoni helyzetéről árulkodnak.

Nem tart sokáig a változó szerencsével zajló kártyajáték, de ezután a szerencsés Szétnéz Elek joggal dicsekedhet fünek-fának:

- Tudjátok fiúk, amikor a miniszterelnökkel kártyáztam, előre megmondtam, hogy egy jokert fogok emelni, de nem lett igazam! Ugyanis kettőt emeltem!

Persze a későbbiek során sohasem tesz majd említést a miniszterelnök bosszús megjegyzéséről:

- Nemigen lehet valakinek ilyen mákja, hacsak nem képes a szerencse befolyásolására!

Tisztességtelenek lennének a derék Elekkel szemben, ha nem sietnének megállapítani, hogy ennek a kifakadásnak bizony van mélyen fekvő alapja.

Mégsem a fenti mondat lesz az, ami jobban megrengeti a világot, mint az Auróra ágyúja, hiszen a korszakalkotó mondat kiejtésének megtisztelő szerepe a harmadik kártyázó félnek, az Örök Ellenzéki Párt vezérének, Tisztaideg Rodrigeznek jut:

- Győző, én átlépnek a pártodba - hangzik a beígért jelentőségű mondat.

- Muszáj? - kap fejéhez a megszólított, ezzel is kimutatva az ajánlat keltette boldogság illanó érzését.

- Persze, de van egy feltételem!

- Akkor lehet, hogy mégis megúszom ezt a napot?! - néz reménykedve az ég felé az államfő.

- Ha megengeded, folytatnám mondanivalómat. Ha támogatom, hogy előkészíthessek egy olyan törvényt, amely az emberi jogokat eddig soha nem látott mértékben teljesíti ki, akkor átlépek. Bizony isten, átlépek a pártodba!

- Bevallom, most valóban kíváncsivá tétél! Minden eddiginél szélesebb körű emberi jogok? Ez komolyan érdekel! - csillan meg a kíváncsiság fénye, a haza első emberének nagy, barna szemében.

- Nem akarok hosszas magyarázatba kezdeni, de utalnom kell arra, hogy az emberi történelemnek voltak sötét korszakai.

- Persze Rodrigez. Most azt hiszed, hogy valami újat mondtál?! - vág közbe gúnyosan a türelmetlen kormánypárti politikus.

- Újat én csak azután tudnék mondani, ha szóhoz engednél jutni. Csak két perc néma figyelmet kérek tőled!

Önző Győző miniszterelnök bölcsességét mi sem igazolja jobban, hogy nem szól semmit, csupán egy laza mozdulattal maga elé mutat, ezzel jelezve, hogy átengedi a terepet beszélgetőtársának, szakasztott úgy, ahogy egy udvarias férfi enged maga elé egy formás hátsóval megáldott hölgyet.

- Akkor folytatom. A történelem másról sem szól, mint véget nem érő háborúkról, amelyeket az eltérő kultúrájú, vallású népek vívtak egymással. Valahol, a dolgok legmélyén mégis elvárható az emberi fajtól, hogy a józan ész előbb-utóbb majd diadalmaskodik az erőszak felett. Napjainkra a világ jelentős részén a nők jogilag egyenlőek lettek a férfiakkal. Mondhatnánk, megvalósulni látszik az emberiség egyik álma, a társadalmi igazságosság. Ezt az igazságot a törvény szigora védi, amely tiltja a vallásra, nemzetiségre, nemre való megkülönböztetést. Nagyon is jól van ez így! Ugyanakkor, még nem vettük számba az egyenlőség összes lehetséges területét. Mert mi van azokkal, akikkel sorsuk nem bánt kegyesen? Milyen élete is van egy szellemileg mondhatni nem a topon lévő egyénnek? Mi jut neki, a diliház?! Vagy milyen igazságtalan, hogy egyesek tolokocsiba kényszerülnek, míg mások akár balett-táncosok is lehetnek!? Ahhoz kérem a segítséged Győző, hogy mi, becsületes politikusok, végre olyan törvényt alkossunk, amely kiterjeszti az egyenlőséget a végtelenségig, amely a sors kegyetlen igazságtalanságát képes ellensúlyozni! Ahogy tilos az embereket megkülönböztetni egymástól, hátrányos helyzetbe hozni nemzetiségi, vallási és nemi okokra hivatkozva úgy, vagy még jobban, legyen tilos a testi és szellemi képesség miatti különbségtétel! Így mindenkinek egyforma joga lesz nem csak az élethez, de a minőségi élethez is! Ne legyen elzárva egyetlen munkakör sem a testi és szellemi fogyatékos emberek előtt!

- Ez valóban szép gondolat, amiért megéri elviselni téged! Biztos vagy benne, hogy ez megvalósítható? Így nem lehet majd eltiltani műtétektől egy remegő kezű idegsebészt, ami, még belegondolni is rossz, mennyi tragédiához vezetne!

- Nem feltétlenül. Egy kis jóakarattal lehetne készíteni olyan műtőasztalt, amely a sebész kézremegésének frekvenciájával együtt rezeg. Látod, mindenre van megfelelő megoldás, csupán együttérzés szükséges hozzá! - lelkesedik Rodrigéz.

Közben máris meglett a nagy ötlet első vesztese! Elek, aki hiába handol kézből, észre sem veszik, hirtelen éppúgy semmivé válik, mint a kártyája. A két politikus meg, mintha nem állna mögöttük szakértők hada, máris hozzálát a részletek kidolgozásához.

II.

Új törvény önkényt tör

Milyen kicsi a világ! Avagy az emberek a nagyvilágban mindenütt egyformák? Ez talán csak nézőpont kérdése. Az azonban egészen biztos, hogy a Banán Köztársaságban is közszájon forog a mondás, miszerint: „Nem titok az, amit legalább három ember ismer.” Sokan tudják, hogy a gyönyörű Banán Köztársaságban hamarosan valami fontos dolog fog történni! Egyesek megbízható forrásból nyerték az információt, magától Lila Répa Lillától, a Hazafias Légyott elnökétől, aki személyesen volt jelen a megállapodásnál, amelyet az Örök Ellenzéki Párt hajdani elnöke és a miniszterelnök kötött. A kevésbé tájékozottak találgatnak, hogy így vagy úgy, esetleg amúgy! Míg mások konkrétan érzik a változás szelét. Nekik van igazuk! Mert még a szél illata is megváltozott, amióta a fővárostól alig néhány kilométerre átadták a Helyi Állati Fehérje Feldolgozó Üzemet! Egészen más ember az, akinek a szerencse megadja, hogy mélyen tüdejébe szívhasssa a fent nevezett vállalat tevékenysége közben keletkező „illatot”. Tagadhatatlan, hogy olyanok is akadnak szép számmal, akik korábban nem törődtek a politikával, ennek ellenére mégis érdeklődve várják az egyre nyilvánvalóbbá váló változást. Ezek a személyek izgatottan keresik egymás társaságát. Hátha a másik tud valami újat mondani, amitől majd érthető egészszé áll össze a kiszivárgott információk jelenleg zagyvaságnak tűnő halmaza. Egyáltalán nem lehet komolyan vehető következtetésre jutni a közszájon forgó részletekből, így az emberek csak ismételni tudják az egymástól hallottakat:

- Tisztaideg Rodriguez kilépett a pártjából!
- Úgy hallottam, hogy megegyezett a miniszterelnökkel egy új törvény megalkotásában.
- Számít is az valamit? Szegény ember még soha nem járt jól egyetlen törvénnyel sem! Jobb azokat messze elkerülni!
- Az Önző-Tisztaideg törvényjavaslat a szabadságjogokat kívánja kiterjeszteni a maximumra.
- Lehet, hogy a politikusok nem csak a saját hasznukat nézik? Vagy a jó szándékúnak álcázott törvényben is elrejtik majd a maguk hasznát szolgáló „okosságot”?

Eljött a rozsdás színű ős, az elmúlás hírnöke, mikorra a napok lassan összehordják a jövőt, amely választ ad a feltett kérdésekre. Véget érnek a bizonytalanság hónapjai, megszületik a rég várt törvény.

A parlament előtti téren emberek népes tábora, ahogy aszály után a haldokló gyümölcsös az éltető esőt, úgy várja a törvény kihirdetését. Hasonlatunk némi pontatlanságot takar, mivel a fent említett gyümölcsfákkal ellentétben sok résztvevő sötét szemüveget és fehér botot visel. Ameddig csak ellát a világ titkait vizslató tekintetünk, rokkantkocsik és a bennük jobb sorsra érdemes emberek keltik fel a figyelmünket.

Ámbár a tömeg összetétele nem meglepő annak, aki tudja, mily fontos törvény van manapság készülőben. És vajon ki ne tudná ezt a kis, óceánon túli köztársaságban?

Esély! Mily értékes e rövid szó! Megtalálható benne a lényeg, a közelgő holnap szép üzenete. Végre, a fogyatékkal élők is egyenlő eséllyel pályázhatnak a szívüknek tetsző állásra! Többé senkit sem lehet elutasítani olyan mondvacsinált ürüggyel, hogy testi/szellemi adottsága miatt alkalmatlan egy bizonyos állás betöltésére. Ez már a könnyen feledhető múlt, amit eltöröl az új törvény! Megszűnik az oly sok esetben vérlázítóan igazságtalan sors majdnem kizárólagos hatalma az emberi lét felett! Mindez egy igazságos élet esélyét vetíti elő! Még a legborúlátóbb ember sem gondolhatja másképp, mint ahogy nem is gondolja.

Ahhoz, hogy megértsük az országban eluralkodott nagyfokú lelkesedést, nem is kell egy oknyomozó riporter alaposságával szétnézni a világban. Annyira nyilvánvaló, hogy az új törvény hiánya korábban mennyi méltánytalanságot takart. Emberi életek, mint lombhullató fák levelei a késő őszi szélnek, úgy voltak kiszolgáltatottak a sors szeszélyének.

Itt van például a gyönyörű kislány, a kis Hedvig esete. Egész, tolókcocsiban töltött életének egyetlen álma volt. Arra vágyott, hogy egyszer majd híres manöken lesz, aki pompás ruhákat visel, és emberek ezrei gyönyörködnek benne, amint végigvonul a kifutón a fénylő szemű nézők között. Ennek ellenére egyetlen pályázatra sem jelentkezett. Talán érthető, hogy miért. Félt a várható elutasítástól!

Mi szerzők is gyakran találkoztunk az emberi rosszindulat kendőzetlen megnyilvánulásaival. Ezért egy hevenyészett összeállítást készítettünk arról, hogy miféle megjegyzésektől mentette meg magát Hedvig pusztán azzal, hogy egyetlen kísérletet sem tett álma megvalósítására. Mivel megvetünk minden, humor álarcát viselő sértést, ezért jó előre elhatárolódunk az alábbiakhoz hasonló, ám gyakran elhangzó beszólásoktól:

- Csak nem gondolja, hogy el akarom ijeszteni lehetséges vevőimet azt sugallva, hogy ők is tolókcocsival járnak majd, mint maga, ha ezeket a ruhákat megveszik?

- Én sem tudok énekelni, mégsem akarok operaénekes lenni!

- Ön, manöken? Az túlzás! Ám balett-táncosként minden bizonnyal sokra vihetné kegyed, ha leadna néhány kilót. Fogadja meg bátran javaslatomat!

Tudjuk, minden jóérzésű ember felháborodik e csöppet sem tréfás szavakon. De ne tegyék! Mindez már csak a könnyen feledhető múlt! A haladás könnyű lábú táncosnőként túllépett ezen, akár egykor a rabszolgaságon. Persze, a bántó szándékkal telt megnyilatkozások kiirtásához nem elég egy törvény. Mégis van okunk a bizakodásra! Ha ezután Hedvig álmaiba már nem lehet beletaposni, és jelentkezését elutasítani, akkor igazán nem számít már, mit mond a felvételért felelős személy. Nem marad más lehetősége, mint kényszeredetten felvenni a jelentkezőt. A kedves Olvasó joggal kíváncsi, hogy végül mi történik majd az új törvénnyel? Lehet, hogy egyszer majd tömegek átkozzák kitalálójának még a felmenőit is? Megnyugtathatunk mindenkit, írásunk végére ez egyértelműen kiderül. Nem csigázzuk tovább a kedélyeket és rövidítve ugyan, de nem stilizálva, a nyilvánosság elé tárjuk, hogy döntöttek a „haza bölcsei”, és miképpen öntötték szavakba azt:

Törvény a hátrányos helyzetűekről

1.§ A jelen törvény szerint, az emberi értékek magától a születésünktől kezdődően kötelezőek. Bár közülünk sokan sérültek ugyan, de a többieknek a testileg, egészségügyileg hátrányos helyzetű egyéneket kötelességük előnyös helyzetbe hozni, hogy kiküszöböljék érdemtelen hátrányukat. Ez a foglalkoztatás területét illeti, hogy mindenkinek egyértelmű legyen.

2.§ Az utolsókából lesznek az elsők, akiket fel kell venni! Nincs mese, kötelező ezt tenni!

3.§ Jelen törvény alkalmazóit hatalmas adókedvezmény illeti meg. Anyagilag egyaránt megéri alkalmazni a törvényt és szegény hátrányos helyzetű egyént!

4. § A jó már, akár itt a földön is, elnyeri méltó jutalmát és kap - no nem hat aranyalmát, ha ismeri a jószág hatalmát -, hanem mást, fülenként évi százezer ezüstpénz-juttatást. A pénz nem csekély, mit nyer - az estleges jó munkaerőn kívül - a munkáltató, ha alkalmaz hátrányos helyzetű személyt.

5.§ Jelen törvény be nem tartása, szabadon választott szabadságmegvonást von maga után a törvény jóindulattal és jó illattal átitatott természetéből adódóan.

6.§ A hátrányos helyzet meghatározása az 1989-ben kiadott értelmező kéziszótár szerint történik, de egyénileg is alkalmazható.

7. § Jelen törvény minden területre kiterjedő, általános érvényű. Nem úgy, mint a törvények általában.

8. § Életbe léptetés még a halál előtt, mert utána már túl késő lenne.

9. § A törvény be nem tartását mindenki köteles azonnal, a kerületében lakó busmannak jelenteni, a busmanok importálása és kijelölése a választott sajátkormányzat kötelessége.

10. § A busmanok kiválasztásánál a borszín senkit sem hozhat hátrányos helyzetbe, mert jelen törvény sorai közt megbúvó, láncait csörgető szelleme alapján, büntetés terhe mellett tilos.

11. § A törvény nem értése - nem úgy, mint a megsértése - magánügy, bár egyiknek sincs jogvesztő hatálya.

Utóirat: Ha valaki ismer egy busmant, szóljon neki, hogy jelen törvény megfogalmazóját sem engedik kellőképpen érvényesülni, pedig a főnöke szerint is elismerten hátrányos helyzetű - gyengeelméjű - mégsem akarja főfogalmazói címre felterjeszteni. Segítség!

- Segítség! - ordítja a tömeg - amikor a pösze főfelolvasó a kis köztársaságban megszokott módon, megosztja a törvény tartalmát és jó szándékkal átszótt bölcsességét a parlament előtt várakozókkal.

Megjegyezzük, hogy a főfelolvasó munkáltatója messze megelőzte korát, és elsőként alkalmazott egy még meg sem született törvényt. Ez igazán derék tett volt! Mégis elfog bennünket a kétely:

- Te szent ég! Csak nem ez ő életét kellett volna bemutatnunk a KÉT SZÉP KÉK BANÁN-HÉJ étteremben történt események ismertetése helyett?

Gyorsan megnyugtadjuk magunkat. Az, hogy a bátor magatartást képviselő főnök honnan ismerte és milyen rokonságba állt Tisztaideg Rodrigezzel, végül is csak szűkebb családjukra tartozik, és mást amúgy sem érdekelne.

Talán nem hat a meglepetés erejével a kijelentésünk, hogy nagy idők tanúja a Banán Köztársaság népe. Az ilyen idők viszont nem múlnak el nyomtalanul. Mint terepjáró kerekei a sáros útba, úgy belevésődnek az emberek tudatába, ünneppé téve a szürke mindennapokat.

A polgárok beszélgetni kezdenek. Fontos mindenkinek, hogy az átélt eseményekről kialakított véleményét megossza másokkal, meggyőzővén őket saját igazáról. Valami olyasmi történik, amitől némelyek gondolkozni kezdenek, mit sem törődve azzal, hogy módfelett szokatlan célra használják fejüket. Mert arra korábban csupán kalapot, esetleg fejkendőt helyeztek.

Sokakban feszül a kérdés:

- Jó lesz ez így?

- Hogy sül majd el ez az egész ügy?

- Be lehet egyáltalán tartani az új törvényt, avagy hamvába hal el megint az amúgy is hervatag remény?

- Mit lehet itt most tenni? Vagy elég csak kivárássra játszani?

Mennyi jogos kérdés és érthető aggodalom! A helyzet összességében reményteljes, hiszen százezrek keresnek megoldást a kor kihívására. És írva van: aki keres, talál! Néha még gondolatokat is, amelyek között bizonyára akad hasznos is. Majd meglátjuk, hogy a kezdetben kesze-kusza gondolatfoszlányok összeállnak-e előbb vagy utóbb egy egységes rendszerbe, melyből akár a csillagos égig vezető tervek formálódhatnak!

Elmúlt a törvény kihirdetésének csodaszép napja. A hön szeretett Banán Köztársaság a továbbiakban már nem azonos korábbi önmagával. Az Önző-Tisztaidegnek elkeresztelt törvény szó szerint kerül ismertetésre minden munkahelyen. A minisztériumok rendeleteket adnak ki, amelyek a végrehajtási utasításokat tartalmazzák az adott szaktárca alá tartozó intézmények számára. Mint a víz, melybe oltatlan meszet dobtak, úgy pezsdül fel az ország. Ki ilyen, ki olyan megoldást talál arra, hogyan is éljen az új jogi lehetőséggel. Az emberi természet tökéletlenségén restelkedve írjuk le, hogy néhány munkáltató, nem értve meg az új idők szavát, átkozódva esküdözik, hogy inkább levágja egy végtagját, de soha nem fog bénát alkalmazni táncosnak, vagy vakot szobafestőnek. Még szerencse, hogy a beláthatatlan távlatokat nyitó törvény készítői számítottak a maradi gondolkozás ellenállására, és a kötelezettségek mellőzéséért meglepően szigorú felelősségrevonást helyeztek kilátásba.

De nem csak a kedvezőtlen fogadtatás hangjait tudjuk írásunkban megszólaltatni. Sok korábban hátrányos helyzetű kezd el magában bátorságot gyűjteni, hogy végre lépéseket tegyen régi álmának megvalósítás érdekében.

A legtöbb munkahelyen tanácskozást hívnak össze, több szem többet lát alapon. Hiszen a kiadott végrehajtási intézkedések nem sokkal érthetőbbek, mint a törvény, amely szükségessé tette azok létrejöttét.

Így történik ez a Banányöngye és Környéki Elmeógyógyintézetben is, ahol a minden hivalkodó dísz nélkülöző teremben türelmetlen hallgatók várják, hogy megtudják, mily fontos esemény miatt kell félbehagyniuk szeretett munkájukat.

- Tisztelt kollegák és Nándi! Itt tartom a kezemben...- kezdi a megbeszélést a frissen vasalt fehér köpenyes, középkorú igazgató főorvos, miközben megigazítja aranykeretes szemüvegét, abból a célból, hogy némi időt nyerjen gondolati rendezésére. - Itt tartom a kezemben az Ifjúság- és Egészségvédelmi Minisztérium a 12/1992-es végrehajtási utasítását, amit az Önző-Tisztaidegnek nevezett törvény értelmezésére adtak ki. Nos, ha a minisztériumnak az volt a célja, hogy az intézmények vezetői számára meghatározzák a követendő tennivalókat, akkor nem érték el céljukat. Hosszas olvasgatása után csupán annyit tudtam kihámozni belőle, hogy jelentős változás előtt áll Intézetünk. Elvben, meg is szűnne létealapunk, hiszen tilos az emberek eltérő képességük, egészségügyi állapotuk miatt megkülönböztetni, ebből az következik, hogy nem lehet a mienkhez hasonló intézetbe bezárva tartani senkit sem. Ennek viszont ellentmond azon kötelességünk, hogy embertársainkat megóvjuk a közveszélyes egyénektől. Az is egyértelmű, hogy az önveszélyes személyeket is meg kell védeni pusztító hajlamaiktól. Idáig tiszta sor! Itt kell tartani az ön- és közveszélyes ápoltakat! A többieknek viszont el kell engedni, boldoguljanak az új törvény nyújtotta lehetőségek között! A baj ott kezdődik, hogy vannak átmeneti esetek is, amelyeket nehéz lenne a fenti csoportok valamelyikébe is besorolni. Mi legyen tehát a határesetet képező feltalálókkkal, akik megkeserítik a találmányi hivatal alkalmazottainak életét? Gondolok itt Naptár Aladár úrra, aki olyan órát talált fel, amely száz

liter víz felhasználásával mutatja ki megbízhatóan, hogy eljött a holnap. Nos, az ő további sorsa már nem olvasható ki olyan egyértelműen a miniszter által aláírt utasításból.

- Igazgató úr! Itt van még a Vakhangya Antal esete is! Az ő találmány-rendszere is megér egy misét! Már a címe is figyelemreméltó: „Nemlátó kőművesek mérőeszközei”! Ezen a néven lett benyújtva a Nemzeti Találmányokat Elbíráló Hivatalba, amivel alkotója teljes joggal szerezte meg több éves beutalóját az Ön által vezetett intézetbe - vág közbe Lükeházi Nándi professzor, osztály- és gépkocsivezető főorvos.

- Nándi, talán nem kellene lekötnünk magunkat a találmányok ingoványos, bár a feltalálók és számodra bizonyára megszokott talajára! Javaslom, maradjunk inkább tisztán elvi síkon, ha kérhetem!

- Természetesen. Különböznék sem értettem soha, miért kell vizet használni az idő múlásának kijelzésére, amikor nekem banánitalt gyártó vállalatom van. Lehet, hogy Aladár nem szeret engem?

- Lehetséges, hogy hallott már téged gyűlésen felszólalni?

- Nemigen hiszem.

- Akkor valószínűleg más oka lehet felettébb jogos ellenszenvének! Amennyiben nincs ellene kifogásod, folytatom megkezdett mondanivalóm ismertetését.

- Esetleg tarthatnánk egy kis szünetet? - teszi fel kérdését az intézet félszemű és féleszű főápolója. - Ugyanis két perc múlva indul a „lovi” második futama, amit a tévé is közvetít.

A helyeslés moraja úgy árad mindenfelől a tárgyalóteremben, ahogy a frissen vágott széna illata a kaszáló felett. Ki is csodálkozna azon, hogy az új napirendi pont felvetését követő percekben a neves intézmény dolgozói tekintetüket a tévére szegezik? Pedig közülük csak kevesen kötöttek fogadást egy-egy futamra, mégis mindenki izgatottan figyeli a lóverseny közvetítését. Szegény igazgató főorvosnak sajnos erősen meggyűlik a baja hallgatóságával, amikor felveti, hogy mind a nyolc futamot azért nem kellene végignézni. Hiába, az életben szerencsére is szükség van, ám az igazgató kétségtelenül rendelkezik vele. Mert valóban szerencsésnek számít az, aki a felé hajított záptojás elől még időben félre tudja húzni a fejét. A kancsal tekintetű, hirtelenszőke főápolóra viszont nyilvánvalóan szerencsétlen nap virradt, mivel az éles szemű intézetvezető kiszúrta, hogy ki volt merénylője. De ez még nem is lenne nagy tragédia, hiszen ő már annyi mindent elfelejtett. Ám, hogy ezt most elkerülje, gúnyos mosollyal az arcán jegyzi be az elkövető nevét tenyérnyi méretű fekete noteszébe. Azt gondoljuk, mindezt nem azért teszi, hogy a legközelebbi prémiumosztáskor viselőjének adja a legnagyobb jutalmat.

Szegény főápoló, érzékelve szorult helyzetét, a nyolcadik futam után azonnal egy mentő-ötlettel áll elő:

- Mélyen tisztelt és szeretett legfőbb igazgató úr! Nyilvánvaló, hogy az ön megfontoltsága mindenképpen helyes döntést eredményez majd. Ezért bátran kijelenthetem, hogy akár szabadon engedjük ápoljainkat, akár nem, én szeretett igazgatóm utasításainak odaadó végrehajtója leszek!

- Szerintem engedjük szabadon a nem közveszélyes ápoltakat! Ezzel követhető utat mutatunk az új törvény helyes értelmezését illetően - javasolja lelkesen Lükeházi Nándi professzor, osztály- és gépkocsivezető főorvos, miközben megigazítja zakójának felső gomblyukában díszelgő a „Munka Hőse” nevet viselő kitüntetés birtoklását jelző tarka szalagot...

III.

*Mint a madár, szabad vagy már!
avagy
Mint a galamb, ha merik, és szabadon eresztik!*

Néhány nappal a Banányöngye és Környéke Elmeógyógyintézet korábban ismertetett állománygyűlése után, a Banán Köztársaság sorsára messzemenően kiható esemény történik. Két hajdani ápoló a hirtelen jött szabadság mámorító érzésével hagyja el az intézet nagy szakértelemmel gondozott, francia parkkal körülvett területét.

A szerzőknek nem céljuk a történet szárnyalását a szereplők külsejének minduntalan ismertetésével visszafogni, ennek ellenére megér egy misét a két figura leírása. A magasabb és testesebb férfi Vakhangya Antal névre hallgatna, ha valaha egyetlen mondat erejéig ügyelt volna mások szavára. Ezt a rendületlen makacsságot jól példázza kirívó ruházata is. Még ha el is tekintünk annak a szükségesnél nagyobb méretétől, akkor is volt rajta elég csodálni való. Kevés ember visel manapság csíkos nadrághoz kockás zakót és még kevesebben kötnek hozzá pöttyös nyakkendőt. Antal nevével ellentétben, látó. Igaz, hogy szemlencséje korrigálásra szorul. Ezt a feladatot csak úgy-ahogy látja el a pisze orra felett billegő drótkeretes szemüveg mintegy tizenöt dioptriás csiszolt üvege. Felesleges dolog lenne Vakhangya Antal úr adottságain sajnálkozni, hiszen az élet dolgait - javításra szoruló szeme ellenére - mindenkinél tisztábban látja át.

A mellette ügető apró embert, színes öltözetét szemlélve, leginkább hippinek vélhetnénk, habár azok csak ritkán viselnek barna színű könyökvédőt varrott virágokkal díszített farmerzakójuk felett.

A két férfi boldogan szívja magába az őszi avar elmúlást idéző illatát. Ez önmagában még nem vetítené előre a korszakalkotó változást, azonban a két „szabad madár” beszélgetni kezd.

- Figyelj Aladár, van egy ötletem! - szólítja meg a mellette haladó fiatalembert a Vakhangya Antal névre hallgató feltaláló, az elmeógyógyintézet hajdani lakója.

- Ötleted!? Apuskám, az nem lehet! - hitetlenkedik Naptár Aladár.

- Már hogyan lehetne? Hiszen tudhatnád, én feltaláló vagyok!

- Apuskám, nem erre gondoltam! Hiszen ismerem én jól korábbi ténykedésed! A „Nemlátó kőművesek mérőeszközei” nevezetű találmányod még én is elfogadnám, nagy anyagigény, sok fakszni, mi végül nem hasznosítható semmire sem. Ez aztán a nekem való ötlet! Kár, hogy az egészet komolyan gondoltad!

- Nos, akkor mire véljem iménti gúnyos megjegyzésedet?

- Apuskám, szerintem nem szabad az ilyen szép perceket elrontani egy megvalósítható ötlettel.

- Hogy megvalósítható! Ezzel az állítással azt hiszem, minden ápoló és elmeorvos örömmel vitába kelne veled - engedi lazábbra Vakhangya Antal a korábbi ápoló társára kivetett háló képzeletbeli köteleit.

- Apuskám, ha ez igaz, akkor máris kész vagyok meghallgatni terved! Azt azonban tudnod kell, megvetem az olyan embereket, akiknek megvalósítható, ne adj Isten, hasznos hozó ötletei vannak. Még rágondolni is rémes, hogy vannak ilyen alakok!

- Bizony vannak! Ők azzal kezdik minden mondatukat, hogy: „apuskám”, pedig nincs is puskájuk? Ők tényleg elviselhetetlen alakok. Gyermekkorukban bizonyára vadászok vagy katonák szerettek volna lenni.

- Velük speciel nincs semmi bajom! Én egy magyar filmben hallottam, hogy egy jófej srác mindenkit így hívott. Hogy vadász szeretett volna lenni...

Aladár elgondolkozik egy rövid időre, majd lebiggyeszi alsó ajkát, és fejét csóválva folytatja mondanivalóját.

- ... arra már nem mernék mérget venni! Persze az is meglehet, hogy ezt nem is várnád el tőlem.

Antal nem vág hirtelen közbe, még csak nem is szól semmit. Csak vár türelmesen, mint aki tudja, hogy egyszer eljön számára a megfelelő pillanat, amikor végre közbeszólhat.

- Gyermekkoromban mindkettő szerettem volna lenni. Mentségemre szolgál, hogy nem egy időben. Ráadásul, akkor még volt egy téveszmém is.

Eljött a pillanat, hogy Antal kissé megnyirbálja társa egyre növekvő szárnyait.

- És már nincs? Akkor miért élvezted oly sokáig a hátunk mögött hagyott ház marasztaló vendégszeretetét?

- Én ott mindig jól éreztem magam. Annyi muris arc volt körülöttem! Mennyi máshol nem tapasztalható élmény? Ámbár most az „apuskám”-nál tartunk. Tehát a film hatására elhatároztam, hogy majd én is mindenkit így szólítok.

Szegény Vakhangya Antal! Az apuskám szó ismételt hallatára balszemével kacsingatni kezd, ez már kiskora óta félreérthetetlenül jelezi felfokozott izgalmi állapotát.

- Nem lehetne elfeledni, hogy mit fogadtál régen?

- Lehetne! De két ok miatt mégsem teszem. Az egyik ok az, hogy egész életemben ez az egyetlen dolog, amit megvalósítottam elhatározásaimból, ha nem találmányról volt szó. A másik okom az, hogy nem leszek olyan bolond, hogy úgy beszéljek, mint bármely ember!

- Mi lenne, ha az eszeddel tünnél ki a többiek közül? Alakítsunk egy céget! Most jött el a nagy lehetőségek ideje!

- Az eszemmel eddig is kitüntem közületek. Nekem minden úgy jó, ahogy van. Nem kell dolgoznom, ellátnak minden szükséges dologgal, étellel, itallal egyaránt. Ez a létező világok legjobbika! - jelenti ki büszkén Naptár Aladár, bár az utolsó mondat copyright jogával aligha rendelkezik.

Antal számára nem újdonság, hogy az ápoltak jelentős része korábban is elhagyhatta volna az intézetet, ám mégsem tették. Hiszen ott vélték megtalálni az élet megannyi kényelmét. Mind ezért csupán könnyen elviselhető árat kellett fizetniük! Néhány ápoló okoskodása, napi néhány szem gondúzó hatású gyógyszerért cserébe szinte semmi, és sokaknak tényleg ez volt a létező legjobb megoldás. Így elmélkedett Antal magában, miközben kajánul vigyorog beszélgető társa felé.

- Te, te nagy elme! Eszedbe jutott valaha is, hogy egyszer jelentős változás állhat be életedben?

- Nemigen.

- Pedig az, hogy itt jössz mellettem, elgondolkodtathatna.

- Megtörtént! Feltettem magamnak én is a kérdést, miért nem egy ifjú bombázó társaságában vagyok?

- Talán az én hibám! Nem fogalmaztam elég alaposan. Eddig bátran lophattad a napot, tehetted büntetlenül. Teljes ellátást kaptál a diliházból, de ezután már magadról kell gondoskodnod.

- Apuskám, én továbbra sem látok itt gondot! Ha kísértáltam magam, visszamegyek a kimenőről, megvacsorázom, és boldogan fekszem le aludni, ahogy mindig is szoktam.

- Jajaj, nekem kell megértetnem veled, hogy a mai kimenő örökké tart! Innen már nincs visszaút! Ezután nekünk kell gondoskodni magunkról!

- Apuskám csak nem arra gondolsz, hogy dolgozzak? Esetleg még az is megfordult a csacska fejedben, hogy valami hasznos tevékenységbe kezdjek? Valószínűleg, ha elment az eszed!

- A tied is, ha nem veszed észre időben, hogy ezután munka vagy tőke nélkül felkopik az állad! Az ingyen szállást és ellátást megette már a fene!

- Apuskám, miről beszélsz? Mi írta ezt elő? Az, hogy ma nem kellett kimaradást kérnem, még nem jelenti, hogy többé vissza se jöhetek, és hogy nem főznek nekem töltött gombafejet. Ilyet én nem is akarok hallani!

- Pedig életed e szép korszaka lezárult, mint egy kagyló héja, ha lakója veszélyt érez. Tudod, akkor is így állnának a dolgok, ha az intézetben megunták volna az ocsmány képedet. De azon még egy jól irányzott vesztegetéssel segíteni lehetne. Ám itt egészen másról, a Önző-Tiszta-ideg-féle törvényről van szó, amely szerint ezután az embereket sem lehet megkülönböztetni eltérő szellemi és testi adottságai miatt. Ebből következik sorsunk, mert nem tarthatnak tovább a világtól elzárva embereket, pusztán azért, mert egy kicsit másképpen látják a világot. Sajnos e törvény hatálya alól még az sem mentesít, ha a magunkféle értelmes emberek kifejezetten élvezik az elmegyógyintézetek kényelemmel teli vendégszeretét.

- Azért az érdekelne, hogy a munkához való viszony szerint lehet-e megkülönböztetni embereket, mert belebetegszem, ha arra gondolok, hogy ezután majd dolgoznom kell. De hagyjuk e nem-szeretem témát békén! - fejezi ki kétségbeesését az egyre inkább munkakerülőnek készülő Naptár Aladár.

Nem ismeri Vakhangya Antalt, aki azt hiszi, hogy rosszul mérte fel társa várható reakcióját, és a legkevesbé is elbizonytalanodna Aladár válaszában. Nem, ő érzi a zsigereiben, hogy jó társat választott magának. Mert azzal nincs baj, hogy valaki nem szeret dolgozni. Mert munkát örömmel úgyis csak a buta emberek végeznek. Aladár viszont nem buta. Hiszen, ha egy kicsit ráfigyel az ember, máris hallja a kerekek kattogását, ahogy forognak a fejében, miközben az elméjét pillanatnyilag foglalkoztató kérdésre keresi a választ.

Rövid ideig szótlánul lépdél egymás mellett a két szépreményű feltaláló, ki-ki saját gondolatába mélyedve. Körülöttük, mint egy sprinter szíve az olimpiai döntő utáni másodpercekben, úgy lüktet az élet. És senki még csak nem is sejti, hogy az utca forgatagában ott halad a kor két szellemi óriása. Megtörve a hőseink között feszülő csendet, Antal szólal meg elsőnként.

- Apuskám, azt hiszem, igazad van! Nekünk, az új törvény értelmében, véget ért a szép életünk. Mindent értek. Egy órával ezelőtt azért verette el magát három sorstársunk az ellentmondást nem tűrő ápolókkal, mert nem akarták otthagyni luxus szállodánkat. Ők is mehetnének dolgukra, ahogy mi is, ha lenne nekik olyan. Lám, mennyivel hamarabb felfogták reménytelenné vált helyzetüket, mint én. De valld be őszintén, te már dolgoztál életedben? Mégis milyen az, nagyon fáj? Esetleg úgy, mint egy kihúzásra érett lyukas fog? - érdeklődik

savanyú képpel Naptár Aladár, korábbi boldog ápoló, akinek helyzete most kísértetiesen hasonlít egy hajléktalanéra.

- Hát... - vakarja meg fejét a kérdező. - Erre nem én adhatom meg a leghitelesebb választ, de úgy gondolom, hogy fáj.

- Na, akkor nekem befellegzett, mert a fájdalmat nem bírom elviselni!

- Aladár, a helyzet azért nem annyira szomorú, hogy már előre keseregj miatta! Van számodra egy komoly javaslatom!

- Olyan, ami megkímélne a munkától? Apuskám, az igazán jó lenne!

- Ilyen helyzet csupán a másvilágon vagy az Önző-Tisztaideg törvény bukása után várhat rád Aladár.

- Az utóbbi eset tűnik a vonzóbbnak számomra. Sőt, az lenne a legjobb megoldás.

- Szegény, ez ám a hiú remény! Ha e törvény mindenkinek csak rosszat hozna, akkor is legalább egy fél év kellene a visszavonásához. Ennyi idő alatt te pedig szépen éhenhalnál.

- És mi van azzal a reményt sugalló mondatoddal, amely valahogy így szólt: „Azért annyira nem szomorú a helyzet.”

- Nézd, a megoldás egyszerű. Nekünk nem kellene dolgoznunk, arra alkalmazottakat vennénk fel, olyanokat, akik ügyis munkára születtek. A mi feladatunk csupán annyi lenne, hogy biztosítanánk nekik a munka lehetőségét és lefölnénk a munka hasznát. A pénz meg csak dőlne hozzánk, ez lesz majd tiszta Hawaii.

- Biztos vagy abban, hogy ez így lesz? Nem jöhet közbe semmi meglepetés?

- Azt nem tudhatom! A lehetőség óriási, és a siker érdekében alig kell tennünk valamit.

- Nem kell naponta korán kelni, és minden reggel még álmosságtól kótyagos fejjel munkába menni? Tudod, én ettől félek a legjobban.

- Kell! Csak nem nekünk! Ez a nehéz sors olyan emberekre vár, akik nem veszik észre a kínáló lehetőségeket, és rendre elmennek mellette. Az ilyen típusú emberek magukra maradván elvesznek az élet rengetegében. Mi viszont munkát adhatunk nekik, és a munkájukért járó bér jelenthetné számukra az esélyt a megélhetésre, és gyermekeik felnevelésére. Végül is ez a társadalmakban élő ember sorsa.

A „diliház” tegnap még gondtalan ápolója, Vakhangya Antal miközben kifejtette véleményét az élet rendjéről, egész lénye korábban nem tapasztalt erőt sugárzott. A vastag szemüveglencse mögött fénylő szempárba tekintve senkinek sem lehetett kétsége afelől, hogy ez az ember eléri mindazt, amit egyszer elhatározott.

- Apuskám, most teljesen megleptél! Egészen úgy beszélsz, mint akinek valami dobog a mellében! Mégis, ordít rólad, hogy született tőkés, egy leendő kizsákmányoló vagy!

- Igen, nekem van szívem is, ebben biztos lehetsz! Ám az a gondolat se lepjen meg túlságosan, hogy csak az tud adni, akinek van miből! És nekünk lesz! Neked is, ha velem tartasz, és ígérem, nem szakadsz bele a munkába!

- Apuskám, ki hitte volna? Egy olyan ötlet után érdeklődöm, amely úgy kezdődik, hogy ezután majd dolgoznom kell. Elregélnéd, hogy milyen indulótőkére számíthatunk? Vagyonos családból származol és örököltél talán, esetleg a lottón nyertél? Vagy tévedek, és minden befektetés nélkül is lehet vállalkozni?

- Vállalkozni azt lehet! De sok pénzt keresni vele? Aligha!

- Apuskám, ezt gondolhattam volna korábban is! Máris megyek! Szia!

Innentől kezdve a két jeles személyiség közötti párbeszéd már szavak nélkül folytatódik tovább. Elképzelhető, hogy nem minden olvasó ismeri a testbeszéd pontos nyelvezetét, ezért vállalkozunk a tolmács hálátlan szerepét.

Alig hagyja el Naptár Aladár ajkát a kiábrándult indulattal odavetett búcsúszó, máris sarkon fordul, és határozott léptekkel elindul, hogy minél messzebb jusson csalódásának színterétől. Minden mozdulata azt sugallja környezetének: „Nekem erre nincs időm”

Vakhangya Antal fejét ingatva néz az ég felé, majd balkarjával legyint egyet, amiből ez volt kiolvasható: „Uramisten! Ezt nem hiszem el! Még el sem kezdődött semmi, és ez az örült máris elmegy? Ugyan, hadd menjen!” Mindennek azonban ellentmond, hogy Antal hirtelen futásnak ered. Ebből azt hihetnénk, hogy mégsem mondott le arról, hogy meggyőzze választott társát, arról, hogy mégiscsak van remény, amikor.... Nem hiszünk a szemünknek! Utoléri Aladárt és minden lassítási kísérlet nélkül el szalad mellette. Ennek láttára elfog bennünket a kétely. Lehet, hogy félreértettünk valamit? Vajon a szépreményű feltalálót nem csak hirtelen jött szüksége sarkallja egy mellékhelyiség felkeresésére? Kétségbeesésünkben egy kívánság fogalmazódik meg: érjen már véget ez a némajáték! Nem is mertük remélni, hogy ilyen gyorsan teljesül vágyunk. Antal ugyanis néhány lépéssel elhagyva Naptár Aladárt, hirtelen megáll, szembefordult vele, és egy utolsó kísérletbe kezd barátja meggyőzése érdekében.

- A pénzszerzés lesz a legegyszerűbb feladatunk. Itt van például a legkézenfekvőbb lehetőség: a Nemzeti Találmányokat Elbíráló Hivatal dolgozói javaslatára a hivatal vezetője boldogan utalna ki számunkra egy kisebb vagyonnal felérő összeget, ha cserébe megígérjük, hogy többé nem zaklatjuk őket találmányainkkal.

- Apuskám, nem kínálnánk túl sokat szinte semmiért? Én annyiszor vidítottam fel magam, amikor szomorú hangulatomból menekülést keresve, az új találmánnyal kapcsolatos kérdések ürügyén meglátogattam őket. Mulattatott kóros elmeállapotomat feltételező tekintetük, és a szemükben tükröződő szánalom. És most erről magamtól mondjak le? Ráadásul még azt sem tudom, hogy pontosan mire is kell a pénz nekünk? - fakad ki Aladár.

- A dolog lényege, hogy céget alapítunk. Elmondom részletesen a tervem, de van egy feltételem: többé nem bosszantasz azzal, hogy papagájmódra ismételtetted, hogy „apuskám”!

- Rendben van! Ha tetszik majd az ötleted, megígérem, hogy a kedvedért lemondok kedvenc szavamról, habár még elképzelni sem tudom, mit is ér akkor az életem.

Mielőtt magukra hagyjuk a két feltalálót, megnyugtattunk mindenkit, hogy nem örökre tűnnek el történetünk lapjairól, hiszen jelentős feladat elvégzése vár rájuk. Így is van ez rendjén! Járja be minden földi halandó a legjobb tudása szerint a számára elrendelt utat! Mi is ezt tesszük, amikor olvasóink tisztánlátása érdekében ismertetjük, hogyan is éli meg a szabadság hirtelen rájuk szakadt mámorát a Banányöngye és Környéki Elmeegógyintézet néhány ápolója.

- Én akkor sem megyek el innen, ha jön is megint az az átkozott elektrosokk! - kiabálja elszántan Megyek Elek, aki nevével ellentétben, inkább maradna.

- Igaza van Eleknek! Micsoda eljárás az, hogy a teljes személyzet felmond? Ki fogja gondunkat viselni ezután, ahogy ez nekünk mindig is járt? Mi lesz az emberi jogainkkal vagy ez már smafu? - szólal meg egy sorstárs, aki szintén ódzkodik attól, hogy „szabad” állampolgár legyen.

- Maradjanak már veszteg! Azt hiszik csak maguk vesztettek a Önző- Tisztaideg törvény bevezetésével? - fortyan fel az ex-főápoló. - Azt hiszik, én könnyen találok majd egy helyet, ahol olyan úr lehetek mások felett, mint amilyen itt voltam? Szerintem ez éppoly kizárt, mint az, hogy maguk valaha is be tudjanak illeszkedni a kinti világba!

Átérezve a szegény utcára kerülő ápoltak helyzetét, megállapíthatjuk, hogy ők lesznek az új törvény szülte helyzet nagy vesztesei. De ezzel mégsem fordul visszájára a törvényben testet öltött jó szándék. Annyi történik csupán, hogy ők is egyenlők lesznek egy átlagemberrel. Gondoljuk csak végig! Az Önző- Tisztaidegnek nevezett törvény nem többlet jogokat kívánt adni, mindössze egyenlőségre törekedett. Az egyenlőség viszont eljött, mint keresztre feszített embernek a szenvedést megváltó vég, hiszen egy edzettebb lelkületű ember is bármikor az utcára kerülhetett eddig és ezután is. Nincs már érzékelhető különbség, meg lett szüntetve az. Mégis fáj a felismerés: nem jött el a Kánaán, pedig ezt várta szinte mindenki a kis köztársaságban e törvénytől! A fentieket olvasván jogosan merülhet fel az alábbi kérdések bármelyike. Akkor minden hiába? Az élet minősége a kiteljesedett szabadságtól mit sem változik? Nem lesz jobb semmi, semmivel? Nem felelünk a feltett kérdésekre. Csak mosolygunk csendesen, miközben úgy teszünk, mint aki ismeri a kedvező választ. Tehetjük, hiszen valóban ismerjük is, habár még nem dőlt el semmi, hiszen az ostor is a végén csattan, ha csattan egyáltalán! És ha mégis, akkor majd mekkorát szól? Ez is hamarosan kiderül majd, mint a gyilkos személye egy Agatha Christie regényben.

IV.

Ne félj, jön a derék ki/beteljesedés.

Gyors lábú hírnökként sietnek a hónapok, hogy üzenetüket, mint gondos diák, „bevessék” a sors könyvébe, majd dolguk végeztével, éppilyen lendülettel haladjanak tovább, hogy a múltban találkozzanak korábban távozott társaikkal. Éppen tizenkétszer újult meg a folyton változó hold, amióta először éledt fel bennünk a remény, hogy lehetséges, még itt a földi létben, a történelem során eddig sohasem látott, igazságos társadalom megszervezése. Mily szép és nemes gondolat! Megéri utánajárni, hogy mára vajon hamvába holt-e a remény vagy épp a szirmait bontogatja az elvárt beteljesülés?

Nos, az élet sok-sok területén szembeötlő a törvényszülte változás. Mi, szerzők legkevésbé a művészet terén bekövetkezettek tudtuk volna előre megjósolni. Talán a mi hibánk, de nem éreztük át a számtalan lehetőséget! Nem láttuk előre például, hogy a könnyűzene régóta megújulásra vár, hogy mindenki unja már a zajos, idióta szövegű számokat. Pedig, ha tudjuk, talán nem lepődünk meg a „Néma Énekes Vokál” nevű együttes néhány hete kiadott a „Csend” című nagylemezének sikerén. Siker? Nem, ez nem a legjobb kifejezés! Hallatlan siker? Ez már sokkal jobban fedi a valóságot! Az egész ország hirtelen a mű magasztalásától lett hangos:

- Ez aztán a remekmű, akár órákon át is hallgatható, a legkisebb halláskárosulás veszélye nélkül. Még a munkáról sem vonja el a hallgató figyelmét. Csak szabadjára kell engedni képzeletünket, hogy mint egy csordányi éhes elefánt, oly szabadon legelhessen fantáziánk bőtermő mezején - hallatszik úton-útfélen.

Ahhoz, hogy megértsük a háttérben megbújó lényegét, tudnunk kell, pár évtizede annak, hogy a Banán Köztársaságban megszűnt a dalok engedélyeztetési kötelezettsége. Ez hivatalosan a szövegek minőségére ügyelő eljárás, a gyakorlatban viszont a cenzúra eszköze volt. A sors tagadhatatlan iróniája, hogy amióta bármi megjelenhetett, nem volt olyan nagylemez, amely szövegét oly kevesen szolták volna meg, mint a „Csend”-et. Egyszóval, csak dicsérni tudjuk az alkotókat, ahogy az előadókat is: Így tovább, Néma Énekes Vokál, nektek csak a csillagos ég jelölhet ki határt!

Nem tagadható, a szavak már régen elvesztették hitelüket a művészetek területén éppúgy, mint az üzleti világban, a szerelemben vagy a mindennapi életben. Az új törvény megjelenése előtti időben nagyszülők már nem is mertek beszélni a múltból, a korról, amikor még milliós összegű szerződéseknél sem kellett ügyvéd vagy közjegyző, mert elég volt az adott szó, és az „örökké tartó szerelem” nem tűnt a semmibe az első együtt töltött éjszakával. De miért is beszélt volna bárki is a múltba vesző furcsa időkről, hisz úgysem hitte volna el senki az idegenül csengő tényeket, és csak egyetlen dolgot érhetett volna el a meggondolatlan fecsegő: hogy vén bolondnak tartsák hallgatói.

Természetesen a művészet egyéb ágain is végigseper a változás szele. Mióta feltalálták a hangosfilmet, a megszűnt kategóriába sorolódott a némaszínészet. De ez a helyzet is már a múlté. Csak vissza kellett térni a gyökerekhez, máris mindjárt a modern valóság szerves részévé vált újra a letűnt korokat idéző mozivilág. Ezt a kifejezési módot támogatja a pantomimjáték nyújtotta óriási lehetőség is. Így máris érthető a némaszínészekre köszöntő népszerűség. Ám napjainkra a pantomimművészet is átalakult. Elég csupán a mozgásában korlátozott személyek részére megengedni, hogy beszéljenek. Mily apró változások, és mily sok embernek nyújtanak esélyt! Ne gondolja senki, hogy ez a pár önkényesen kiragadott újítás képes leképezni a változások teljes gazdagságát, ez csupán néhány fontos elemének kieme-

lése, abból a célból, hogy olvasóink is átélhessenek valamit a fenti területeken végbement csodás átalakulás felemelő hangulatából.

Mostanság némely világtalan festő képe különösen nagy sikert arat nemcsak a világtalan nézők, de a látók között is. A média gőzerővel igyekszik átformálni a képzőművészetekről kialakult általános vélekedést. Újság, tv, rádió mind azt hirdeti, hogy a modern kor emberének a képek értékelésekor elsősorban a saját képzelőerejére kell hagyatkoznia. A kép valódi művészeti értékét valójában a néző látásmódja adja. Mindenki annál sokrétűbb jelentést fedezhet fel az újkor új festményeiben, minél színesebb a saját lelke. Egy értékes képbe mindenki bele tudja képzelni azt, ami önnönmagában a legszebb. És az az igazi érték, a semmi, amiből bármi kiolvasható! Egy lefestett vagy kiállított tépett bugyi, amiből több tizenennyolc éven felülieknek szóló történet is kiolvasható, ám e kor alatt is szülői felügyelet nélkül is - a személyiségrombolás legkisebb veszélye nélkül is - bátran megtekinthető.

Az új törvény szülte helyzet miatt a művészi szabadság igazi, soha nem remélt kiteljesedésére nyílt lehetőség. Micsoda korábban rejtett értékek kerülhetnek így felszínre! Ezek után ki is merné elkiáltani magát, hogy a király meztelen? Hiába, gyermekkorunk meséje nagy igazságot hordoz!

A művészetekben végbement szemléletbeli változás felettébb kedvezően hat vissza az emberek életére, kapcsolataira is! Például a „csúfolni” szó teljesen elveszíti jelentését, mert megszűnt az a cselekvés, amit korábban kifejezett. Többé nincs értelme gúnyolódni mások hátrányos adottsága miatt, hiszen az sem egyértelmű, ki is a valóban hátrányos helyzetű? A Az Önző-Tisztaideg törvény egy jobb világot hozott létre, mint amilyen a régi volt. Vagy mégsem? Bár a művészet, mint érzékeny lakmusz jelzi a gazdasági életben várható folyamatokat, mégis elfog bennünket a kétely: biztosan jól tesszük, hogy ilyen korán, és ily lelkesedéssel nyilatkozunk? Félve rázzuk meg fejünket. Eszünkbe jut, hogy hasznos lenne a gazdaság helyzetét is megvizsgálni, mielőtt visszavonhatatlanul nyilatkoznánk oly fajsúlyos kérdésben, mint a társadalom fejlődésének értékelése. Valószínűleg már az őseink is tudta az ő mainál fejletlenebb agyával, hogy ha nincs otthon ennivaló, elmarad a vacsora. Nos, ebben a kérdésben azóta sem történt lényegi változás. Ezért csak érintőlegesen idézzük fel a közgazdasági tételt, miszerint az emberek életszínvonalát döntően a megtermelt anyagi javak határozzák meg. Mindebből merész következtetéssel állítható, hogy a gazdaság termeli ki a gazdagságot, amely azután a jólét alapját képezi! Az elosztás arányait az állam ugyan törvényekkel, rendelkezésekkel megváltoztathatja, de ez mitsem változtat az ország egészének anyagi helyzetén.

Most vegyük vizsgálat alá, hogy vajon a gazdaság hogyan is válaszolt az emberi szabadság kiterjesztését célul kitűző törvény hatására? Erre kiválóan alkalmas a mintavétel módszere, amit a tudomány eszköztárából veszünk kölcsön, majd gondosan leporolva alkalmazzuk is, bár kelletlenül halljuk tanácsait:

- Talán válasszatok ki egy gazdasági egységet, és nézzétek meg, milyen folyamatok zajlanak benne! - érkezik az okoskodó javaslat a szükséges tennivalónkra vonatkozólag.

Eszünkbe jut a két jobb sorsa érdemes feltaláló. Mi történhetett velük, mióta magukra hagytuk őket? Emlékezetünk szerint Vakhangya Antal egy vállalkozás létrehozásáról beszélt választott társának.

A felhők közül lecsapó villám sebességével érkezve ott találtuk magunkat egy irodában, ahol a felfedezők mohó kíváncsiságával néztünk szét. A kézzel is elérhető mennyezeten két armatúra sugározza erős fényük mellett a munkahelyek szokott unalmát, amelynek némileg ellentmond a helyiség vevők által összeszerelhető, fenyőszínűre pácolt bútorzata. Két beszélgetésbe merült embert is láttunk. Ki-ki saját asztala mögött ül. Saját? Ez az állítás megelőlegezi a

bizalmat, hogy az iroda berendezésének megvásárlásához felvett kölcsönt időben vissza tudják majd fizetni. Nem szigorúan őrzött államtitok a két nyomós ok, amiért bizalmat szavazunk nekik. Az egyik, hogy nem a mi pénzünk forog kockán, a másik, hogy a két férfi egyébként is jó ismerősünk. Kihasználva, hogy nem veszik észre jelenlétünket, bátran hallgatjuk ki, miről is beszélnek. Reméljük, így talán közelebb kerülünk a keresett válaszhoz, amely felfedheti majd, hogy milyen sorsokat érlelnek a Banán Köztársaság polgárai számára a kiteljesedett emberi szabadságjogok.

- Ügyvezető úr, akkor ma mi is a tennivalóm?

- Már mondtam Aladár, hogy csak mások előtt kell ügyvezetőnek szólítanod, ráadásul ezt is csak a kialakult szokásjog miatt kérem. Tehát, négyszemközt maradjunk inkább a számodra amúgy is megszokott Antalnál! - oktatja beosztottját Vakhangya Antal, a nem régen megalakított vállalkozás ügyvezetője.

- Tudom Anti, de hozzá kell szoknom ügyvezető a beosztásodhoz és ahhoz is, hogy bár csak harminc százalék részesedéssel, de azért mégis csak a társad vagyok. Ez a két dolog majdnem annyira átláthatatlannak tűnik számomra, mint az, hogy mi is az én dolgom?

- Azzal neked nem kell foglalkoznod! Majd én kézi vezérléssel irányítalak téged.

Minden vállalkozással foglalkozó személyben jogosan merülhet fel a kétely: nincs itt valami tévedés? Vajon okos vezető az, aki lemond a tulajdonostárs szellemi aktivitásáról? Vagy minden általános termelési tapasztalat a Banán Köztársaságban hamis választ ad? Ezt mi sem hisszük komolyan! Mégsem csökkenő reménységgel hallgatjuk a folytatódó párbeszéd alakulását.

- Nem értem! Elárulnád nekem, hogy miért választottál társadnak?

- Mert lusta vagy! Te biztosan nem lopod el az ötleteimet, hogy azután majd a saját cégedben valósítsd meg azokat! Ráadásul nem lehetek mindenütt ott, ahol ott kellene lennem, ezért szükségem van egy társra. Hidd el, keresve sem találhattam volna nálad megfelelőbbet!

- Ügyvezető úr, elárulnál még nekem egy titkot? Mégis miben bízol, mire is alapozod a számításod?

- Nos, ez igazán egyszerű, ha már rájött az ember a nyitjára.

- Mint ahogy minden megfejtett rejtvény az!

- Jól látod Aladár! Azért alapítottuk meg a Vakon Vakol nevű Kft-t, hogy kihasználjuk az Önző-Tisztaideg törvény nyújtotta lehetőségeket. Ez a törvény a korábban csökkent munkaképességűnek nevezett személyek alkalmazásáért cserébe támogatást ígér a vállalkozásoknak. Mi pontosan ilyen embereket fogunk alkalmazni! Csak arra kell majd vigyáznunk, hogy a támogatás összege bőven fedezze a költségeinket. És ha mégis sikerül eladható terméket előállítani, az csak a mi hasznunkat növeli.

- Drága főnököm, ezek után csak felnézni tudok rád! Ez nekem eszembe sem jutott volna! Mégis milyen területen fogunk működni?

- Az építőiparban! Az állam támogatással kívánja lakásprogramját megvalósítani. Az országban ezerszámra épülnek majd a lakások, amelyekhez még bankgarancia is tartozik. Ha ne adj' Isten, veszteséget termelnénk, van még egy újabb szabály is, amit szintén ki tudunk használni. Ugyanis minden korlátozott felelősségű társaság tulajdonosa csak a bevitt törzstőke erejéig tartozik anyagi felelőséggel. Meglásd, jut is, marad is!

- Jó, meghallgattalak, és úgy ahogy, meg is értettem a lényegét. Egyszóval gazdagok leszünk! Most akkor mi is az én soros tennivalóm?

- Először is egy álláshirdetést fogalmazunk meg! Valami ilyesmire gondoltam: „A Vakon Vakol Kft. építőipari szakmunkásokat vesz fel. Aki ezt a hirdetést el tudja olvasni, az bizonyára kap máshol is munkát. Mi világtalanokat keresünk, őket részesítjük előnyben! Jelentkezni munkanapokon lehet 08-15 óráig, az alábbi telefonszámon: 654 123.” Mára viszont már csak egyetlen tennivalónk maradt, írunk kell egy működési szabályzatot!

- Ügyvezető úr, ez nekem egyedül is menni fog! - lelkesedik Naptár Aladár, akinek eszébe jut, hogy találmányai elfogadtatása érdekében sokszor órákat töltött számítógépe előtt különböző műszaki tartalmú írások fogalmazásába merülve.

Ki hinné, mire is jó a bürokrácia? Fejleszti az íráskészséget, és megtanít gondolataink kifejezésére. Ezt figyelembe véve semmi kétségünk sem maradt afelől, hogy Antal még aznap délután minden idők egyik legjobb működési szabályzatát írja meg. Vélhetően annak tartalma kívül esne olvasóink többségének érdeklődési körén, ezért eltekintünk ismertetésétől. Különbözőben is, akad ennél sokkal érdekesebb mesélnivalónk.

A hirdetés megjelenését követő napon a Vakon Vakol Kft. felelős ügyvezetője reménykedve várja az álláshirdetésre jelentkezőket. Ilyen a szerencse! Kénye-kedve szerint jutalmazza, illetve bünteti a halandókat. Esetünkben inkább jutalmaz, hiszen már az első jelentkező sem okoz csalódást. Ahogy nyílik az ajtó, egy a harmincas éveinek elején járó férfi lép az irodába. Piros színű viseltes munkaruhát visel, szakasztott úgy néz ki, mint egy melós. Simléderénél fogva lekapja busa fejéről gyűrött sapkáját és határozott mozdulattal kabátja zsebébe tuszkolja, majd szolgálatkészen meghajol:

- Pálinkás jó napot kívánok! Péter Péter vagyok, és a hirdetésre jelentkezem. Tessék mondani jó helyen járok?

- Ez a hely kétségtelenül jó, de hogy érdemes volt-e idejönnie, az mindjárt kiderül. Ne haragudjon, nem értettem jól a teljes nevét. Mit is mondott, hogy hívják? - érdeklődik Vakhangya Antal ügyvezető.

- Péter Péternek.

- Jó, már a keresztnévét ismerjük. Egyébként, maga mindent kétszer mond, kétszer mond?

- Ez nagyszerű főnök úr! Tehát maga is ismeri ama távoli ország nagy írójának hallhatatlan szavait? Máris tetszik a felkínált munka, elfogadom!

- Azért ne siessünk úgy, előbb árulja el nekünk a vezetéknevét is!

- Már mondtam!

- Lehet, de akkor halkan, és én nem értettem pontosan.

- Szerintem, nem erről van szó! Valószínűleg ön is a szüleim tréfájának esett áldozatául. Ők viccesnek találták, hogy a család jól hangzó Péter vezetéknevével megegyező keresztnévet adjanak nekem - adja meg a tájékoztatást Péter Péter, az első munkára jelentkező.

- Így már érthetőbb! Most olvassa el a tájékoztatónkat, azután nyilatkozzon, megfelel-e magának!

- Azt hiszem, ezzel lesz egy kis gond!

- Miért, nem tud olvasni?

- Minden bizonnyal el tudnám olvasni, ami a papíron van, ha látnám. Megtenné, hogy felolvassa nekem?

- Igazán kedves öntől, hogy azt hiszi, én sokkal jobban látok, mint maga, de sajnálatos módon, nem ez a helyzet - tárta fel az igazságot az ügyvezető.

- Nagy merészség lenne tőlem, ha arra kérném, hogy mondja el szóban? - érdeklődik Péter Péter.

- Rendben van, akkor csak úgy kutyafuttában elmondok néhány fontos dolgot. Napi tíz órában, minimál bérre bejelentve kell dolgozni. Egyéb juttatásnak számít, hogy hasonló sorsú - nem látó - munkatársak között vélhetően jó érzi majd magát. Igaz, nem nagy jövedelmet kínálok, de cserébe minden dolgozónak joga van szakadásig dolgozni a Kft érdekében.

Ez azért már mégsem semmi! Péter Péter csak áll, nem akart hinni a fülének, fejében az alábbi gondolatok fordulnak meg:

„Lehet, hogy rosszul hallok? Netán viccel ez az ember? Ez könnyen meglehet olyan embernél, aki ismeri nagy humorú magyar írókat, annak különben sem eshet nehezére megereszteni néhány poént. Ha ez viszont így van, akkor én is megmutatom, hogy jómagam sem vagyok járatlan ezen a területen.”

- Nem tájékoztatna arról, milyen feltételekkel alkalmaz egy művezetőt?

- Miért is érdekli ez magát, ön egy jól képzett munkaerő?

- Ha a nyolc osztály sikeres elvégzését annak vesszük, akkor kétségtelenül.

A derék munkáltató kissé meglepődik ezen a válaszon, majd ő is hasonlóan gúnyos hangszállal szólal meg:

- Lehet, hogy annak is veszem. Feltéve, ha tud legalább egy okot mondani, hogy miért is alkalmazzam vezetőként!

- Nem gond! Mondok én akár kettőt is. Mert akarom, és én is ismerem Karinthy Frigyes néhány írását! - vágja rá azonnal Péter Péter.

Távol áll tőlünk a nacionalizmus látszata is. Mégis előtt minket a büszkeség! Lám abba a távoli országba, ahol történetünk játszódik, eljutott a nagy magyar író híre. Nem is lepődtünk meg a vezetői döntés hallatán.

- Jól van Péter úr, valóban a kettő több mint az egy, akkor én magát máris felveszem. Gratulálok hozzá!

Szegény Péter Péter! Csak áll tanácstalanul! Nem tudja, hogy még mindig tart-e a viccelődés időszaka? Végül megnyugtatta magát: nem ő lesz az, aki ezt a tréfasorozatot elsőként fogja abbahagyni. Mielőtt elindult volna munkát keresni, úgy okoskodott magában, hogy valami kisegítőmunka biztosan akad majd számára. Persze, ha nem kap munkát, az még jobb! Ebben az esetben egy darabig méltatlankodni fog, hogy itt sem tartják be az Önző-Tisztaideg törvényt. Kicsit később, némi kézpénzért cserébe, viszont eltekint majd a tényleges feljelentéstől. Ebben a hónapban már nyolcszor sikerült ezt az előre megírt szerepet eredményesen eljátszania.

Ez tagadhatatlanul jól kidolgozott ötlet! Persze, ismeretes előttünk ennél nagyobb nyereséget hozó trükk is, amelyet a mindennapi kenyér megkeresése céljából vetnek be némelyek. Tagadhatatlan, ezek a személyek meglehetősen alacsony erkölcsi normával rendelkeznek. Ezzel szemben roppant leleménnyel áldotta meg őket teremtetőjük. Ahol a szociális védőhálón bárki, még széttárt végtagjaival is keresztül esik, ott a túlélés igen hasznos fegyvere az ötleteket adó elme. Mivel írásunk egyik célja, hogy rávilágítson a gondolatok hatalmára a mindennapi életben, ismertetünk egy igen nagyfokú találékonyságot jelző esetet. A nagy elmét - tiszteletben tartva a valódi elkövető emberi jogait - nevezzük el Agyas Pasasnak. Nos, Pasas minden hét közepén egy új munkahelyen helyezkedik el, hiszen ő igen szorgalmas ember! Ez idáig rendben is van! Arról már igazán nem tehet, hogy pénteken délután mérhetetlen balszerencséjére rosszul lép, kificamodik a lába. Ő ennek ellenére, sántikálva ugyan, de végig-

dolgozza a napot, teljesen úgy, mint akinek fontos az állás megtartása. Egyszóval derekasan kitesz magáért. A munkáltató el is gondolkodik:

- Ez igen! Ilyen emberre van szükségem, aki még sérülten is majdnem hibátlanul végzi el azt a munkát, amit egy alkalmazottól elvárok. Majd a jövő hét közepén bejelentem az alkalmazását, addig is megtakarítok némi pénzt a nyaralásra.

Agyas Pasas pedig hétfőn nem megy dolgozni, viszont elmegy az ivócimborájához, és tíz nagyfröccsért felrakat a lábára egy járógipszet. Emberünk kínosan ügyel a részletekre. A gipsz szakasztott úgy néz ki, mint ami fennen hirdeti alábbi mondanivalóját a világnak:

- Emberek nézzétek, engem egy rosszul fizetett, munkáját kényszerből végző, egészségügyi dolgozó készített!

Nos, innentől már egyszerű a feladat: elég jóindulatú kifejezéssel az arcán megjelenni a munkahelyen, és közölni a munkáltatóval:

- Főnök, maga nagy kegyeltje lehet Fortuna istennőnek, hogy éppen velem hozta össze a sorsa, különben várhatóan magas kiadásai lennének! Megpróbálom csak úgy nagyvonalakban felvázolni, hogy miről is beszélek. Az, hogy valaki bejelentés nélkül dolgoztat munkásokat, az öt havi minimálbérrel megegyező összegű bírság megfizetését jelentheti, ha úgy jár, mint Rottenbiller és lebukik. A munkahelyi balesetet szenvedőt felépüléséig a teljes munkabére illeti meg. Persze még nem is beszéltem arról, hogy cukorbeteg vagyok, és a lábsebem nemigen gyógyul. Olcsóbb lett volna orvosi alkalmasságira elküldeni, mielőtt balesetveszélyes munkahelyen alkalmazott volna. Nem tudom, hogy bármily alapos munkavédelmi ellenőrzés megtalálná-e a balesetemről készült jegyzőkönyvet, vagy a Munkahelyi kockázatértékelés nevezetű iratot.

- Ember, ne tréfáljon velem!

- Hogy is mernék ilyet tenni! Mindez komolyan elő van írva a munkáltatók számára.

- És mi van a szerencsémel? Maga....

- A szerencséjét egész egyszerűen megduplázta azzal, hogy nem fejezte be előbb a mondatát. Az általam vázolt büntetési tételek kifizetését el tudja kerülni azzal, ha mindössze kétszáz-húszezer forintért megvásárolja a jóindulatomat. Ez igazán méltányos ajánlat, és ha ön még ebből a nevetségesen alacsony összegből képes akár húszezer forintot lealkudni, a közismerten jó szívemre való hivatkozással, akkor maga valóban szerencsés csillagzat alatt született.

Természetesen az előbb ismertetett eljárásnak van egy nagy előnye. Miután Agyas Pasas hazaér kétszáz lepedővel a zsebében, a gipszet pár perc alatt eltávolítja, máris készen áll egy újabb palimadár keresésére.

Amíg ki-ki eldönti magában, hogy a fenti esetből levonhat-e magának megszívlelendő tanulságot, mi megkeressük történetünk elveszített fonalát.

Visszatérünk a Vakon Vakol Kft. irodájába, ahol Péter Péter azon tépelődik éppen, hogy mi legyen a további tennivalója. Ha felveszik művezetőnek, akkor ezután alighanem dolgoznia is kell, ha nem tudja valahogy kivédeni. Ki lehet ezt védeni egyáltalán, vagy olyan ez, mint a tizenegyes: csak rosszul lehet rúgni? Jogos a kérdés, jogos az aggodalom! Am nincs itt semmi baj! Néha kinyílhat a remény rózsája a kétségbeesés szikláján, ha más nem is, de kövirózsa biztosan. Igaz, ahol legnagyobb a szükség, ott legközelebb van a segítség! Péternek máris remek, kiutat kínáló ötlete támad.

- Főnök úr! Maga nem lát jól, én meg még annyira sem! Miben is reménykedik akkor?

- Hogy szólíthatom magát Péternek!

- Természetesen nekem mindegy, nem vagyok rá kényes. Csupán arra kérném, hogy ne szólítson a vezetékneveimen, mert az nagy modortalanság! Ámbár, ha a végére odabiggyeszti azt, hogy úr, az már egészen más eset.

Vakhangya Antal egy rövid időre elbizonytalanodik. Vajon jól ítélte-e meg beszélgetőtársa szellemi képességeit? Majd eszébe jut a humor jótékony hatása, és barátságos mosollyal szólal meg:

- Nos Péter, mint vezető, természetesen jutalékot kap majd a nyereségből.

- Hát ez az! Itt van a kutya elhantolva! Kár, hogy nem elég mélyre, érzem is a szagát! Lesz egyáltalán nyereség? Személy szerint nekem már az is lehetetlennek tűnik, hogy itt az építőiparban, akár egy percig is eredményes munkát lehet végezni. Tartósan meg éppoly képtelenség, mint tőlem elvárni, hogy rendesen dolgozzak, és ne csak bejárjak a munkahelyemre.

Vakhangya Antal hallgat, miközben magabiztosan bólogat.

- Látja, ezért is vettem fel magát! Magáról látszik, hogy szeret dolgozni.

Most Péter Pétert fogta el a bizonytalanság. Csak nincs még kettőjükön kívül valaki a szobában, akivel összetévesztik? Először arra gondol, hogy szét kellene néznie alaposan. Majd eszébe jut, minek, hisz úgysem lát? Nagy igazság! Valóban bölcs ember lehet az új művezető, ha erre segítség nélkül is rájött, állapítjuk meg sietve. Hogy miért tesszük ezt oly sietve? Azért, hogy ne legyen időnk megbánni elhamarkodott véleményünket!

A Banán Köztársaság jövője szempontjából oly fontos Kft. elsőszámú embere a körülötte meglévő bizonytalanságból semmit sem vesz észre. Különben is ő az a típus, aki bármi áron befejezi azt, amihez hozzáfogott, jelen esetben mondanivalójának közlését. Ezen ne is lepődjön meg senki, ilyennek kell lennie egy történelmet formáló embernek!

- Honnan veszi azt főnök, hogy én szeretek dolgozni? - értetlenkedik az új művezető.

- Éppen az előbb mondta, hogy maga pontosan annyira szeret melózni, amennyi esély van arra, hogy nem látó kőművesek, burkolók képesek legyenek minőségi munkát végezni. Ez egyértelmű állásfoglalás! Ebből olvastam ki munkaszeretetét! Látom, most meglepődik, de mindjárt megmagyarázom a helyzetet. Már az „átkosban”, amikor még különféle módon, akár elzárással is büntették a másként gondolkodókat, már akkor megalkottam egy nagyon eredeti találmányt, amit a „Nemlátó kőművesek mérőeszközei” címen jegyeztek be a Nemzeti Találmányokat Elbíráló Hivatal főkönyvébe. Ezzel annyira megelőztem a koromat, az Önző-Tisztaideg-törvényt, hogy az agyilag zokni egyének a számukra érthetetlen művemért kórházba zártak, kóros elmeállapotomat emlegetve. A sok ostoba! Nem gondolták, hogy a találmány valaha is hasznos lehet. Mekkora tévedtek!

- Találmány?! Így már valamivel jobbnak látszik a leányzó fekvése. Ez minden, amire számít ügyvezető úr? - néz szánakozva főnökére Péter Péter művezető.

- Nem. Volt még két cellatársam is a diliházban. Az egyik Naptár Aladár. Ő a helyettesem. Neki is volt számtalan, korábban úgy vélt, hogy semmire se jó, találmánya. Talán nem lepi meg magát túlságosan, hogy ennek nagy részét én mégis tudom hasznosítani.

- És a másik cellatársa szintén itt dolgozik? - érdeklődik Péter.

Miközben a derék, új alkalmazott főnöke szavait hallgatja, egyre inkább elhatalmasodik rajta az érzés, hogy ebből még lehet valami, hisz jól beletenyerezt. Ezek után nem is csodálkozunk rajta, hogy szájátva várja a választ feltett kérdésére, ami korábban érkezik meg, mint a hat-huszas gyors.

- Nem, neki mást írtak meg a sors könyvében. Vele még ennél is nagyobb szerencsém volt. Ő évekig a minisztériumban akart főmunkatárs lenni, de sajnos ahhoz nem volt elég rátermett. Az illetékesek kevésnek találták a mintegy nyolcvanötös-kilencveneses IQ-ját. Nem volt igazuk, ő egy rendkívüli elme! Egészen hamar megértette, hogy százalékot kap a számunkra elintézt állami támogatásból, ha az általunk építendő kétlakásos társasházakat rendre lakóparknak minősíti.

Mielőtt Vakhangya Antal úr folytatná értékes tájékoztatását, közöljük észrevételünket az eddig hallottakról: mi a manó! Ez aztán a nem remélt őszinteség! Ilyenre csak az igazán nagy, vagy az igazán ostoba emberek képesek. De ki is tarthatná a szépreményű, jeles férfiút butának? Mi biztosan nem. Hiszen történetünkben ezért is szántunk jelentős szerepet neki. Elég volt a rövid kitérőből, hallgassuk hát, hogyan folytatja tovább kitárulkozását?!

- Úgy gondolja, hogy ez még mindig kevés egy sikeres vállalkozáshoz? Ugye nem? Pedig még nem is minden lapomat tártam fel, csak annyit, amennyit elégségesnek véltem, hogy megértse a szerencséjét, ami abban áll, hogy ilyen helyen dolgozhat!

Péter Péter egyre határozottabban érzi, valóban eljött az ő ideje. Így nem meglepő, hogy boldogan távozik az irodából.

Látszólag aránytalanul nagy figyelmet szenteltünk egyetlen dolgozó felvételének, de úgy gondoljuk, nem volt haszontalan a dolog. Megismerhettünk egy érdekes egyéniséget, betekintést nyerhettünk Antal korábban rejtett lapjaiba. Az így elvesztegetett időt megpróbáljuk egy merész húzással pótolni. Ezért csak egyetlen mondatban említjük meg, a mintegy húszfőnyi világtalan kőműves sikeres felvételét. Mielőtt befejeznénk ezt a fejezetünket, már csak egy dolgunk maradt, mégpedig az, hogy közöljük: a látszat ellenünk szól! Mi nem néhány kiválasztott, szimpatikus ember sikerében bízunk. Ez nekünk kevés! A mi szívünk az egész Banán Köztársaság teljes népéért egyformán dobog. Talán hallható is: param, param, param.

V.

Csak a csúnya munka, míg az ember meg nem unja.

Csak néhány apróság hiányzik, hogy az összes feltétel adott legyen, és a létszámát sikeresen feltöltő Vakon Vakol Kft. számára végre eljőjön a munka ideje. Egy csepp kételyünk se legyen afelől, hogy a cég vezetősége, ahogy eddig is, ezután is sikeresen felel majd meg valamennyi előtte álló kihívásnak, így a közeljövőben meg tudja oldani a hátralévő szervezési feladatokat. Szándékunk szerint erre hagyunk elegendő időt, és addig ismertetjük a nagy dolgokra hivatott cég felépítését. Vakhangya Antal úr két jeles segítőjét már ismerjük, bár feladataik egyelőre még nem kristályosodtak ki teljes mértékben. Annyi azonban máris nyilvánvaló, hogy Naptár Aladárra vár majd az irodai munkák elvégzése. Ám ez távolról sem az egyetlen feladata. A vállalkozásban igen felelős és valójában nehezen körbeírható szerep jutott neki. Mindent el kell végeznie, amire a főnökének nem jut majd ideje. Gondolunk itt az árajánlatok, a szerződések megírására, az alvállalkozók felkeresésére, és a velük történő kapcsolattartásra. Antal másik segítőjének, Péter Péternek tevékenységét már könnyebb egy szóban meghatározni: ő a művezető.

Rosszul ismerik Vakhangya Antalt azok, akik úgy gondolják, hogy hajlamos a szükségesnél nagyobb kockázat vállalásra. Nem, őt nem olyan fából faragták. Egyébként mit is kockáztathat egy magaféle ember? Eddigi élete gyümölcsét vagy megtakarított pénzét? Ki is beszélhetne megtakarításról? Még a szülői örökség jelentős része is elolvadt az orvosi felügyelet alatt álló Antal gyámjainak „gondos” kezén. Látszik tehát, hogy az ügyvezetőnek nem volt mit féltenie, ám helyesen felmért anyagi érdekében tanácsadói munkakörben alkalmazta Látok Ákost, aki meglehetően fura figura volt. A 170 cm magas, ugyancsak 170 kilós férfi büszkén viselte ősi családnevét, és a sors kiismerhetetlen szeszélye folytán valóban látott is! A súlyától meghajlott felsőteste, valamint egy gyermekkori sérülése következtében előre hajtott feje együttesen egy kövéren szedett kérdőjelre emlékeztető testtartást eredményezett. Ez szembeötlően jelezte, hogy viselője mindenben kételkedik. Alaptulajdonsága csupán egyetlen területre nem vonatkozott, hiszen önnön képességeit illetően halovány bizonytalanság sem lakozott összetett egyéniségében.

A Vakon Vakol Kft. többségét képviselő kőművesek közül viszont senki sem mondhatja magáról, hogy „látok”. Fenti kijelentésünknek két oka is van. Részben, egyikük sem viseli a tanácsadó vezetéknevét, másrészt, mert nemigen látják sem a jövő, sem a jelen szépségeit. Ha e képesség a magánéletükben olykor hiányzik is nekik, munkájuk sikeres elvégzéséhez a legkevésbé sem. Látok Ákosnak - akit az emberek maguk között csak Látónak szólítottak - pontosan az volt a feladata, hogy lásson helyettük is. Mert bármennyire is elősegítik a két tulajdonos ötletei a világtalanok munkavégző-képességének kibontakozását, azért még előfordulhatnak váratlan helyzetek. Nem egyszerű feladat az építőipar állandó kihívásainak történő folyamatos megfelelés. Olykor a tanácsadó közreműködése aranyat ért. Például az építési területen kísértő nélkül kóborló nem látó személy könnyen balesetet is szenvedhetne, a megfelelő intézkedések meghozatala nélkül. Ezért vetette fel Péter Péter főnökének, hogy az ebből eredő veszélyt jó lenne csökkenteni. Ez igen előrelátó meglátás volt, még szerencse, hogy Látó azonnal átlátta a javaslat megalapozott voltát, és ezzel a javaslattal állt az ügyvezető elé:

- Nem szívesen csökkentem a cég hasznából rám eső jövedelmet, mégis, mint ahogy egy jó tanácsadótól jogosan elvárható, javaslatot teszek. Hogy a munka hevétől megszomjazó kőműveseknek ne kelljen innivaló után kutatva az építkezés területén kószálniuk, bővítsük a fizikai állomány létszámát egy újabb látó személlyel. Ezzel bizonyára megelőzhetnénk be-

következő baleseteket, az ehhez kapcsolódó kártérítéseket, valamint a szükségszerű munkaidő kiesést.

A javaslat ésszerűségét átérezve az ügyvezető, Vakhangya Antal még egy fővel bővíti csapatát, egy vízhordó lány személyében. A sok jelentkező közül Víznemissza Marcsit, egy méretes mellekkel megáldott, szőke hajú, harmincas éveinek közepén járó szépséget éri a megtisztelő bizalom, aminek következtében az alábbi feladatok elvégzésére alkalmazzák. Munkaköri kötelessége, hogy óránként körbejárja az építkezés területét, és ivóvizet kínáljon a megszomjazóknak. A hölgytől elvárt másík, jelentős tevékenység ismertetése előtt utalunk az ősi bölcsességet hordozó sláger szövegére: „Ami befolyik, az rögtön kifolyik....” Jól tudjuk, néhány olvasó most arra gondol, hogy: lám, lám a „Néma Énekes Vokál” nevezetű együttes „Csend” című nagylemezének sikere az ilyen szövegek mellőzése miatt következethetett be. Ezzel a bántó észrevétellel nemcsak az alkotók, hanem a munkáltatói jogokat gyakorló ügyvezető sem ért egyet, és ezért a vízhordó lánynak - a Kft. egyetlen hölgytagjának - kell a kőműveseket, a munkaterületről biztonságosan elsegíteni a közelbe telepített mobil mellék-helyiségekig, majd kívül megvárni, amíg beteljesedik a kedvenc dalunkban hirdetett biológiai szabály. A tevékenységsor végső fázisa a dolgozó visszakísérése letett szerszáamához, és ismét kezdődhetett a mindenre gondoló szervezés következtében minimális ideig szüneteltetett építőmunka.

A Kft. már teljesnek nevezhető állományából az építőipart ismerők méltán hiányolhatják a gépészeti szakmák képviselőit, beleértve az elektromos kivitelezésben jártas munkavállalókat. Ezek nem véletlenül, vagy a nagyoSSszeggel tartozókra oly jellemző feledékenységéből maradtak ki a felsorolásból, ahogy a cégalapító sem véletlenül hagyja ki őket alakuló csapatából. A Banán Köztársaságban régóta ismert, és napjainkra általánosnak tekinthető a körbetartozás, ami előbb vagy utóbb a működő gazdaság megfojtója lesz, hacsak nem érnek napjainkban mélyreható változások. De nézzük csak meg, hogy konkrétan mit is jelent a körbetartozás. Ezt a jelenséget igen találóan jellemezi a „néhány” szó. Bővebben fogalmazva: Csak néhány politikus veszi észre, és néhány tíz akar ellene valamit is tenni, hogy néhány száz megrendelő rendre nem fizet ki az elvégzett munka ellenértékét a néhány ezer fővállalkozónak, akik emiatt tartoznak néhány tízezer alvállalkozónak, néhány tízmilliárd forintnak megfelelő összeggel. Emiatt persze rövid időn belül a kis- és középvállalkozások csupán néhány százaléka marad talpon, és a csődbe jutó cégekbe nem tudnak tovább munkát adni, így jó néhány munkás családban keletkeznek a körbetartozás miatt akut megélhetési gondok. Tiszta szívvel nyugtathatunk meg mindenkit, akik a Banán Köztársaság és hazánk gazdasága között ordító hasonlóságot vél felfedezni, hogy valóban jól látja a pillanatnyi helyzetet.

Csöppnyi szerencse a szerencsétlenség mindent elborító tengerében, hogy az építőiparban tomboló körbetartozásnak van egy kiszámítható eleme: ugyanis mindig az építkezések végére fogy el a kivitelező pénze. A munkák utolsó fázisában viszont a gépészek, villanyszerelők és a festők tevékenykednek. Mivel az ilyen szakmákban munkavállalók vannak kitéve a nem fizetést illetően a legnagyobb kockázatnak, ezért nincsenek a Vakon Vakol Kft. dolgozói között ezen szakmák képviselve. Nélkülözhetetlen munkájukat alvállalkozók végzik, és az események kedvezőtlen állásánál legfeljebb ők is csupán együttérzést kapnak majd és nem fizetést. Ezen okoskodás mellett kialakított vállalalkozási szerkezetért az vesse szegény Antalra az első követ, aki szerint egy vállalat vezetője figyelmen kívül hagyhatja annak a gazdaságnak a sajátosságait, amelyben tevékenykedni óhajt.

Átgondolva, hogyan is áll a szép reményű Kft. felépítése, megállapíthatjuk, hogy minden feltétel adott. Csak egy talpalatnyi helyet hiányolunk! Egy helyet, ahol megindulhat minden anyagi jólét alapja, a munka!

Efféle gondolat foglalkoztatja Vakhangya Antalt is, miközben az egyre felkapottabb külvárost rója háta mögött összetett kezeivel. A rendezett, gyümölcsfákkal teliültetett kerteken legelteti mindenre nyitott tekintetét, amikor egy hirdetőtáblán akad meg szeme. „Építési telek sürgősen el- vagy odaadó! Megtekinthető innen kétsaroknyira a Pókháló utca 3. alatt. Érdeklődni az alábbi számon lehet: 111222333.”

A nevezett ingatlan megtekintése után nem halogatja a döntést és irodájából felhívja tulajdonosát és bejelenti vételi igényét. Megbeszélnek egy személyes találkozást, amely során rövid alkudozás után megegyeznek a „vételárban”, és aláírnak egy adásvételi szerződést. Jogosan merülhet fel a kérdés a helyi viszonyokat nem ismerőkben, hogy honnan van rá pénze? Talán a családi örökségéből maradt meg a hatalmas összeg, ami a fővárosi divatos külvárosi részében egy építési telek megvásárlásához szükséges? No, nem annyira pénzre, mint amennyire merészségre van szükség, hogy megvásárolja a telket. Ugyanis a kis ország fővárosában az a bevett szokás, hogy önkormányzati támogatással szinte bagóért lehet építési területhez jutni, amelyre a vevő köteles öt éven belül lakóházat építeni. Minél közelebb a ki-tűzött határidő, és minél távolabbinak látszik a lakhatási engedély megszerzésének időpontja, annál olcsóbban lehet az adott telket megvásárolni. Ez érthető is, ha figyelembe vesszük, hogy a határidő be nem tartásáért akár száz telek árának megfelelő bírságot kell fizetnie a tulajdonosnak. Joggal merül fel a kérdés, hogy általában minek vesz az ember építési telket, ha nem akar építkezni? Azért mert azon néhány évig egyéb tevékenység végezhető, például: nyitott gépkocsi-parkoló üzemelhet rajta, de előfordult már, hogy tulajdonosa mezőgazdasági művelésre fogja az adott területet. Az efféle ügyeskedőnek csak arra kell vigyázni, hogy az utolsó évben sikerüljön olyan vevőt találni, aki valóban építkezni kíván. És ez általában nem is jelent megoldhatatlan feladatot, kivált, ha kedvező áron kínálja az évekig használt, és kellőképpen lehasznált építési területet. Lám milyen a vakszerencse, nem tépelődik sokat, kiválaszt magának valakit, aki a saját helyzetének javítása érdekében maga is tenni akar, és egy rövid ideig a szolgálatába áll.

Így talál Vakhangya Antal egy olyan telekre, aminek tulajdonosa belátva, hogy a kiszabott határidőn belül már képtelen lakhatási engedélyt szerezni a szinte csak építési terveken létező lakóházra, és a ráváró büntetéstől szabadulni kívánva, ráfizetéssel adja el ingatlanát.

A szerencsés Anti a tulajdonjog mellé, sürgető beépítési kötelezettségén kívül még egy kétlakásos társasházra szóló építési engedélyt és viszonylag jelentős összeget is kap. Lám így születik meg az ideális vétel! Már csak a minisztériumi ismerős segítségével marad hátra. Nem is kell egy hétnél tovább várni, és a lakóparkká nyilvánított beruházás állami támogatásának összege megjelenik a Vakon Vakol Kft. számláján.

Vakhangya Antal nem sokat törődik emberei munkaruhájával, de erre nincs is szükség, hiszen a saját területén, a saját embereivel kezd el dolgoztatni. Aznap, amikor megkezdődnek a kivittelezési munkálatok, mint a nyári mező, olyan színesen pompázik a Pókháló utcai építkezés területe. Az utcáról kíváncsi tekintetek szegeződtek a színes ruhákba öltözött, kezükben fehér botot szorongató munkásokra.

- Mi történik itt? - kérdezik az arra járók.

Látok Ákos tanácsadó sietve nyugtatgatja őket:

- Emberek, nincs itt semmi látnivaló! Menjenek csak nyugodtan tovább!

Ez a tarkaság talán a munkások szépérezékét van hivatva kielégíteni? Aligha hinnénk! Valószínűbbnek tartjuk, hogy a munkaruhaként használt színes melegítők okozzák az eddig még sohasem látott szemkápráztató tarkaságot.

Az építési területen gondosan körülnéző egyén itt-ott néhány sor téglát lát egymásra helyezve, ami biztosan jelzi, hogy a régi tulajdonos legalább egy-két nap erejéig komolyan vette saját építkezési szándékát.

- Ez nagyszerű, legalább nem kell mindent a nulláról kezdeni! - örvendezik Péter Péter építésvezető, majd magához rendeli segítőit, Látó Ákost és a vízfordólányt, Marcsit.

- Jöjjön csak ide Ákos és maga is, Marcsi! A többiek addig álljanak meg egyhelyben, és ne mozduljanak!

A két szólított természetesen nem habozik a hívásnak eleget tenni. A sors külön tréfája, hogy amíg odaérnek főnökükhöz, szinte kísértetiesen hasonló gondolatok motoszkáltak bennük:

- Mi lesz majd ebből? Erre magam is kíváncsi vagyok!

Érthető a kíváncsiság! Ki is számíthatna az alábbiakra:

- Itt vagyunk főnök! - mondja szinte egyszerre a két segéderő.

- Kollégák, itt az ideje, hogy elkezdjünk dolgozni! Maguk lesznek az én jobb, illetve a bal kezem. Most vezessék karon fogva a kőműves urakat a helyükre!

- De honnan tudjuk, hogy hol a helyük? - érdeklődik Marcsi, aki nincs felkészülve ilyen bonyolult feladat elvégzésére.

- Kérem, máskor ne szakítson félbe! Mire befejezem a mondanivalómat, addigra úgyis mindent tudni fog! Tehát, amikor hátrafordulnak, a falak mellett piros karikákat látnak majd. Minden karika egy-egy állás. Az állás az, ahol a kőműves dolgozik. Pontosan annyi van belőle, ahány kőműves. Mindegyikben találnak egy furcsa szerkezetet, amely három részből áll. A legnagyobbat a kőműves fejére kell helyezni, míg a két kisebbet a két csuklójára. Nincs is egyéb tennivalójuk. Innen a dolgok már maguktól is mennek.

- A kőművesek tudják majd a dolgukat, és el is végzik hibátlanul? - érdeklődik a tanácsadó, aki láthatóan tanácstalan abban a kérdésben, hogy mit is gondoljon a hallottakról.

- Nézze kedves Ákos, ha szólíthatom így?!

- Nem gond főnök, ha én is szólíthatom magát Péternek.

- Ákos, bár évek óta dolgozom ezzel az eljárással, de még én sem értem teljesen, hogyan is működik, de kétségtelen, hogy működik! - mondja Péter Péter építésvezető, miközben a bal kezét a háta mögé rejt, és a középső ujját a mutatón keresztbehelyezi, szakasztott úgy, mint aki közben a „csuri” szót mormolja, hogy csökkentse az elkövetett hazugság bűnét.

Szegény vezető, míg két segítője végrehajtja utasítását, addig üres tekintetét az előző nap odatelepített egyik futószalag felé fordítja. Már a csodában sem bízik, így nem meglepő, hogy az alábbi gondolat üt szeget a fejében:

- Hiába, örökké a világ sem áll! Miért éppen ez a munkahely tartana örökké?

És akkor... Valami hihetetlen dolog történik! Mint ahogyan Aphrodité felbukkant a habok közül - nem annyira szexisen, mint amennyire váratlanul -, úgy indul be az első futószalag! Rajta vörösre égetett téglák sorakoznak! Nem sokkal később egy másik szalag is mozgásba lendül, erről pedig készre kevert malter hull a falra.

- Ez lenne a csoda? - halljuk a tamáskodók kérdését.

A jól értesültek büszkeségével válaszolunk:

- Ez még valóban nem az! Viszont az, hogy a kőműves a bal kezével a helyére tesz egy téglát, gondosan megütögeti, majd mindez kezdődik előlről, az már annál inkább. Ráadásul meglepetésünk még fokozódik, amikor a munkaterület összes állásában megismétlődik a fenti eseménysor.

- Péter, ezt nem hittem volna: dolgoznak a kőművesek! - kiáltja a „Látó”.

- Szent ég, Ákos, mondja meg őszintén: nagyon elkésérítő a látvány? - kérdezi a reményvesztettek közismert kifejezésével az arcán Péter Péter építés- és művezető.

- Esküszöm, ez túl van a hihetőség határán! Úgy nő a fal, mintha kötéllel húznák felfelé! - ámuldozik Látó Ákos.

Azt szokták mondani: minden csoda három napig tart, de jelen esetben ez a mondás nem teljesedik be, mert alig telt el két nap és máris állnak a falak. Eljön az ideje annak, hogy az épphogy elkészült falakat össze-vissza véssek. Nem pusztán a rombolás kedvéért, hanem azzal a céllal, hogy a keletkezett hornyokba különféle csöveket helyezzenek a szorgos kezű vízvezeték-, fűtés- és villanyszerelők, akik leginkább ezen célból jelennek meg a helyszínen. A gépészeti és elektromos szakmák képviselői valamennyien „harcedzett” dolgozók, hiszen ők az utóbbi évek során valóban sokszor vívtak háborút jól megérdemelt munkabérük kifizetése érdekében.

Mivel a kivitelezés további munkálatai a mi fokozott figyelmünk nélkül is jól haladtak, ezért megengedhetjük magunknak a lélegzetvételnyi szünetet, így megismertetjük olvasóinkkal a villanyszerelők főnökét, Mexer Eleket. A fiatal, de korához képest igen nagy tapasztalattal rendelkező, jóképűnek is mondható vállalkozó, az a fajta ember, akire nyugodtan rábízhat az ember bármit. Különösen akkor, ha már nincs rá szüksége. Szereti a munkát, az italozást, ám véleménye szerint ezeket nemigen illik egy időben végezni. Itt persze nem arra gondol, hogy addig a félóráig, amíg iszik az ember, addig gondosan félre kell tenni a munkát, vigyázva arra, nehogy más vigye el! Nem, ő úgy véli, hogy nem ez a kívánatos megoldás. Ezért határozottan megköveteli, hogy a dolgozó munkaidejében egyáltalán ne igyon alkoholtartalmú italt, sőt még a munkahelyén se jelenjen ittas állapotban. Egyszerűen, a munkahelyi italozással szemben ő már régen meghirdette a zéró toleranciát. Eme igényének igen következetesen és igen sajátos módon szerez érvényt. Naponta akár többször is kijár az embereit ellenőrizni. Körbe-nyalokolja az építkezés területét, minden létező helyre benézve, árulkodó üvegek után kutakodva. Annak ellenére, hogy naponta elmondja minden dolgozójának, hogy fel fog lépni a munkahelyi italozás ellen, kezdetben mégis talál egy-egy boros vagy sörös üveget. Ilyenkor egyet sem szól senkinek, csak belerakja táskájába a tiltott holmit és elviszi haza. Arról nincs adatunk, hogy mit kezd az üvegekkel magányos estéin. Megissza vagy kiönti? Ez amúgy is mellékes szempont annak, aki néhány perccel az ellenőrzés végeztével hiába keresi piáját. Talán mondanunk sem kell, hogy dolgozói jobban rejtegetik előle napi betevő italukat, mint egy előre bejelentett munkavédelmi ellenőrzés elől. Megszokottá vált, hogy Elek lopva közelíti meg az építési területet. Ilyenkor, ha egy éber munkás mégis észreveszi, szájról szájra terjed a figyelmeztetés:

- Fiúk, vigyázzatok, jön az Elek! Dugjátok el jól a piát, mert elviszi haza!

Mivel az elrejtett kincset szinte mindig megtalálja a gondos tekintetű főnök, rövid időn belül eléri, hogy az ő „fiai” isznak a legkevesebbet a szakmában. Ennek köszönhetően vállalkozása egyre több munkához jut és így alkalmazottjai is megtalálják saját számításukat.

Vakhangya Antalnak ismételten szerencséje van, hogy a Pókháló utcai építkezés elektromos szerelési munkáit e neves villanyszerelő csapat feje vállalja el. Igaz, hogy ebben, a szerencsén kívül közrejátszik egy fogadás is. Egy szombat este, hogy Mexer Elek harmadmagával - a

kocsmá tulajdonosával és egy taxis barátjával - törzshelyén kártyázgat. Két osztás közben szoba kerül az Önző-Tisztaideg-féle törvény is. A heves eszmecsere során igen eltérő vélemények hangzanak el. Egyedül a derék villanyszerelő vállalkozó véli úgy, hogy a törvény valódi lehetőséget rejt magában. A mindig tájékozott taxis megemlíti, hogy ő már hallott a Vakon Vakol Kft. megalapításáról, és annak a sorsa majd egyértelműen megmutatja, hogy mennyire nem valós a törvény által felkínált lehetőség. Mivel Elek szülei fogyatékkal élő személyek, fiuk érthetően azt kívánja, hogy a hozzájuk hasonló emberek jobban megtalálják majd helyüket az életben, mint a törvény előtti időkben. Szó szót követ, amikor a kissé kapatos villanyszerelő mester egy fogadást ajánl fel:

- Jól van, ti szívtelen rinocéroszok! Háromhavi nyereségemet ajánlom fel, ha a Vakon Vakol Kft. nem képes legalább három hónapig működni.

- Tartjuk! Mi is felajánljuk a háromhavi hasznunkat - mondta szinte egyszerre a két kártyapartner. - De miért csak három hónapig kell működnie a Kft-nek?

- Azért, mert a Banán Köztársaságban az már kész csoda, ha egy építőipari cég három hónap alatt nem megy csődbe.

A fogadást megkötik, amit barátok között illik is betartani. Igen ám, de jön a reggel, ami minden szempontból a kijózanodás ideje, és Elek rettenetesen megbánja megdöglött lépését. Hideg fejjel újra végiggondolva, arra a következőre jut, hogy az álom mégiscsak más, mint a valóság. Tépelődni kezd, hogy mit is tegyen. Nyilvánvaló számára, hogy ami megkötött, azon már nem lehet segíteni, ezt legfeljebb csak a fogyatékkal élők munkahelyével, a Vakon Vakol Kft.-vel teheti meg. Innen már egészen közelinek látszik az egyetlen, szigorú erkölcsének is megfelelő, lehetséges megoldás. Alvállalkozónak kell jelentkeznie, viszonylag olcsó árajánlatot adva. Továbbgondolva tennivalóit arra a következtetésre jut, hogy talán a Kft. vezetősége nem venné rossznéven, ha felajánlana, mintegy többlet szolgáltatásként, egy plusz segítő személy alkalmazását. Ennek a személynek hivatalosan a generál kivitelezési naplót vezetése lenne a feladata. Ez így nem sértő senkire nézve sem. Hogy ez a személy, a különben is munkanélküli építésmérnök nagynénje, Mexer Elvira Vera lenne, az sem fájhat senkinek?!

A villanyszerelő mester úgy okoskodott magában, hogy a széleskörű építőipari gyakorlattal rendelkező nagynénje szakmai tudása bizonyára hozzájárulhatna ahhoz, hogy a Vakon Vakol Kft. túlélési esélye több legyen, mint a semmi. Ha minden segítsége ellenére is tönkremenne a cég, akkor a következő negyedévben az előnytelen szerződés miatt kisebb lenne a haszna, és így kisebb összeget kellene majd a kártyapartnereinek adni. Emellett, ha mégis megnyeri a fogadást, ezzel nem csökken az ebből eredő bevétele. Ezért a villanyszerelő vállalkozó másnap felkereste Vakhangya Antalt, és pár perces tárgyalás után alvállalkozói szerződést kötött vele.

Már régen lejárt a fogadás kitűzött határideje, ám Mexer Elek és Mexer Elvira Vera meglepő módon még mindig részt vesz a Vakon Vakol Kft. munkálataiban. Mi lehet ennek az oka? Nézzünk csak utána!

Még mielőtt befejeződnenek a végső munkálatok a Pókháló utcai „lakópark”-ban a nagy tehetségű Vakhangya Antal magához kéreti legfőbb segítőjét, Naptár Aladárt.

- Szia Aladár!

- Jó napot főnök úr! Csak nem megint munkát akarsz adni nekem? Még csak szerda van és ez már a második alkalom lenne a héten! Nem túlzás ez?

- Jól van Aladár! Csak a humorod ne veszítsd el sohasem! De nem kell félned semmitől, nem ezért hivattalak.

- Akkor csak azért hívtál, mert látni akartad egy régi, széparcú ismerősedet? Ez igazán kedves tőled! - mondja Naptár Aladár mosolyogva, miközben megigazítja a pizsama orra felett kornyadozó, tizenöt dioptriás lencsével büszkélkedő drótkeretes szemüvegét.

- Nos, abban igazad van, hogy egy szép arcot, vagy egy szép női testet mindenképpen mutogatni kell! Ám nehezen tudnám megmondani, hogy melyik áll tőled távolabb! - Vakhangya Antal egy rövid hatásszünetet tart, közben tekintetével beszélgetőpartnerét veszi célba, majd folytatja tervének ismertetését. - Szeretnék megrajzoltatni Elvira Verával két esztétikus táblát, és azokat a nyakadba akasztjuk, hogy ha nem is szép, de legalább a célnak megfelelő legyél, és azután már csak sétálnod kell egész nap. Ez lesz a következő munkád, ami nem is nehéz elfoglaltság.

- Szórakozásnak ez elég jól hangzik, ám hogy ez munka lenne? Szerintem kissé sajtószerűen közelíted meg a feladatot - értetlenkedik Aladár.

Azon ne csodálkozzon senki, hogy a világ dolgai felől általában tájékozott Naptár Aladár nem hallott még a szendvicsemlő hirdetéséről. Ez a Banán Köztársaságban valóban újszerű dolog. A főváros nagykörútjain még csak elvétve lehet látni egy-egy, két lábon járó dupla reklámtáblát.

A másnap reggeli csúcsforgalom már az Állami Befektetési Bank előtt lófrálva találja Naptár Aladárt, aki peckes mozgásával nagy sikert arat. Persze ez nem elméleti, hanem pénzben mérve is kimutatható siker. Már a második érdeklődő telefonhívás érkezik a reklámtáblán megadott mobilszámra, amikor a jeles ügyvezetőnek újabb ötlete támad:

- Ha ez így halad a továbbiakban, akkor elektromos licitet is tarthatok. Talán úgy emelhetem az eladási árat is - mondja csak úgy magának.

Antal nem olyan ember, hogy veszni hagyná jó ötleteit. Az elektromos licit fergeteges sikert eredményez, az alig nyolcvan százalékos készletléti fokot elérő ingatlant a remélt ár több mint a kétszereséért tudja értékesíteni.

Összességében a Pókháló utcai építkezés összes költsége mélyen alatta marad a kiügyeskedett állami támogatások összegének, ráadásul az elkészült kétlakásos társasház megkezdésénél jó áráért sikerül értékesíteni. Ezeknek a tényezőknek köszönhetően az építőipari tevékenység csúszós talajára lépett Vakon Vakol Kft. igen sikeresen debütál, így alkalmazottainak a jövőt illetően minden okuk megvan a bizakodásra.

Téved, aki azt hiszi, hogy az első megmérettetés olyan sikertörténetnek bizonyul, mint a budavári kutyavásár, amely egyszeri és megismételhetetlen, mert a cég következő vállalkozásai is hasonlóan nyereségesek. Be kell vallanunk, hogy a Vakon Vakol Kft. első sikerében döntő szerep jutott a szerencsének, ám a továbbiak során az eredmények már nagy részben Mexer Elvira Vera közreműködésének is köszönhetőek, hiszen bölcs tanácsaival döntő módon járul hozzá a minden remény feletti haszonhoz. Ő az, aki a burkolók kezéből kiveszi a sérült csempe- vagy járólapot, aki figyeli, hogy a falban megfelelő helyre kerülnek-e a nyílászárók. Szinte felsorolhatatlan az a sokrétű tevékenység, amivel eredményesen segíti elő a Kft. egyre magasabb színvonalon történő munkavégzését. Alig öt hónapos a Vakon Vakol Kft., amikor már biztos dolgozónak tekinti mindenki a kissé járashibás, ám ennek ellenére baba-szépségű hölgyet.

Egy szép napon Vakhangya Antal vezetőségi ülést hív össze a munkaidő végére. Lassan megérkeznek a meghívottak: Naptár Aladár, Péter Péter, Látok Ákos, akik megjelenésének jogosságát senki sem kérdőjelezheti meg. Más a helyzet a két Mexerrel kapcsolatban. Ők miért

jelennek meg a gyűlésen? Mi sem ismerjük e kérdésre a választ, ezért kíváncsian hallgatjuk az ügyvezető beszédét, talán fényt derít majd erre a rejtélyre.

- Kedves munkatársaim! Szeretettel köszöntök mindenkit ezen a szép napon, itt az irodában! Vállalatunk jelentős sikeréről számolhatok be, de előtte azonban még eloszlatok néhány hiú reményt. Belátható időn belül nem lesz fizetésemelés!

- Igazán örvendetes a siker, de nem lehetne azt mégis egy kis aprópénzre váltani? - érdeklődik Naptár Aladár.

- Aladár, bár semmit sem szeretnék elkapkodni, de azt már most kijelenthetem, hogy amiről most beszélni fogok, minden dolgozó számára anyagi juttatást is eredményez majd. Persze ígéretem csak azokra vonatkozik, akik a továbbiakban közbeszólással nem szakítják meg mondanivalómat. Jelentős változás áll be vállalatunk életében. A sokak által szeretett Vakon Vakol Kft. a mai napon beszüntette további tevékenységét.

Néhányan tapsolni kezdenek a várt „jó” hír hallatára, de nem sokáig teszik, mert elgondolkozva a hallottakon, kétségeik támadnak:

- Ez lenne a siker? Vagy az, hogy ennek ellenére mégis megkapják utolsó havi illetményük felét? - fogalmazódik meg többekben a kérdés.

- Látom az arcokon a kétségbeesést. Nem ilyen képpel kell fogadni a Vakon Vakol Részvénytársaság magalakulásának a hírért! - nyugtatja meg a hallgatóságot Vakhangya Antal.

Bár Péter Péter ebből sem érti meg egyértelműen, hogy a másnap esedékes fizetésének hány százalékát fogja megkapni, úgy gondolja, hogy a legbölcsebb az lesz, ha megvárja, hogy mi derül ki mindebből. Kétségbeesni meg ráér akkor is, ha a dolgok tényleg rosszra fordulnak.

Ekkor jön elő az irodához tartozó tálaló konyhából a szőke Marcsi méretes melleivel, kezében egy-egy pezsgősüveget tartva.

- Ügyvezető úr, ki lehet ezeket bontani vagy várjunk még vele? - kérdezi a szépség fénylő szemmel.

Szeme pontosan úgy csillog, mint aki korábban már megivott egy üveggel. Képzeljék csak, a látszat ebben az esetben nem is hazudik.

- Édes Marcsikám... Akarom mondani, kedves kollegina, egy kicsit még várni kell vele, mert szeretném végre elmondani a lényegét. Kevesen tudják, hogy Mexer Elek, eddig kitűnően tevékenkedő alvállalkozónk, hirtelen jelentős összeghez jutott. Ez eddig rendben is van! Az pedig igen örvendetes dolog, hogy tőkéjével beszáll vállalatunkba, mert úgy véli, pénzének ez a legjobb befektetési lehetőség. Meglátják kedves munkatársaim, az Isten is megáldja e derék embert elhatározásáért, amit reményeim szerint mások is követni fognak. Döntése viszont több lehetőséget nyújt vállalatunk számára. A továbbiakban is számíthatunk majd Elvira Vera munkájára. Mint korábban említettem, Kft-énk részvénytársaságként működik tovább. Végül a tőkeemeléssel lehetővé válik, hogy egy valódi lakópark építésének generál kivitelezési munkáit is vállalni tudjuk, hisz beléptünk a közepes nagyságú vállalatok sorába. Most viszont jöjjön a gazdasági siker forintosítható része! Minden vezető egy havi illetményének megfelelő részvényt kap térítésmentesen! Kedves Elek, most már segíthetnél Marcsinak kibontani az üvegeket?

A hallgatóság körében természetesen nagy tetszést arat az ügyvezető beszéde; a legtöbben lelkesen tapsolják meg szavait. Egyetlen kivételt a megszólított Elek viselkedése jelent, aki olyan hangot ad ki magából, mintha a torkát köszörölné, majd két kezét a mennyezeten függő csillár felé nyújtja. Egyszóval egészen úgy viselkedik, mint aki szólni szeretne. Vakhangya

Antal is erre gondolhat, mert amíg a balszemével önkéntelenül kacsingatni kezd, ezek a szavak hagyják el ajkait:

- Elnézést kérek, de mielőtt szabad teret engednénk a jókedv féktelen áradásának, előtte hallgassuk meg új tulajdonostársam mondanivalóját!

- Kedves barátaim, megnyugtathatok mindenkit, hogy nem kívánok egyetlen jelenlévő személy munkájába sem beleszólni. Továbbra is csak a villanyszerelőket fogom irányítani. Az egyetlen változás, hogy az alvállalkozók közül a gépészek munkavégzését is én felügyelem majd. Igaz, ezt a feladatot már eddig is én végeztem, de a továbbiakban ezt már teljes joggal teszem. Engedjék meg, hogy mindenkinek sok sikert kívánjak a magánéletében is! Nos, hol van az a palack, amit fel kell bontanom?

Ezzel vége is a gyűlés hivatalos részének, és következhet a szórakozás. Vitatkozni lehet persze, hogy mennyire számítható szórakozásnak az előre megfontolt szándékú lerészegedés. Az azonban egészen biztos, hogy a Banán Köztársaságban kialakult normáknak nem mond ellent az ilyesféle időtöltés.

VI.

Így hát itt a bírság

Annyi jót mondtunk eddig a babaarcú, angyali természetű Mexer Elvira Vera személyéről, hogy talán megengedhető, ha egy káros szokásáról is említést teszünk. Reméljük, ezzel alig csökkentjük a később országszerte megalakuló Mexer Elvira Vera Baráti Körbe jelentkezők számát. Vera életének utolsó húsz évében rendszeresen hódol a dohányzás ártó szenvedélyének. Mentségére legyen mondva, hogy helyesen méri fel ezen szokás egészségkárosító hatását, ezért is határozta el többször is, hogy véget vet szenvedélyének. Legutóbbi ezen tárgyú kísérlete majd három napig tartott, amikor is kínzó nikotinéhségének engedve rágyújtott. Ezzel egy kis időre ismét véget vetett önként vállalt megpróbáltatásának. Történetünk szempontjából jelentőséggel bír, hogy mostanság, amikor a Vakon Vakol Rt. megkezdte egy százhetvennégy lakásos társasház építését, Vera komoly dolgokon kezd elmélkedni:

- Reggelente köhögve ébredek, este köhögve bújok ágyba. Csak egy lehetőségem van. Abba kell hagynom a dohányzást! Néhány napig úgy gyűjtök erőt ehhez, hogy minden rágyújtás előtt megkérdezem magamtól: jobb lesz az életem attól, ha rágyújtok? Amint a cigarettám végigég őszintén válaszolok a magamhoz intézett kérdésre. Talán a századik nemleges válasz után rögzül bennem, hogy nem lesz jobb semmi semmivel, ha tovább hódolok káros szenvedélyemnek. Ilyen előkészítés biztosan elvezet majd az egészséges élethez.

Milyen furcsa az ember, még akkor is, ha az „erősebb nemhez”, a nőnemhez tartozik. Vera, akinek ilyen ötletei, érthető gondolatai vannak, mégis megerősítést vár szándéka helyességéről barátjától, kollégájától, Péter Pétertől. Ezért másnap reggel megkérdezi tőle:

- Péter, mit szólna hozzá? Abbahagyom a dohányzást!

- Miért?

- Mert egészségtelen!

- Attól még nem kéne! Én sem akarom az egészségre felettébb ártalmas munkavégzést mellőzni életemből, mint egy potyautas a hajó személyzetével történő váratlan találkozást. És tudod miért nem?

- Mert az emberi lét lényege a munka?

- Juj! Én is erre neveltem a fiam, de ez nem jelenti azt, hogy olyan ostoba lennék, hogy ezt el is higgyem. Az ok prózaibb: azért dolgozom, hogy valahogy megélhessek.

- Mivel az én megélhetésem nem függ attól, hogy továbbra is szívom-e a „bűzrudat”, holnaptól nem látsz majd dohányozni - jelenti ki a mindenre elszánt kolléganő.

Péter Péter az utóbbi mondatban annyi ostobaságot vél felfedezni, hogy a szava is elakad. A nyelve hegyén van ugyan az alábbi megjegyzés, ám az mégsem tört utat magának:

- Szerintem nem ez az egyetlen dolog, amit holnap éppúgy nem látok, mint ma. Hogy a fene essen bele!

Másnap reggel egy nagyon zord tekintetű Elvira Vera jelenik meg az építkezés területén. Olyan ember benyomását kelti, mint aki elfelejtette kirakni otthoni problémáit, és így a munkahelyére is magával cipelte azokat. Mivel a hölgy mindig jó viszonyra törekedett kollégáival, ezért már előre figyelmezteti őket a lelkében gyülekező viharfelhőkre.

- Kedveseim, máttól nem dohányzom! Nézzétek el nekem, ha egy kissé idegesebb leszek, mint amilyen egyébként szoktam lenni. De ígérem, igyekezni fogok, hogy minél kevésbé érezzétek meg a bennem dúló végtelen feszültséget.

Elvira Verával csodát tesz a cigaretta hiánya! Mindenféle dolgok történnek vele, ezek között akadnak kedvező előjelűek is. Például rendkívül megnő vonzódása a filozófiai iránt. Gyakran meglepő mélységű gondolatokra utaló mondatok hagyják el száját. Ezekből válogatunk össze egy kis ízelítőt.

- Időnként jön a cigarettahullám, és mindent magával ragad. Végül csak egy kínzó érzés marad: hű, de rágyújtanék! Barátaim az Úrban, lehet csodálkozni azon, hogy ilyenkor nem a melón töröm a fejem?

Sajnos a továbbiakban nem tudjuk titkolni azokat a kedvezőtlen eseményeket, amelyek az elvonási tünet kísérőjeként jelentkeznak. Bizonyára emlékezünk még arra, hogy szépreményű építészünk egyik feladata a kivitelezési napló vezetése. Ezt tudva könnyen érthető elhatározása, hogy egy másik naplót is vezetni fog. A „Leszokás Naplójába” kívánja rögzíteni az utolsó cigaretta elszívása után tizenegy nappal még mindig, újra és újra rátörő érzéseket. Kár, hogy a szándék nemessége ellenére a napló a naponta akár hússzor is bejegyzett „rémes” szó miatt kissé unalmasra sikeredik, és kevésbé mutatja az áprilisi időjáráshoz hasonlatos változatoságot. A mintegy hatnapi monoton „rémes” bejegyzés után váratlan közlés jelenik meg a leszokást kísérő érzelmek naplójában: „A mai napon a munkaterületen megjelent tizenöt fő. Az elvégzett feladat...”

A szerzők is annyira értetlenül állnak a megdöbbentő esemény előtt, hogy nem is olvassák végig az egész oldalt. Ezért nem csoda, hogy nem ők veszik észre: itt valami komoly tévedés történt!

Elvira Verának a nap végén tűnik fel, amikor a kivitelezési naplóba írt bejegyzését kívánja módosítani, hogy valójában nincs is mit. Hihetetlennek látszik a dolog, hiszen határozottan emlékszik arra, hogy már írt bele. Akármennyire is visszafogja a nikotin hiánya szellemi képességeinek maradéktalan kiteljesedését, az építész nő mégis rájön, hogy némely adat tévedésből az építési napló helyett a „Leszokás Napló”-jába került rögzítésre.

- Vajon kiradírozzam a téves bejegyzést? - merül fel benne a kérdés.

Természetes, ha valaki megfogadja, hogy naplójából nem töröl ki semmit, akkor nem egyszerű további tennivalója, Mégis a helyzet adott, a feladatot meg kell oldani. Néhány nap múlva Elvira Vera boldogan bevállalná, hogy életének legnagyobb tévedése a naplók felcserélése. Valóban, fenti kijelentésünkkel nehéz időszak eljövételét vetítjük elő.

Jogos a kérdés: miféle nehéz időszak jöhet? Hiszen láttuk a részvénytársaságot létszámában és szakmai tudásában megerősödni! Talán a remélt nagy munkát nem sikerült megszerezni? Nem, nem ilyen szégyen éri a Vakhangya Antal vezette céget. A majd kétszáz lakásos társasház falai, a vak kőművesek keze munkáját dicsérve, feltűnő gyorsasággal nőnek az ég felé. Készül a ház. Ráadásul nem olyan lassan, mint ahogy a napibérben dolgozó mesteremberek lelkesedéséből általában futja. Annál sokkal gyorsabban. Néhány nap múlva az épületet, egy kis jóindulattal, akár szerkezetkésznek is nevezhetnénk. Ezért érthetetlennek tartjuk Vakhangya Antal aggályait. Egy olyan építkezés láttán, mint amilyenhez a reggeli ellenőrzés során megérkezik, a legtöbb vezető büszke lenne. Ő mégsem az! Sőt! Állat kétségbeesetten simogatja, miközben egyfolytában morgolódik.

- Halad, halad, de valami olyan furcsa itt nekem! Kár hogy nem értek az építészethez, mert akkor rögtön tudnám, mi hiányzik nekem annyira!

Ebben a kínos helyzetben, ahogy mindig is tette, ha tájékozódásra volt szüksége, a kivitelezés állását illetően megkérdezte építésvezetőjét:

- Mondd Péter, te nem látsz itt semmi gondot? Nem érzed a baj előszelét?

- Nem, én továbbra sem látok semmit! Viszont érzem, hogy a szél megint az Állati Fehérje Feldolgozó Üzem felől fúj.

Persze, az ilyen választól az aggódó ügyvezető ezután sem látja tisztán a helyzetet, de legalább kissé megnyugszik. Nem is tehet egyebet, hiszen a rejtély megfejtéséhez egy hölgy közreműködésére lesz szükség. Egy hölgyére, aki még fel sem tűnt a színen, de valami azt súgja nekünk, hogy nem kell sokáig várni megjelenésére.

Egy szép napos délelőtt Patkány Amál a területileg illetékes Sajátkormányzat Építészeti Igenfontos Osztály ügyintézője, úgy gondolja jó lesz kihasználni a napsütést, ezért magára ölti kedvenc kanárisárga munkaruháját, és hosszú sétára indul. Járásának könnyedsége azt a látszatot sugallja, hogy léptei irányát a véletlen szabja meg. Persze ezzel nem téveszt meg bennünket, akik tanúi voltunk annak, hogy néhány perccel ezelőtt Amált magához rendelte a mintegy tíz centiméter hosszúságú, itt-ott már őszes harcsabajuszt viselő főnöke, és az alábbi beszélgetést kezdeményezte.

- Figyelj Pati! Nagyon kényes ügyből kifolyólag hívatlak! Én személy szerint nemigen szeretem a politikát, mégsem dughatom a fejemet a homokba. Figyelembe kell vennem, hogy a nagyfőnök, az Örök Ellenzéki Párt lelkes híve, ám ez a helyzet számomra ezidáig jól kezelhető volt. Csak arra kellett ügyelnem, hogy időnként tegyek előtte a jelenlegi kormányzatot pocskondiázó kijelentést, mint például a „hazaárulók” vagy effélék. A komoly baj abból adódik, hogy ma reggel magához hívatott, és közölte velem, hogy a Vakon Vakol Rt.-t addig kell büntetni, amíg tönkre nem megy!

- Csak nem a kormánypárthoz tartoznak a vezetői? És ha igen közeli a kapcsolatuk néhány prominens kormánytaggal, akkor alig hinném, hogy büntetlenül tehetünk majd valamit is? Én tényleg rosszat sejtetek!

- Ebben alighanem igazad van. Ámbár más itt a gond! - válaszolt a nagytekintélyű főnök, miközben fejével egyfolytában úgy bólogatott, hogy dús bajsza tájfun erősségű légmozgást okozott irodájában.

- Mondjad csak nyuszikám, én addig gyönyörködöm értelmes homlokodban! - gügyögte Amál, miközben egyenként összeszedte a heves szélben szárnnyal kelt iratokat.

- Jaj Pati, ne csináld! Olyan gusztustalan dolgot várnak el tőlem! Az Önző-Tisztaideg-féle törvény talán mond neked valamit?

- Persze, hiszen az én szüleim is érintettek, mivel mind a ketten mozgássérültek.

- Akkor bizonyára megérted problémámat...

- Igen, valóban nyámnyila alak vagy!

- Talán, de másról van szó, nekünk tönkre kell bírságotlani az egyetlen talpon maradt céget, amely fogyatékkal élőket alkalmaz az építőiparban.

- Na és? Én nem látok itt semmiféle gondot! Majd a kezembe veszem az ügyet, csak mondd meg nyuszikám, hogy hol dolgoznak most! Felkeresem őket, mintha csak véletlen tévedtem volna arra, és amilyen szigorú az élet, nem lepődnék meg, ha belebotlanék valami aprópénzt érő szabálytalanságba. Szokásom szerint a nyílászárókat vizsgálom meg alaposabban, és talán

most sem feleslegesen, hiszen azok mérete és elhelyezése egy pár centiméterrel mindig eltér az engedélyezett tervekben foglaltaktól.

Patkány Amálnak az építési tervek nem pontos betartásának gyakorlatát illetően alighanem igaza is van, ahogy nekünk is, amikor kijelentjük: megmagyarázhatatlan okokból kifolyólag a vitákra mindig kész Banán Köztársaság népe egyetért abban, bizony már a bírság kiszabása is az élet árnyoldalához tartozik, hát még a kifizetése! Érthető tehát, hogy senki sem szereti a bírságolási joggal rendelkező személyeket, ám Amált mindez egy cseppet sem zavarja. Még a bírságfizetés különféle ürüggyel történő megtagadása sem zavarta meg korábbi eltökéltségét azok kiszabására, hanem bevezette, hogy az észlelt szabálytalanságról minden esetben fényképet készít. Amálnak a fotóművészet területén elfoglalt helyét jól példázza, hogy mindjárt az első alkotásáért jelentős mértékű dicséretben részesült.

- Kis nagyság, egy percig se féljen! Este, hazafelé megvárom, és úgy orrba pattintom, hogy megszedülve lesz ideje elmélkedni azon, kíván-e máskor fényképezőgépet fogni mellső végtagjába azon célból, hogy a szegény ember épülő házát lefotózza! Egyébként sem túl egészséges dolog bizonyítékot gyűjteni az engedély nélküli építkezések megbírságolásához!

Nem lehet tudni, mennyire teljesedett be e jóslat a jövőt illetően, ezért hát sietve kijelentjük, hogy a szerzők mindenféle testi erőszaktól elhatárolódnak. Mégis kissé elbizonytalanodunk ebben a kérdésben, ha a szélvédőüveg mögé helyezett érvényes parkoló jegyünkre és az ennek ellenére ránk kiszabott parkolási bírságra gondolunk.

Persze, az élet nem csak lelket gyönyörködtető örömeiből áll! Ezért mi is visszatérünk megkezdett munkánkhoz, és folytatjuk történetünket onnan, amikor Amál egy digitális fényképezőgéppel felszerelve megérkezik az építkezés színhelyére.

Meglepő két tárul szemei elé! Egy hatalmas méretű szürke betontömböt lát maga előtt, semmi sem utal arra, hogy itt egy társasház épülne.

- Habár annak a fehér botot viselő fiatalembernek, akit egy szőkeség kísér egy mobil WC felé, mintha malteres lenne a ruhája... Á még az ötlet is képtelenség, valószínűleg eltévedtem! Vagy mégsem? - ébred fel nagyot ásítva a kérdés Patkány Amálban.

Arról viszont senki sem tehet, hogy a felébredt kérdés elkeseredésében akkora ricsajt csap, hogy a környéken lakó Kovacsics bácsi kétségbeesve kiabál ki a nyitott ablakon:

- Csak nem légítámadás jön? Merre is van az óvóhely? Meg tudná ezt nekem mondani valaki?

Persze mi sem válaszolunk a kérdéseire, hanem visszatérünk a magára hagyott Amálhoz, akibe szép lassan kezd visszatérni az élet. Élet? Micsoda szó ez azok után, hogy az épület látványának hatására egy egész világ omlott benne össze!

Szegény, a legkisebb száanalomra is méltatlan hivatalnoknő! Idefele jövet végig azon gondolkodott, mibe is tud majd belekötni, hol lesz az a pont, ahol a kivitelezők eltértek az engedélyezett tervektől? A legkézenfekvőbb lehetőséget az ablakok méretei vagy elhelyezései jelentették volna, és most tessék! Egy árva ablak sincs, amibe bele lehetne kötni!

- Micsoda veszteség! Lehet, hogy nem tudok bírságot kiszabni? Ebbe azonban mégsem nyugodhatok bele! - morfondírozik Patkány Amál kanárisárga munkásruhájában, kezében egy méretes fényképezőgépet tartva.

Végső kétségbeesésében emelt hangon szólítja meg az épületet vizsgáló Vakhangya Antalt.

- Jó napot kívánok! Patkány Amál vagyok, a területileg illetékes Sajátkormányzat Építészetileg Igenfontos Osztályának ellenőre.

- Örvendek! Én a generálkivitelező cég vezetője vagyok, Vakhangya Antal a nevem. Miben állhatok a rendelkezésére?

- Csak érdeklődni szeretnék: ennek az épületnek miért nincsenek ablakai?

- Nincsenek ablakai? Ezt honnan veszi?

- Miért, maga hányat lát belőlük?

- Most, hogy kérdi... - Antal egy rövid ideig a gondolataiba mélyedt, majd boldogan kiált fel. - Megvan!

- Megvannak az ablakok? - érdeklődik Amál lelkesen, miközben az jár a fejében, hogy akkor minden rendben lesz, lehet majd bírságot!

- Az ablak az ugyan nincs meg, de már tudom, hogy mi hiányzott nekem annyira!

- Ember! Úgy építettek fel egy egész házat, hogy nincs rajta egyetlen ablak sem?! Ezt nem hiszem el! Magukat kellene bírsággal tönkre tenni!? Nevetséges! Úgyis tönkremennek a nyílászárók utólagos kialakításának költségeitől.

- Mexer Elvira Vera feladata lett volna figyelni a rajzokat, de ő most nikotinhányban szenved, ezért nem szólt, amikor az ablakok helyét ki kellett volna hagyniuk a kőműveseinknek.

- Úgy, tehát az építési engedélyt nem is ablak nélküli épületre kapták? Sajnos ez bírságot von maga után! Kiállítok egy csekket. Nyolc napon belül méltóztassék befizetni az összeget, mert különben bontást rendelünk el!

A munkájával igen elégedett amazon átadja Aladárnak a kitöltött csekket, majd vidáman búcsúzik:

- Na, Isten áldja meg magukat!

Patkány Amál ezen szavak elmondása után megfordul és mosolyogva indul vissza a hivatalába. Jókedvében egy különös dalt dúdol magában: „Megbírságolok bárkit én ezen a világon ...”

Bár a dalocska érzékelhetően a kanásznóta dallamát formázza, de nincs időnk elmerengeni „szellemes” szövegén, mert figyelmünket az egyre jobban kétségbeeső ügyvezető köti le.

- Itt a vége! Igaza van az ellenőrnek! Bármit teszek, legfeljebb csak enyhíthetem a bukás hatását, ha egyáltalán tehetek még valami okosat! - tépelődik Antal magában, miközben határozott léptekkel indul el a közeli kocsmá felé.

Úgy véljük, általában nem bölcs dolog az életben előforduló gondokat még a részegség okozta másnapi fejfájással is fokozni! Vajon a kétségbeesett férfiú miért is gondolja, hogy pillanatnyi helyzete kivétel lesz ebből a szempontból? Ki tudja? Mindenesetre Antal kinyitja a füstös kiskocsmá lengő ajtaját, és belép a mintegy húsz négyzetméteres terembe. Egy sarokban álló, apró virágmintás díszítésű viaszosvászonnal letekert asztalhoz lép, és leül a számunkra is ismerősnek tűnő férfival szembe.

- Szia Aladár, hozzád jöttem! Lenne egy kérdésem.

- Akkor most megbuktam, főnök? Csak véletlenül tértem be egy kávé elfogyasztásának csekély idejére... - kezd el magyarázkodni Naptár Aladár.

- Hagyd el barátom! Régóta tudom, ha nincs munkád, akkor szívesen töltöd itt az időd. Ezért tudtam, hol keresselek, ha szükségem van rád, mint ahogy most is. Mit gondolsz, ha a szakadt bőrkabátomat veszem fel és úgy jelentem ki, hogy tönkrementünk, akkor nyugodtan fogadják alkalmazottaink a bizonyára fájdalmas rossz hírt.

- Nemigen hinném, hiszen a többség amúgy sem látna téged. De mondd, csak, mi történt? Ha tényleg becsődöltünk, akkor lehet, hogy ezután nemcsak alibiből kell dolgoznom, hanem teljes erőmből, akár napi nyolc órát is? Jaj, még rágondolni is rettenetes!
- Alighanem úgy lesz!
- Mesélj főnök! Talán mégis akad valami számomra is elfogadható megoldás!
- Képzeld, egy építészeti ellenőr volt itt a hivataltól. Ő fedezte fel, hogy az épületen nincsenek ablakok.
- Na de főnök, ezt én is megmondhattam volna!
- Akkor miért nem szóltál?
- Mert büszke voltam rá, hogy részt vehetek egy olyan építkezésen, ahol nem vacakolnak holmi ablakokkal! Úgy kihagyják őket, mintha a világon sem lennének!
- Te szerencsétlen! Most mit mondjak? Te sem az eszedről vagy híres!
- Főnök, inkább arról beszélj, hogy mi a probléma lényege!
- Te idióta! Ablak nélkül nincs lakóház! Az embereknek van néhány furcsa szokása: többek között szeretnek az ablak előtt állva nézelődni, és azt is szeretik, ha az ablakon besüt a nap. Nem vesznek olyan lakást maguknak, ahol nem látni az áldott napvilágot! Az összes pénze-met ebbe az építkezésbe fektettem be, még hitelt is vettem fel, és mindezt miért? Hogy sem-mire nem jó házat építsek?
- Ó, csak ez a baj? Én pedig már kezdtem komolyan aggódni, hogy új munkahelyet kell keres-nem!
- Aladár, csak nem látsz valami megoldást?
- Többet is! Az első mindjárt az, hogy Elvira Verát azonnal el kell bocsátani, hiszen ő tehet mindenről! Neki kellett volna szólni, hogy hova kerüljenek az ablakok.
- Nem lesz az jó, barátom. Úgyis megszüntetem a céget, ráadásul mindenki látott már házat ablakokkal!
- Ne essünk túlzásba, azért nem mindenki látott! Sok kőművesünk akár a fél karját is boldo-gan adná oda, hogy egy ablakon kihajolva saját szemével gyönyörködhesse az utca - egyéb-ként nem túl szép - forgatagában.
- Ez igaz, de azoknak legkésőbb a második emelet építésénél észre kellett volna venni, hogy Vera nem szólt az ablakok miatt, ahogy kellett volna. Jómagam sem jöttem rá időben, hogy mi is olyan furcsa ezen a házon.
- Ez különben csak egy rövid kitérő volt. Most jön a komolyabb javaslatom: termesszünk gombát a házban!
- Gombát? Hogy jutott eszedbe ez a szörnyű ötlet? - fejezi ki megdöbbenését a hallottaktól még jobban kétségbeeső főnök.
- Erre ugyanis van egy hasznos találmányom!
- Hasznos? Azt hittem, hogy neked elvből nincs olyan!
- Általában nincs is. Ezt is csak azért dolgoztam ki, mert reméltem, hogy nem fog kilógni a sorból. Csak most tűnik úgy, hogy ez megmenthet minket. Ha van pár perced rá, elmesél-hetem az egész történetet.

- Mivel nincs randim estére, ráadásul a többiek ráérnek még megtudni a rossz hírt, mesélj nyugodtan! Legfeljebb felvidít majd képtelen ötleted részletezése.

Antal asztalukhoz inti a bögyös, bár a sok menéstől visszeres lábú felszolgálónőt, rendel egy-egy hosszúlépést, majd hátradől székén, és teljes figyelemmel fordul társa felé.

VII.

Gombát? Azt hát!

Naptár Aladár pedig mesélni kezd:

- Talán nem ismered a testvérem, aki a Gombászok Országos Szövetségének volt az elnöke egészen addig, amíg ki nem derült róla, hogy elsikkasztotta az éves tagdíjak jelentős részét. Kár, hogy ezt tette, mert valóban használni tudó, elkötelezett híve volt a gombatenyésztés ügyének. Abban az időben egy külvárosi kertés házban lakott, és a pincében gombát termelt. Mivel nem volt más lehetőségem, én is ott folytattam áldásos tevékenységemet. Akkori kísérleteimhez rengeteg vegyszer kellett. Ezek többsége ártalmatlan volt, olyanok, amelyeket sok élelmiszer egyébként is tartalmaz. Néha, ha nem sikerült a kívánt eredményt elérnem, kéjes örömmel öntöttem a feleslegessé vált lötytyöt a gombákra, mert még a szagukat sem állhattam az átkozott növényeknek. Képzelheted, hogy meglepődtem, amikor észrevettem, hogy az egyik vegyszer hatására a gombák elképesztő gyorsan és nagyra nőttek. Kíváncsi voltam, milyen lehet az íze a két öklömnyi gombáknak. Nem sokkal ezután erőt gyűjtöttem, majd legyőzván a gombák iránt érzett viszolygásom, megkóstoltam az egyiket. Mit is mondjak? Bár nem szeretem a gombát, ezeket mégis rendkívül ízletesnek találtam. Mivel úgy gondoltam, az ilyesféle vegyszeres kezeléssel átesett termékeket jó áron lehetne hasznosítani, és ez ellentmondana elvemmel, miszerint a haszonszerzés méltatlan hozzám, hamar el is felejtettem az egészet. Mindez csak most, az ablakok miatt jutott eszembe újra. Úgy gondolom, a gombák jól meglelnének ablakok nélkül is, hiszen életem során kevés gombát láttam nagy kalapjával ablak mögött állva a járókelőket nézegetni. Tehát e növények jól megteremnének a mi épületünkben! Bár annak idején nem jártam utána, hogy pontosan mely vegyszer érte el, hogy az óriásira növe gombáknak számomra is élvezhető íze legyen, de szerencsére még emlékszem, akkortájt miféle szerekkel kísérleteztem. Biztos vagyok benne, ha akarod, újra ki tudnám keverni azt a csodaszert! Nos, mit szólsz hozzá, barátom?

- Nem csalódtam benned! A történeted úgy felvidített, néhány percre elfeledtem, hogy tönkrementem!

- Ha nehezedre is esik, de egy percre próbáld meg elképzelni, hogy amit elmondtam, annak minden szava igaz! Nos, ha sikerült, akkor most válaszolj nekem! Mi a véleményed?

- Az, hogy nem lehet ilyen szerencsém!

- Pedig van! Erre akár meg is esküszöm neked!

- Nem bánom! Játsszodszunk el a lehetőség gondolatával, hogy valóban léteznek még csodák és van egy ilyen lehetőség, mint amiről beszéltél nekem! Szerinted, mi legyen a további teendők?

- Először is menjünk el hozzám, és amíg én előkeresem a régi jegyzeteimet, addig te megkóstolod azt a szárított gombát, amit - nem is tudom, hogy miért - félreraktam magamnak. Az íze ugyan már nem a régi, de valamit azért majd biztosan elárul neked.

- Talán azt, hogy túl sokat ittál!?

- Isten látja lelkemet, én nem egészen erre gondoltam!

Miután kifizették számlájukat, a két hajdani ápolat elindult sorsának beteljesedése felé, közben csak egyikük gondolt arra, hogy ezzel visszavonhatatlanul megpecsételődik a Tisztaideg-Önző-féle törvény jövője. Mert akármit is hoz majd a következő néhány óra, megadja a választ a minket régóta foglalkoztató kérdésre is. Méltó-e az emberiség az elhíresült törvény által kiteljesített szabadságra, és élni tud-e az általa nyújtott lehetőséggel?

Másnap reggel Vakhangya Antal ügyvezetőt hiába keresik beosztottai megoldandó problémáikkal. Nem hallgatja meg őket senki együttérzőn, amikor panaszkodnak, hogy túl híg az előkeverten vásárolt malter, és a tűzépes nem elsőosztályú téglát szállított. Azokon a kivételesen ritka napokon, amikor Antalt egyéb teendői elszólítják a szigorúan vett munkahelyéről, mindig is fellépett a nincs itthon a macska, cincognak az egerek effektus. Délfelé elterjed a bírságolás híre, attól kezdve a dolgozók számára inkább beszélgetéssel telik el a nap, semmint munkával. Szegény Elvira Vera, kisírt szemmel bicegve járkál fel s alá az építkezés területén, miközben fennhangon átkozza magát:

- Ó, én Isten barma! Hogy is lehettem ilyen ostoba!? - hajtogatja kezeit tördelve.

A közhangulat még késő délutánra sem javul, amikor megkapják a dolgozók az ügyvezető utasítását, miszerint reggel nyolc órára állománygyűlést hív össze. Másnap tíz perccel a megadott idő előtt már mindenki aggodalommal vegyített kíváncsisággal az iroda előtti folyosón ülve az ügyvezetőre vár. A folyosón? Csak nem végső elkeseredésükben teszik ezt a várható sorsuk ellen tüntető dolgozók? Aligha, hiszen közülük némelyek az általános közhangulattal ellentétben reménykednek, hogy csak nem lesz olyan rettenetes a „nagyfőnök” bejelenteni-valója, mint amire a többség számít. A kis méretű irodában nemigen fért volna el a meghívott állomány, ezért döntött úgy Antal, hogy a lényegesen nagyobb alapterületű meszelt és festetlen folyosón tartja meg a meghirdetett állománygyűlést. A kellő számú támla- és kárpit nélküli fémszék, amelyeken a dolgozók foglaltak helyet reménytelenül próbálta felidézni egy tanácsterem hangulatát. A folyosóra olyan síri csend borul, mintha nem is közel harminc fő ülne ott izgatottan várakozva. Pontosan nyolc órakor, megtörve a hangtalanságot, csikorogva nyílik az iroda ajtaja, és kilép rajta Vakhangya Antal. Elfoglalja helyét a hallgatósággal szemben, megigazítja tizenöt dioptriás szemüvegét és megkezdí beszédét:

- Kedves barátaim! A mai állománygyűlésnek egyetlen napirend pontja a részvénytársaság további sorsárának meghatározása lesz. De előbb igen fontos bejelenteni-valóm van. Felfuvalkodottságom elnyerte méltó büntetését. Olyan ostoba voltam, hogy azt hittem, mindenhez értek. Be kell látnom, tévedtem! Az általam vezetett cég felépített egy tizenöt emeletes házat egyetlen ablak nélkül! Erre nincs mentség! El tudom képzelni, hogy az Építési és Szépítési Egyesült Kamara szakmai kirándulásokat szervez majd, és mutogatni fogja épületünket, hogy mindenki lássa, mekkora az Isten állatkertje. Hiába, ha valaki nem mestere valaminek, és mégis arra adja a fejét, annak bizony a hóhéra lesz. Hát én tovább nem leszek az építészet hóhéra!

- Én vagyok mindennek az oka! - sír fel Mexer Elvira Vera. - Én nem jeleztem, hogy ki kell hagyni az ablakok helyét!

- Ez így van! Ezért javaslom felvételét az igazgatótanácsba. Mi a véleményed erről, kedves Elek barátom?

- Az, hogy nem értek semmit!

- Nem baj! Néhány perc türelmet kérek, és akkor majd te is mindent megértesz. Iménti kérdésemre különben ráérsz majd akkor válaszolni. Mindent egybevetve, annyi bizonyos, hogy ez volt az utolsó építkezés, amit vezettem.

- Akkor most mindenki mehet új munkát keresni? - érdeklődik Péter Péter elkeseredetten.

- Természetesen - szól közbe Marcsi, a vízhordó lány. - Bár remélem, én leszek a kevés kivétel egyike, hiszen én vagyok az egyetlen, aki nem tehet semmiről!

- Szerintem ez sem egészen biztos, ámbár nem ezen múlik - teszi hozzá az ügyvezető.

- Akkor min, talán azon, hogy ki hogyan riszálja a farát? - böki oda gúnyosan egy ősz hajú kőműves.

- Távolról sem, inkább azon múlik, hogy kivel fogok együtt dolgozni, ki milyen elszánt módon ragaszkodik ahhoz a tarthatatlan helyzethez, hogy eddigi beosztásában dolgozzon továbbra is!

- Létezik olyan ok, hogy ne a villanyszerelésben gondolkodjak, amikor a kenyerem megkereséséről van szó? - érdeklődik Mexer Elek.

- Nos barátom, amennyiben a rengeteg pénzt elég oknak tartod, akkor kétségtelenül van.

- Nem alaptalan dolog sok pénzről beszélni, amikor gyakorlatilag megszűnt a munkánk, és munka nélküliek leszünk? - aggodalmaskodik Elvira Vera.

- A fenéket! Erős túlzás lenne ezt ilyen formában kijelenteni! Csak némiképp megváltozik a jellege, ennyi az egész. Aki akar dolgozni, a továbbiakban is lesz munkája! Közös jövőnket egy tényleg nagy hasznot hozó tevékenységben képzelem el és az sem mellékes, hogy a világon mi értünk majd hozzá a legjobban.

- Már értem: látóknak készített fehér botokat fogunk bejáratni? Micsoda ötlet, erre én sem gondoltam volna! - lelkesedik egy fiatal kőműves, aki fénytelen szemgolyóit nagy, kerek formájú napszemüveggel rejti el a kíváncsi tekintetek elől.

- Ez sem rossz ötlet, de ennél nyereségesebb tevékenységet javasolnék. Mint bizonyára sokan egyetértenek velem, hogyha nem jófelé haladnak az események, akkor irányt kell váltani! Szorult helyzetünkől kiutat keresve néhány dolognak utána néztem. Tájékozódtem jelenlegi beszerzési és eladási árakról, keresletről és kínálatról, majd meghoztam a döntésemet. Így kellő megalapozottsággal jelenthetem ki, hogy akad egy másik, egy sokkal kedvezőbb lehetőség, mint amit az építőipar valaha is nyújthatna nekünk. Gombát fogunk termesztetni!

- Gombát? - döbbenten kérdezik többen is.

- Azt hát! - helyesel büszkén Naptár Aladár.

- Nem téged kérdeztünk, te kocsmatöltelék! - zúgolódnak néhányan az érdeklődők közül.

- Pedig ebben az esetben ő az illetékes - erősíti meg az ügyvezető Aladár közbeszólását. - A társam találmányának köszönhetően tudunk ezután olyan tevékenységet folytatni, ami megkésztet a fizikai állomány munkabérét. Kérlek Aladár, a lényeg te ismertesd a kollégákkal.

- Sok mesélnivalóm nincs. A „Banánkert” lakóházat elkúrtuk, nem kicsit, nagyon, ahogy ezt egy európai miniszterelnök mondaná. A lényeg az: ablakok nélkül lakhatatlan utolsó „művünk”, a gombáknak viszont nincs szükségük ablakra, de gondozó kezekre annál inkább. Engedjék meg, hogy bemutassam a bátyámat, Naptár Andrást. Ő lesz a mi szakértőnk, és egyben a gombatermesztési részleg vezetője.

Erre kilép az iroda ajtaján egy slamposan öltözött negyvenes férfi, és mélyen meghajol az egybegyűltek előtt.

- Ez a majom? - lepődik meg mind a 170 kilójával Látok Ákos, a „Látó”.

Úgy gondoljuk, tévedett az előző közbeszóló, hiszen véleményét kizárólag a látszatra alapozta, ami gyakran megcsalja az embert. Hiszen az, hogy valakinek hosszú karjai a földet söpri, miközben görnyedt testtartással lépdél, még akkor sem jelent szoros kapcsolatot az említett főmlősök valamelyik fájával, ha kezében egy banánt szorongat. Ráadásul éles elméje is azonnal rácsfol Péter észrevételére, mert hamar megtalálja a szavakat, amivel eloszthatja a személyét illető gyanakvást:

- Az eddigi vezetők természetesen nem tartoznak az én irányításom alá. Nekik továbbra sem kell fizikai munkát végezniük, rájuk a gombaértékesítés területén lesz szükség. De erről részletesen az állománygyűlést követő vezetőségi ülésen lesz szó. Terveink szerint a gombát nagy mennyiségben fogjuk termesztetni. Mindenkit megnyugtathatok, hogy ez sem lesz nehezebb munka, mint falat rakni vagy betonozni. Új tevékenységünk önmagában is igen jelentős bevételt eredményez majd. Ha ehhez hozzászámoljuk az Aladár találmánya folytán megtöbbszöröződő hasznot, akkor érezhetitek Vakhangya úr ígéretének súlyát, hogy a haszon tíz százaléka, a megemelt munkabéren felül, szétosztásra kerül majd a fizikai állomány között. A vezetők bérezéséről nem az én tisztem beszélni. Abban egészen biztos vagyok, hogy nekik sem lesz okuk panaszra. Senkit sem akarok a részletekkel untatni, de néhány szót kell ejtenem Aladár találmányáról, azért hogy mindenki kellőképpen tudja értékelni annak újszerűségét. Megkérdezném a látó kollégákat, mit gondolnak, mi az amit a kezemben szorongatok?

- Egy banánt! - válaszol néhány látó.

- Nem, ebben tévednek, ez egy gomba, aminek nem kell fény, akár egy pincében is megterem. Képzeld csak, a Banán Köztársaságban még a banán is gombából lesz! - fejezi be nagy figyelemmel kísért mondanivalóját az új vezető.

A beszéd végén egy-két tenyér még össze is csapódik, szakasztott úgy, mintha pénzt ígért volna a felszólaló. Hiszen pénzt is ígért a haszonból, vélhetnék egyesek. De még nem biztos, hogy igazuk lesz, mert a negatív haszonnak is van tíz százaléka. Negatív haszon? Az maga lenne a ráfizetés, és ilyenkor a megállapodás szerint azon is osztozni kéne?! Akárhogy is lesz, mi imádkozunk, hogy a csödtől mentse meg az Isten derék hőseinket!

Az állománygyűlésből már csak néhány perc marad hátra, amikor Vakhangya Antal ismét magának ad szót:

- Barátaim! Van valakinek valami hozzáfűznivalója az eddig elhangzottakhoz, esetleg kérdése?

- Édes Antikám, csak azt szeretném javasolni, tartsuk meg a Vakon Vakol nevet, hiszen oly találóan utal a nevedre - szólal meg Marcsi, a vízhordólány.

Az ügyvezető kényelmetlenül feszeng a bőrében. Zavarja, hogy mennyasszonya a nagy nyilvánosság előtt ilyen bizalmasan szólítja. Pedig eljegyzésük előtt egyértelműen közölte vele, hogy csak akkor nevezheti így, ha kettesben vannak. Egy röpké pillanatig bosszankodik csupán, mert felismeri a kényelmetlen helyzetben megbúvó jót is: még szerencse, hogy a lány nem a szokásos Nyuszikámnak szólította.

- Rendben van, majd ezt a javaslatot is megfontolom. Aki nem akar velünk tartani, kérem jelezze, hogy időben pótolhassuk munkaerejét - rendelkezik az ügyvezető.

Egyetlen kéz lendült csak fel a magasba.

- Ki hitte volna? Pont a legjobb fizikumú kőműves hagy minket cserben!? - csodálkozik Antal.

- Én maradnék, de előbb a feleségemmel kell megbeszélnem a dolgot. Ő olyan rátarti ember, az apja is kőműves volt és nagyon büszke arra, hogy én is az vagyok, hiszen világtalan kőművesnek lenni, az aztán valami! - kezd magyarázkodni a legszorgosabb munkás.

Erre többen elnevetik magukat. Látok Ákos tanácsadó nem is állja meg egy gúnyos megjegyzés nélkül:

- Miért, az asszony fog dolgozni? Ha nem, akkor magának kell, hogy tetsszen a munkája. Én még azt sem szoktam otthon megmondani, ha fizetésemelést kapok. Akkor miért szólnék arról, ha megváltozik a munkám?

A kőműves zavartan lehajtja fejét, majd az alábbi szavakat mormolja az orra alatt:

- Azért én mégis megkérdezném, hogy tetszik-e a nekem felajánlott új munka.

- Ha megkérdezi, hát megkérdezi, ez ellen nem lehet tenni! - Köszönöm Ákos humoros hozzászólását, amellyel bizonyára sikerült csökkentenie a bennünk lévő feszültséget. Ezzel gyűlésünket befejezettnek nyilvánítom. Kérem, a vezetők még maradjanak, a többiek elmehetnek! Holnap reggel mindenki időben jöjjön dolgozni! Mi vezetők pedig megbeszéljük az átállás szükséges feladatait! A holnapi viszontlátásra!

A résztvevők többsége szedelőzködni kezd. Nézzük, ahogy a sok világtalan rendben, minden tülekedés nélkül hagyja el az épületet, és nem győzünk csodálkozni az emberi elme nagyszerűségén. Ha belegondolunk, mi szemünk használata nélkül még a lakásból sem mernénk kitenni a lábunkat. Itt pedig a látó embereket megszegyenítően rendezett kivonulás történik. Csak az utcán keletkezik egy kisebb torlódás, ahol a munkások csoportokba verődve vitatják meg a nap nagy horderejű eseményeit. Belehallgatva az elhangzó véleményekbe, két dolgot állapíthatunk meg. Egyrészt a dolgozók inkább reménykedve, semmint kétségbeesve tekintenek a holnap felé, másrészt ezek az emberek maguk között sokkal közlékenyebbek, mint amilyenek az ülésteremben voltak. Utóbbi gondolat fel is ébreszti kíváncsiságunkat, vajon miről beszélnek egymás között a vezetők, ezért sietve visszatérünk az épületbe, ahol talán már megkezdődött a vezetői értekezlet. Szerencsénk van, még időben érkezünk ahhoz, hogy hallhassuk Vakhangya Antal első mondatát.

- Kedves Barátaim! Egy vallomással tartozom nektek: a helyzet nem olyan rózsás, mint ahogy az imént lefestettem. Jelentős összeggel tartozunk, és itt van még a szerkezetkész ház is. Ha át akarjuk minősíteni a Banánkert lakóház félig elkészült épületét mezőgazdasági felhasználásúra, akkor vissza kell fizetnünk az állami támogatást, hiszen azt lakóház építésére kaptuk. Ám nem tehetünk mást, hiszen reményem szerint gombatermelésre még használható. Egyszóval sok a tennivalónk addig, amíg sikerül helyrehoznunk mindazt, amit elrontottunk. Nem vagyok vesztés alkat, de egyedül tehetetlen vagyok, szükségem van rátok! A minap járt itt valaki a hivatalból, és kikotyogta, hogy egyes magas beosztású személyeknek nem tetszik az új törvény, amely a munkavállalásnál a fogyatékkal élőknek egészséges társaikkal megegyező esélyt biztosít. Ha nem az ablakok hiánya miatt, akkor máshogy, de mindenképpen tönkretettek volna bennünket. Hiszen mi maradtunk az utolsók, akik megmutathatják, hogy igenis méltók vagyunk a törvény nyújtotta szabadságra! Velem tartotok?

- Antal, amit mondtál, azzal lényegében egyetérték. De mondd, a gombatermelés tényleg olyan nagy üzlet? - fogalmazza meg kérdését Mexer Elek.

- Meg lehet belőle élni. Pusztán a haszonért, amit a gombászat hozhat, nem lenne érdemes váltani. De jelenleg ez az egyetlen lehetőségünk! Ebben az épületben van a pénzünk, még az is, amit meg sem kerestünk. Valamit tennünk kell, hogy ne vesszen el mindenünk!

- Mindez nem túl biztató! - keseredik el Látok Ákos.

- Eddig nem is az! Viszont még nem néztünk meg minden lapot.

- Nocsak, talán javul a kilátásunk? - érdeklődik felcsigázva Péter Péter.

- Némileg. Aladár barátunknak van, pontosabban volt egy vegyszeres kísérlete, amelynek során a gombák az átlagosnál gyorsabban fejlődtek és nagyobbra is nőttek. Ezekből a kezelt gombákból megmaradt néhány szárított példány, kóstoljátok meg bátran! Igaz, hogy a szárítás során veszítettek ízükből, megfőzve azonban valamelyest felidézik eredeti aromájukat.

Szavait követően a beszélő a táskájából előhúsz néhány szelet gombát, és szétosztja azokat.

- Na, hogy ízlik? - érdeklődik néhány másodperc múlva Vakhangya Antal

- Főnök, ne csinálja ezt velem! Ez maga szerint gomba? Az íze inkább egy busa húsára emlékeztet! - csóválja a fejét a Gombászok Országos Szövetségének ex-vezetője.

- Az nem úgy van! Én egy szelet aszalt déligyümölcsöt kaptam - állítja határozottan Mexer Elvira Vera.

- Kedves Barátaim! Ne vesszetek ezen össze, mert mindenkinek igaza van! Aladár vegyszerétől a gombák különféle ízeket nyernek. Van egy kémikus barátom, akihez elvittem néhány szelet szárított gombát bevizsgálni. Gondos elemzés után megállapította, hogy azok könnyen emészthető fehérjéket tartalmaznak. Az is kiderült róluk, hogy magas tápértékkel rendelkeznek, és vegyi összetételük is igen kedvező - fejezi be beszámolóját Vakhangya Antal.

- Na jó, jöjjön a hidegzuhany ismét! Akkor mi az, ami miatt mégsem ugrálsz örömdben, azt kiabálva, hogy megfogtam az Isten lábát?

- Bölcs vagy, Elek! Jól érzed, van más szempont is. Sajnos nem számítható ki pontosan, mennyivel fejlődnek gyorsabban, és nőnek nagyobbra a kezelt gombák, mint egyébként. Kérdés az is, hogy mennyivel adhatók el drágábban? Mert ezen szempontok alapján képződhetne a tényleges nyereség, amiből persze le kell vonni a vegyszeres kezelés költségét. A keletkezett haszonból viszont... Már tudjátok, mire kell költenünk belőle.

- Antal, azaz főnök, én azt gondolom, hogy tegyük jóvá a hibánkat, különösen azért, mert lehet, hogy a jó szándékunkat busásan megfizeti majd az ég - fejt ki véleményét Elvira Vera.

- Köszönöm ezt a hozzászólást, és remélem, mindenki így gondolja!

Ezekután az ügyvezető kíváncsian néz végig a jelenlévőkön, és boldogan állapítja meg, általános az egyetértés. Egy darabig csendben engedi szétáradni magában az elégedettség érzését, majd újra megszólal:

- Mielőtt hozzákezdenénk az érdemi munkához, el kell mondanom, hogy nem szeretem a csendőrt, ahol a vezető mindenkit tegez, de senki sem meri őt visszategezni. Ezért, és a kíváncsian baráti légkör érdekében javaslom a formák mellőzését: szólítsuk ezután egymást a keresztnévünkön, tegeződjünk, ha kérhetem! Mivel nem tiltakozik senki sem, én a hallgatást beleegyezésnek veszem. Ideje lenne elkezdeni az érdemi munkát! Megpróbálom összefoglalni a főbb tennivalókat. Fel kell számolni a terület építési jellegét, el kell tüntetni innen a megmaradt építési anyagot, szerszámot, gépet! Én már megkezdtem a puhatolózást, mi módon lehet elérni, hogy ne legyünk kötelesek befizetni a lakópark kivitelezését. Továbbá annak is utána kell még járnom, miképpen lehet szerződést kötni táptalaj vásárlására, és a kimerült táptalaj trágyaként történő értékesítésére, de legfőbbképpen a késztermék eladására. Aladár kérlek, te pedig készítsd el minél nagyobb mennyiségben a különböző ízű gomba előállításához szükséges vegyszereket, ha szükséges bárki közreműködését igénybe veheted dolgozóink közül. Kihagytam valamit?

- Nem, ennyi elég is lesz egyelőre - helyesel Mexer Elek.

Mivel innentől kezdve a társalgás szigorúan szakmai jelleget ölt, ezért ideje hátrább lépnünk, és távolról szemléljük az események elemi erejű sodrását. Mindenesetre a feladatokat a vezetőség tovább finomítja, majd elosztja egymás között, szakasztott úgy, ahogy egy valódi teamként működő csoporttól ez elvárható. Semmit sem bíznak könnyelműen a csalfa véletlenre, és még a lényegtelen apróságnak tűnő kérdésekre is megkeresik a helyes választ. Késő este van már, amikor a vezetői ülés résztvevői elbúcsúznak egymástól, és mindenki elégedetten hazaindul.

Másnap elkezdődik a munkaterület átalakítása, és ezzel együtt egy új világ alapjainak lerakása is. Tagadhatatlan, hogy sok munka van hátra, hiszen az élet már csak olyan, hogy sehol sem adják ingyen a sikert, még a legapróbbért is hatalmas árat kell fizetni. Olykor egy egész emberi élet is kevés ahhoz, hogy a sors ellentételezze az önkéntes áldozatvállalást. Igaz, soha nem is kötelezte el magát túlzott reményt sugalló, hamis ígérettel. Nem hitegetett senkit sem, hogy valaha is kárpótlást fog nyújtani egyetlen átdolgozott napért vagy egyetlen álmatlanul töltött éjszakáért cserébe. Gondoljunk örömmel arra, hogy ez így is van rendjén. Ez a legbölcsebb, amit tehetünk, amíg partra vetett halként vergődünk a kedvezőtlen körülmények hálójában. Az élet - a költő szavával - úgyis eliramlik gyorsan, akkor is, ha az ember minden fáradozás nélkül él bele a világba, élvezve a jelen amúgy is szűk kézzel mért örömeit.

A következő hónapokban Vakhangya Antal, a részvénytársaság elhivatott vezetőjének mindennapjait a kemény munka tölti ki, szervezi kollégái munkáját, miközben a szükséges feladatok zömét önmaga oldja meg. Hol van már az az ember, aki inkább töltött el gondtalan éveket az elmeegógyintézet sajátos vendégszeretetét élvezve, semmint vállalta volna, hogy rendszeresen megküzd a mindennapok lélekölőnek tartott kihívásaival? Erre a költői kérdésre ki is adhatna hiteles választ? Bennünk is csak egyetlen biztos válasz fogalmazódik meg, és az is csak egy másik, fel nem tett kérdésre. Igen, a nagy idők mindig „kitermelik” a nagy tetteket végrehajtó személyeket! Ez történik most is, még akkor is, ha senki sem tudja, miért jutott az emberiség eddigi fejlődésében a legjelentősebb szerep épp egy hajdani ápoltnak?! Viszont annyi bizonyos, hogy akik a következő néhány hónapban követik e derék ember tevékenységét, azok kizárólag elismerően vélekedhetnek róla. Antal naponta tizenhat-tizennyolc órát tölt el a gombatermeléssel, értékesítéssel kapcsolatos teendők végzésével és ellenőrzésével. Persze mindez azon elhatározásból következik, hogy az általa vezetett emberek még egyszer ne hozhassanak össze akkora hibát, mint az utolsó kivitelezési munkánál. Ezért dolgozik éjjel-nappal egy örült megszállottságával. Mondhatnák erre egyes rosszindulatú személyek, hogy szerencséjére könnyű dolga volt, mert a termesztés során nem kell ablakot tenni egyetlen gombára sem, hiszen azok egészen jól megvannak anélkül is. Oda se neki! Megszoktuk már a gáncsoskodást, amely Antalt és cége tevékenységét éri. Nem könnyű keresztüllépni a sok, rosszindulatból keresztbetett lábbon, a rengeteg mondvacsinált akadályon. Talán olvasóink is érezték már életük során, hogy milyen bosszantó lehet, ha környezetükben valaki sikert sikerre halmoz. Valamennyien átéltük már az örömet, amelyet az alábbi gondolatsor okoz: „Majd én megmutatom neki, hogy nem érdemes annyit pattognia! Jobban jár, ha minél előbb megtanulja a leckét, aki nem tört fel a magasba, az nem is eshet vissza a porba!” Ha ilyenkor elgyengülünk, és engedünk a csábításnak, aligha gondolunk közben Nagy Sándor vagy Napóleon felemelő példájára. Milyen is lenne a történelem merész tetteik nélkül? Nem feladatunk ezt megítélni. Az viszont már annál inkább, hogy milyen lenne az élet a Vakon Vakol Rt. nélkül? Tudni véljük a választ: a Föld lakóinak jelentős része továbbra is éhezne, nem szűnne meg korunkra az éhhalál!

Már az eddig leírtakból is egyértelműen kiderülhetett a sorok között is olvasni tudók számára, hogy szerencsésnek mondható, ahogyan az Rt. vezetősége a kialakult válsághelyzetet kezelte. Így is van, hiszen sikerhez vezetett. És a siker mindig is egyfajta értékmérőként funkcionált. Persze ez még távolról sem jelenteti azt, hogy minden könnyen ment volna. Ezt nem is várhatja el földi halandó, aki letér a kitaposott út biztonságáról saját ötletének megvalósítása érdekében. De idegen pályán szép a győzelem. Talán elnézik nekünk olvasóink, hogy hasonlatunkat a sport nyelvén fogalmaztuk meg, hiszen történetünkben eddig vajmi kevés szó esett az Önző-Tisztaideg törvénynek a nemes versengés területét érintő kedvező hatásáról. Szégyenkezve valljuk be, ezután sem fog, hisz jelenleg a Vakon Vakol Rt. sorsáról van mondanivalónk. Egyre sikeresebb tevékenységükkel sok megsértett, önző és kicsinyes ember érdekét sértik.

Már a második termést takarítják be a bőven és igen ízletes gombát termő táptalajról, amikor újabb vészhelyzet alakul ki. Ezúttal csak a legszűkebb vezérkar, a két hajdani elmeegógyógyintézeti lakó tart megbeszélést a helyes lépés megkeresése érdekében.

- Mondd, Antal! Megvan már az engedélyünk a gombatermesztésre? - érdeklődik Naptár Aladár.

- Még nincs. De miért is kérded? - válaszol szinte oda sem figyelve Vakhangya Antal.

- Csak azért, mert erre járt Patkány Amál és közölte, hogy a főnöke, a főmufti azért küldte el hozzánk, hogy közölje az ultimátumát, amelyben bontási határozattal fenyegetőzik.

- Mondd, Aladár! Mit akarnak lebontani és miért?

- Amál nagy nehezen ezt is kibökte végül. Mivel fontos beosztásban lévő emberek szeretnék, ha visszavonnák az Önző-Tisztaideg-féle törvényt, ezért főnökének adták ki a megbízást, hogy bármilyen ürüggyel bontassa le épületünket, ahol engedély nélkül termesztünk gombát. Szeretnék tönkretenni bennünket. Ezért nem kapjuk meg már hónapok óta azokat a szükséges engedélyeket, amelyek nélkül viszont már elsején elkezdik a Banánkert bontását. Nem engedhetjük meg, hogy most, amikor már minden tartozásunkat kifizettük, és dől hozzánk a pénz, akkor legyen vége minden reményünknek!

- Aladár, ha ezt így el merték mondani, akkor valóban nagy a baj, igen fontos emberek állhatnak mögöttük. Ellenben mi kire is számíthatunk? Kit érdekel, hogy tönkremegyünk-e? Nem fáj az senkinek! Nem tehetünk mást! Fel kell, hogy adjuk álmunkat! Be kell látnunk, legyőzték minket, nem lettünk bajnokok, kikaptunk a döntőben!

- Ó főnököm, szerencsére most tévedsz! Megfeledkeztél ugyanis egy apróságról - mondja mosolyogva Naptár Aladár.

- Mi lenne az Aladár?

- Egyszerű! Itt most nem személyesen nekünk akar valaki keresztbetenni, a rosszakarók szándékában nem játszik szerepet a mi sorsunk alakulása - kezd véleményének kifejtéséhez a gombanövesztő vegyszer feltalálója.

- Alighanem igazad van, de miben segít ez nekünk?

- Maradjunk kívül a csatából, és állítsuk szembe egymással azokat, akik nagyra tartott elvekéért akarnak küzdeni! Mi mást is tehetnénk, hiszen mi csak élni és dolgozni akarunk? Persze én nem annyira, mint te vagy a munkásaink - vallja be a teljes igazságot Naptár Aladár, és utolsó mondatánál, mintha enyhe pír jelent volna meg borostás arcán.

- Kedves barátom, ez jól hangzik, de alighanem annyi hasznunk lesz belőle, mint a legtöbb találmányodból. Hacsak... - csap a homlokára Vakhangya Antal.

- Ez az, látom, már te is rájöttél!

- Bizony jól gondolsz! Kihallgatást kell kérnem Tisztaideg Rodrigezettől!

A Két Szép Kék Banánhéj nevű étteremben megismert politikus életében jelentős változás állt be, miután kipattant fejéből a nagy ötlet, hogy ki kell szélesíteni az emberi jogokat. Az Örök Ellenzéki Párt hajdani vezére, jelenleg a Bel- és Sajátkormányzati Minisztérium teljhatalmú ura. Lelkiismeretesen végzi munkáját, nem sajnál rá időt, energiát. Ám egyre inkább érezkелni kényszerül, hogy az elképzelését megfogalmazó törvénynek igen sok ellenzője van, még a kormányban is. Lépten-nyomon találkozik olyan véleménnyel, hogy elfuserált törvényét vissza kellene vonni. Mivel olyan ember, aki hazája sorsát fontosabbnak tartja önös érdekénél, időnként el is gondolkodik azon, hogy mi lett híres törvényének hatása. Egyértelműnek véli, hogy a művészet különböző ágaiban elért kedvező változások azóta sem jelentek meg a

termelés szintjén, pedig végső soron az állítja elő azokat az anyagi javakat, amelyek meghatározzák a tudatot. A munkaadók csak nyügnék érzik a kényszert, hogy a munkavégzésre alkalmatlanokat kell alkalmazniuk. Ám ezért szinte semmit sem kapnak cserébe, hisz ők nem nyernek azon, hogy néhány szerencsétlen a törvény által kap egy esélyt az emberi életre. A gazdasági életben egyetlen kivételről hallott, a Vakon Vakol Rt. világtalan kőművesei rövid idő alatt a semmiből egy országosan ismert céget hoztak létre. Rodrigez, ebből a tényből merített erőt, ha rátört a pillanatnyi csüggedés, ezért is fogadja szinte azonnal az Rt. két vezetőjét, amikor titkára tájékoztatja, hogy azok a cégüket érintő készülő merénylet részleteit akarják vele megbeszélni. A találkozó során hamar kiderül, hogy a résztvevőknek közös az érdekük. És a közös érdek összehozza az embereket, a sorsokat. Rodrigez, miután megérti, hogy miféle támadás készül törvénye ellen, megnyom egy gombot a XV. Lajos korabeli asztalán és utasítást ad titkárnőjének, hogy tárcsázza fel az illetékes sajátkormányzat legfőbb vezetőjét. Mily egyszerű helyzetben van egy miniszter. Csupán egy telefon és némi fenyegetőzés és a probléma máris meg van oldva. Így oldódott meg az égetően hiányzó engedélyek kérdése is, ami az utolsó akadálya volt a Vakon Vakol Rt. által választott tevékenységnek, a legális gombatermesztésnek. Kíváncsian várjuk, hogy Vakhangya Antal és maroknyi csapata miképpen él a szinte a sírból visszahozott lehetőséggel.

VIII.

Minden jó, ha végre vége!

A kívülről még mindig vakolatlan Banánkert nevű ház forgóajtóval felszerelt bejárata felett egy hajdan szebb napokat látott tábla hirdeti: „Állami Díjjal kitüntetett Vakon Vakol Rt. által alapított Első Nemzeti Gombászda”.

Mi a manó! Állami Díj, a Banányöngye és Környéke Elmeógyógyintézet hajdani ápoltjainak? Nincs itt valami tévedés? - mormoljuk magunk elé a kérdést, pedig felesleges, hiszen a lelkünk mélyén már sejtjük a választ. Dehogynincs! Épp erről beszél az épület előtt megálló mintegy két tucat főből álló csoport vezetője, aki lelkesen oktatja az üzemlátogatásra érkezett tanulóit. A fiatal, hosszú szőke hajú tanárnő fitos arcán a lelkesedés tüze úgy izzik, mint egy forradalmár költő lelke, miközben magalapozottnak tekinthető véleményét próbálja átadni a gondjaira bízott, a szép jövőbe vetett hittől fénylő szemű középiskolásoknak.

- Bár nem jellemző a nagy hazafira, szeretett elnökünkre, hogy valaha is tévesen mérte volna fel a helyzetet, ám az igazság kedvéért mégis be kell vallani: tévedett, amikor a Banán Köztársaság jólétét magalapozó Vakon Vakol Rt. megalapításának ötödik évfordulóján átadta e neves vállalatnak a megtisztelő díjat. A harmadikra kellett volna, hiszen addigra már jól látszottak azok az erővonalak, amelyek egész bolygónk lakosságára kihatottak, elhozva számukra a történelem során sokat emlegetett, de soha el nem ért aranykort. Végtelenül büszkék lehetünk magunkra, hogy honfitársainknak mondhatjuk az emberiség jótévedőit.

- Tanárnő, mit tudunk a cég vezetőinek életéről?

- Az a helyzet, Géza, hogy jövőre, az első félévben erről kimerítő ismeretet szerezhettek majd a nemzeti történelemi ismeretek órákon. Egyelőre elég lesz annyit tudnotok, hogy mindnyájan megkapták a Nemzet Hőse kitüntetést, és jelenleg az ország legvagyonosabb emberei közé tartoznak.

Ezek a mondatok felélesztik bennünk a kíváncsiság lángját, és otthagynak a középiskolásokat megkeressük a Vakon Vakol Rt. irodáját. Belépve a keresett helyiségbe, meglepődünk. Nyomát sem találjuk a luxus legapróbb jelének sem. Lehet, hogy siettünkben rossz helyre jöttünk? De nem lehet, hiszen a házilag összeszerelhető fenyőszínű bútorok társaságában ismerős arcokat vélünk felfedezni. Örömmel látjuk viszont írásunk és a Banán Köztársaság hőseit. Mintha egy cseppet sem öregedtek volna a majd' tíz év alatt, mióta nem találkoztunk velük. Vakhangya Antal és Naptár Aladár urak egy íróasztal két oldalán ülnek, és lázas beszélgetést folytatnak.

- Aladár, tényleg itt akarod hagyni a céget? Nem tartod nagyszerű dolognak, hogy a világ szinte valamennyi országában működik már leányvállalatunk?

- Tagadhatatlan, hogy szinte hihetetlen eredményeket értünk el együtt, és én mindig baráti érzéseket tápláltam irántad. Ám számomra is furcsa, hogy most olyan dologról akarok szólni, amelyben sokáig magammal szemben sem voltam egészen őszinte. Sohasem voltam az a kifejezetten melós típus. Mivel nem hittem magamról, hogy valaha is olyan eredményt tudok elérni az élet valamely területén, amire büszke lehetnék, én előre lemondtam a megmérettetésről, és igyekeztem, hogy semmi olyat ne tegyek, amiből haszon származhatna. Úgy véltem, így sohasem kell szembesülnöm azzal a ténnyel vélt helyzettel, hogy igencsak korlátozottak a képességeim. Ezért is választottam önként a sokak által diliháznak hívott intézmény biztonságát. Mivel olykor megmozdult bennem a tenniakarás, haszontalan találmányokat alkottam, igaz azok legalább eredeti elgondolásokat valósítottak meg. De belépett életembe az Önző-

Tisztaidegnek nevezett törvény, jöttél az ötleteddel, a reménnyel, hogy valakinek hasznára lehetek. Ezt köszönöm neked.

Vakhangya Antal már tiltakozna, hogy nem ilyen nagy az ő szerepe, de Aladár még időben észreveszi szándékát, és gyengéden megfogja karját.

- Ne vágj közbe barátom, még nem fejeztem be! Annyi pénzem van, hogy száz élet alatt sem tudnám elkölteni. És nekem van még egy fontos feladatom. Egykori sorstársaink számára kell alapítanom egy szállodát, ahol gondtalanul élhetnek azok, akik nem elég erősek vagy nem vélik magukat annak ahhoz, hogy bátran szembenézzenek az élet kihívásaival. Biztos vagyok benne, hogy nem kell neked különösebben magyaráznom, az Önző-Tisztaideg-féle törvény kárvallottjaira, a volt ápoltakra gondolok.

- Azt hiszem, igazad van! Bár fáj, hogy te leszel a harmadik munkatársam, akit elveszíték.

- A harmadik? Csak nem a két Mexterre utalsz most? Ne sajnáld őket! Az ő életük mindig is az építőipar volt! Szerencsére megengedhetik maguknak az a luxust, hogy azzal foglalkozkodjanak, amit szeretnek. Még ha olykor nem is fogják megkapni jogos követelésüket, és hónapokig ingyen építenek be milliókat érő anyagot, ők akkor is építkezni fognak. Hiába, ilyen a valódi szenvedély.

- Ez igaz! Mégis hiányoznak nekem. Feleségemmel, Marcsival épp a napokban emlegettük azokat a szép napokat, amikor ezt a házat építettük. Persze történelmi idők voltak- mondta Vakhangya Antal elmerengve.

- Antal, én most sietnék is, mert sok még a tennivalóm. De vasárnap eljövök hozzátok ebédre, ha meghívtok.

- Az ajtónk előtted mindig nyitva áll, így nem kell téged hívunk!

- Tudom, de azért csak hívjatok!

Megpróbáljuk elrejteni meghatódottságunkat, mert férfiemberhez nem illik az olyasmi, így nem túl meggyőző mosollyal az arcunkon otthagyjuk az irodát, hogy felkeressük a részvénytársaság hajdani kőműveseit. Mivel rég jártunk az ismerős ablaktalan házban, kíváncsian járjuk be a tizenöt emeletnyi betonrengeteget, azt lesve: mi az, amit megérintett a változás szele. Alig hiszünk a szemünk elé táruló látványnak! Itt-ott elhelyezett lámpák sápadt fényében a mennyezetről lelógó, táptalajt tartalmazó zsákok szövésén keresztül furcsa formájú gombok dugják ki méretes fejüket. Mintha egy tudományos-fantasztikus film színhelyén tennénk felfedező utat, körülöttünk megannyi ismeretlen rendeltetésű gép végzi napi munkáját. Csupán abban vagyunk biztosak, hogy minden mozdulatuk a növekvő gombok érdekében történik, és nem pocsékolnak el sem időt, sem energiát. Munkájukat sokáig figyelve sem jövünk rá a miértet és a hogyant érintő mélyebb összefüggésekre! Mi szabja meg egy adott gép konkrét feladatát, és mi a feladatuk régi ismerőseinknek? Ez továbbra is megfejtendő rejtély marad előttünk! Annyi azonban bizonyos, hogy jelentős változást észlelünk minden területen, amelyet vizslat tekintettük. Még nem is egy egész évtized szaladt el csupán, mióta utoljára láttuk derék, világtalan kőműveseinket és mégis alig ismerünk rájuk. Ők a nyüzsgő gépek között magabiztosan végzik munkájukat, oly jólöltözötten, ahogy egy úriember megy a vasárnapi misére. Egyáltalán nem látszik rajtuk, hogy valaha kőműves ruhát viseltek és kezükön a bőr a téglák és a malter együttes hatása miatt olyan érdes lett volna, mint egy ráspoly. Úgy tűnik nekünk, hogy minden cél nélkül, hátratett kézzel sétálgatnak, miközben lazán beszélgetnek erről-arról. Viselkedésükből az olvasható ki, hogy egyetlen feladatuk a gombatermesztés folyamatainak szemmel tartása. Pont az, amire világtalan voltak miatt a legkevésbé alkalmasak. Kétkedünk abban, hogy a gombatermelés folyamatának tervezői, akik ily sikeres munkát végeztek a gépesítés és eszközeinek megvalósítás során, az emberek munkájának

meghatározásakor ily szarvashibát követtek volna el. Aligha történhetett így, hiszen az egykori kőművesek közül többen fehér bot nélkül is oly magabiztosan lépkednek, mintha látnának. Megpróbáljuk elhessegetni e hirtelen előbukkant képtelen gondolatot, mert jól emlékszünk még e dolgozók korábbi fogyatékosására. Lehet, hogy annyit változott volna a világ, hogy mindez már a múlt, ahogy a rabszolgaság? A legjobb, ha azonnal utánajárunk ennek a kérdésnek is. Ezért sorsára hagyva a munkásokat, elindulunk, hogy szétnézzünk a bekövetkezett változások közt.

A Vakon Vakol Rt. a világon addig soha nem tapasztalt fejlődésnek indult. Előbb a Banán Köztársaságban alapítottak egyre több telephelyet, később a többi kontinensen is kialakultak érdekeltségeik. Idáig mindez csupán egy sikertörténet lenne, de itt ennél lényegesen többről van szó. A nagy mennyiségben és olcsón termelt élelem hozzájárult ahhoz, hogy megszűnjön az emberiség történelmét végigkísérő rémség, az éhezés, és ezzel az egész világ is megváltozott. Egyre több ország állampolgárai, politikusai láttak követendő példát az Önző-Tisztaideg törvényben. Persze el lehetne még időzni az utóbbi évtizedben felbukkanó változások elemzésénél, amit nem egy tanulmány meg is tett. Mi önkényesen kiragadjuk a számunkra legfontosabbnak tűnő elemet, és röviden ismertetjük: a kiteljesedett emberi szabadság, az őt kísérő kedvező gazdasági helyzettel együtt, csodákra volt képes. Hiszen csodaszámba ment az a sok újítás, amit a szabadjára engedett alkotó képzelet létrehozott. Csak néhány gondolat erejéig tekintsük át, mi volt a helyzet korábban. Az emberek megvetettek mindenkit, aki más volt, mint a többség. A másságtól való félelem kiközösítette az álmodni kész, nagy gondolatokra képes elméket a társadalom aktív vérkeringéséből. Többségük szenvedett attól az érzéstől, hogy ő más, mint a környezete. Közülük szinte senki sem merte ötleteit megosztani a töle annyira idegen világgal. A tehetséges emberek ezrei, mint csigák a házaikba, úgy húzódtak vissza a menedéket, teljes ellátást is nyújtó intézeti felügyelet alá, vagy merültek hallgatásba. Ha a korábban, kizárólag a középszerűségnek kedvező viszonyoknál megszokott szellemi kapacitás négyzetével számolunk, máris belátható lesz az élet megannyi területén bekövetkezett kedvező irányú változás.

Ebben a történetben jelentős szerepet kaptak a hátrányos helyzetben élők. Az ő érdekeiket védő törvény megszületéséről írtunk. Ezért is szenteltünk kiemelt figyelmet találmányoknak, ötleteknek, amelyek hozzájárultak ahhoz, hogy minden évben megféleződött a fogyatékkal élők száma. Micsoda remek hír! Micsoda remek esély azok számára, akiknek még most sem fogytak el a megpróbáltatás órái.

Tartunk attól, hogy a jó hírtől teljesen elérzékenyülünk, ezért sietve megpróbáljuk a Banán Köztársaság polgáira köszöntő jólétet Vidám Hibás Iván, az agár- és agrártudományok doktora által megfogalmazott meghívólevél ismertetésével szemléltetni:

„Kedves Évfolyamtársam! Ez év júniusában immáron harmincadik alkalommal végezek hallgatók a szeretett Szomorú Szamarú Agár- és Agráregyetemünkön. Ahogyan egy fej hagymában az egymás fölé nőtt levelek, olyan szorosan épülnek egymásra az évfolyamok vizsgálóikkal, ballagásaikkal, találkozósaikkal. Mi ugyan vizsgáztunk, elballagtunk, és mégsem tartottunk már tíz éve találkozót a régvolt boldog idők fehér lepelben kísértő szellemének megidézésére. Feltétlenül elvárjuk jelenlétét a három napra tervezett évfolyam-találkozón. Mivel a Banán Köztársaságban az alapszabadság hatvan nap, és mindenkinek évi hat ingyenes repülőjegy jár, ezért nem fogadunk el kifogást. Még időben szólunk, aki akar, az biztosan el tud jönni. Ha a két neves évfolyamtársunk, Tisztaideg Rodriguez, a Szabad Országok Világszövetségének a főtitkára, valamint Önző Győző, örökös állam- és kormányfő is jelezte, hogy szabaddá tudja tenni magát, akkor ez számodra sem lehet megoldhatatlan feladat. Lesz egy különös esemény is: szavazást fogunk tartani arról, hogy a világ leggazdagabb emberét, a Banán Köztársaság Hősét, a

szintén meghívott Vakhangya Antalt felvegyük-e tiszteletbeli évfolyamtársnak? Ugyanis a tíz évvel ezelőtti találkozásunk alapozta meg országunk és a világ sohasem látott mértékű gazdasági fejlődését. Ebben igen fontos szerepet játszott a Vakhangya Antal vezette vállalat. Rodriguez barátunk fogja felvételét javasolni nekünk. Kérlek, gondolkozzatok el azon, hogy támogatjátok-e ebben a törekvésében. De akárhogy is szavaztok majd ebben a kérdésben, egy percig se habozzatok, mondjatok igent meghívásomra! Várom kedvező tartalmú visszajelzéseket.

Baráti üdvözléssel: Vidám Hibás Iván

Ui. Az Ígylesz Ikrek számára kényelmes akasztókkal látják el a ruhatárat, hogy éppoly jól érezzék magukat, mint tíz évvel ezelőtt a Két Szép Kék Banánhéj étteremben.”

Mielőtt az alkotók leírnák a vége szót, az igazság érdekében még kiegyenlítik tartozásukat, és töredelmesen bevallják, hogy hiába is keresnék olvasóink térképeiken a Banán Köztársaságot. Az csupán képzeletünkben létezik, és egy igazságosabb világ iránt érzett vágyunk hozta létre. Az az olthatatlan vágy volt a műzsánk, amely egy olyan világban szeretne élni, ahol minden ember valóban egyenlőnek születik, ahol a Vakhangya Antalok, Naptár Aladárok, Tisztaideg Rodriguezek szabadon teszik a dolgukat hazájuk, az emberiség boldogulása érdekében.

Vége

Budapest, 2006. 08. 06.